

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECE

Cekovni račun: Ljubljana številka 10,650 in 10,349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Sveta sebičnost

Za Fince se pričinja četrti mesec, odkar z nepopisnim junaštvom vsega naroda odbijajo barbarski naval petdesetkrat močnejšega sovražnika. Četrty mesec, odkar si mali finski narod plete nesmrtno slavo kot vekoviti zgrad narodne odpornosti, poguma, volje in ljubezni do domovine. Pa tudi četrti mesec, kar se je pričela njegova kalvarija, njegovo neznansko trpljenje, ki mu ga je prizadajal sovjetski komunizem, smrtni sovražnik mirnih, zadovoljnih in srečnih narodov. In še nekaj ni bilo prihranjeno hramu finskemu narodu: razočaranje nad sosedji in prijatelji, ki so si v mirnih časih obljubljali večno zvestobo, a so pozabili na vse obljube in sklepe, ko bi bilo potreba priskočiti na pomoč sosedu, ki je v skrajni stiski. Nekaj malega prostovoljcev je res prišlo na Finsko, toda uradno sta obe sosedji, Švedska in Norveška odbili prošnjo za pomoč in tako se Finci bijejo sami, verjetno ne le za lastno usodo, temveč za usodo vseh Skandinavcev...

Kodanjska konferenca, na kateri so se pretekli teden zbrali zastopniki Švedske, Norveške in Danske, je poslala svojemu tovarišu, finskemu zunanjemu ministru Tannerju lepo pozdravno brzojavko in najboljša voščila, nad katerimi je bil g. Tanner gotovo zelo ganjen, a bi bil brez dvoma še mnogo bolj, ko bi obljubili pomoč njegovemu narodu, ki je v skrajni sili. Toda kodanjska konferenca se je postavila na stališče, kakor da bi njihove dežele, vsaj kar tiče Švedske in Norveške, ne mejile na Finsko ampak na Patagonijo. Priporočile so namreč v svojih sklepih, naj se sklene hiter in pravičen mir! Toda vsakdo čuti, da so to obrabljene fraze brez stvarne vrednosti. Mar še vedno ne poznajo Sovjetije? Mar so čisto pozabili, kako je do vojne na Finskem sploh prišlo, namreč brez vsake vojne napovedi, kar z roparskim napadom boljševičkih hord na finsko ozemlje! Da bi prišlo torej do pravičnega in trajnega mira, bi bilo najprej treba, da sovjetske čete zapuste finsko ozemlje, na katerega so krivično in brez povoda navalele. Ali pa je kodanjska konferenca morda res mislila, da se bodo Sovjeti zaradi lepih želja, ki so bile na omenjeni konferenci izražene, umaknili nazaj na Leningrad? Ta pacifizem nordijskih držav je kaj nerodna krinka, s katero naj se prikrije sveta sebičnost, ki noče za sosedo v stiski prav ničesar žrtvovati. Mi le želimo skandinavskim državam, da ne bi bile tudi one prisiljene zagrabiti za orožje in braniti svojo zemljo tedaj, ko jih finska zavora ne bo več ščitila. Želimo jim zlasti, da bi v tistem usodnem trenutku našle prijatelja, ki se ne bi zadovoljili le z nežnimi željami po »hitrem in pravičnem miru«, ampak ki bo z dejansko pomočjo hotel tudi kaj doprinesiti za sklenitev »pravičnega mira«.

Bojazljivo in nemožato zadržanje Norveške in Švedske si je seveda lahko razložiti. Obe državi živita tako rekoč v vojnem področju med Nemčijo in Anglijo. Zaradi nemške podmorniške vojne sta izgubili že zelo veliko ladij, zlasti Norveška. Obe se posebno bojita Nemčije, ker je Nemčija pač bližje kot Anglija; bojita se, da si ne bi Nemčija razlagala kot sovražnost kakršnokoli pomoč Finski, s katero se vojuje Sovjetija, ki je nemška zaveznica. V tem strahu so se Skandinavci omejili na nekaj vpludnih fraz, ki so jih poslali stiskani Finski. To jih morda nekoliko opravičuje. Toda njihovi nasveti so prazne besede, ker iz usode Češkoslovaške, Poljske in Finske bi že lahko vedeli, da imajo dandanes pogodbe z gotovimi državami le toliko stvarne vrednosti, s kolikšno vojaško močjo so podprte. V nasprotnem primeru so le »čunje papirja«. Ako jutri stavi Stalin v Stockholmu in Oslu nesprejemljive zahteve, se bodo Skandinavci morali ali molče ukloniti, ali pa se boriti. Junaška finska armada bi tedaj seveda ne branila več njihovega ozemlja. Zaradi tega bi pa bilo morda boljše, da se ne bi zadrževali, ko bi Finski takoj sedaj hoteli na pomoč in ne bi svojih trenutnih interesov žrtvovali pravi koristi svojih narodov. Isti ozir in strah bi mogel tudi Belgijce nagniti, da bi ne vezali svoje usode na usodo Nizozemske. Toda v Bruslju so dobro razumeli, da tudi oni ne bi bili več varni, ako bi Holandska bila pohojena. Zato se niso pomišljali proglasiti pred vsem svetom: Kdor napade Holandijo, je napadel tudi že Belgijo! S tem so trenutno Belgijci sprejeli na sebe velik riziko — zato, da rešijo svojo bodočnost.

Te solidarnosti severni narodi niso pokazali, kar more za vse postati usodno. Skupno bi se mogli z uspehom upirati sovjetskemu navalom, a sami Finci dolgo ne bodo več vzdržali. Zadržanje Švedske in Norveške ovira celo angleško in francosko pomoč. In če omaga Finska, kdo bo potem na vrsti? Menda tisti, ki bo najbližji! Ne pozabimo, da gre za pohod boljševizma, ki mu bo tek prihajal in se večal z jedjo! Boljševizmu pa se ne bo moglo ustaviti s takimi kratkovidnimi sklepi, kakor smo jih slišali s kodanjske konference, ki razodevajo plašljivost in slepo sebičnost. Če bodo finski junaki v resnici morali poginiti, potem ima Evropa dovolj vzroka, da se zavije v črtno. Bil bi to dokaz, da v Evropi ni več mesta za pravico in da je sila

Vojne ladje hočejo skozi Dardanele v Črno morje

Zavezniki hočejo preprečiti prevoz petroleja, ki se prevaža tudi na italijanskih parnikih

Pariz, 1. marca. t. Havas: Snoči je govoril predsednik turške vlade in v svojem govoru odločno poudaril, da bo turška vlada skrbela za to, da se bo Turčija v vseh primerih borila samo za svoje koristi. V Parizu poudarjajo, da je to stališče popolnoma pravilno in da se z njim prav gotovo strinjata Anglija in Francija.

Po Črnem morju že prevažajo petrolej do ustja Donave

Prav zadovoljni pa so v Parizu z ugotovitvijo turškega predsednika vlade, ki je poudaril, da ni bilo do sedaj nobenih spopadov med Turčijo in Sovjetsko Rusijo in da ni nobene napetosti na Kavkazu.

Pač pa poudarjajo v Parizu, da so prejeli vesti, da se je iz Batuma že začel prevoz ruskega petroleja čez Črno morje ob ustje Donave. Ta promet čez Črno morje zelo narašča in sedaj samo še čakajo, da se Donava popolnoma oprosti ledu in zimskih ovir, pa bodo začeli prevažati dragoceni tovar navzgor po Donavi v Nemčijo. Ker pa ob ustju Donave ni dovolj pripravljen za vskladiščenje petroleja, so na bolgarski obali nedavno zgradili ogromno skladišče, in sicer blizu Varna.

V bolgarsko pristanišče Varno in v Konstanco je pa nedavno prišlo že več nemških strokovnjakov, ki bodo tam zgradili vse potrebno, da se bo promet petroleja še pospešil.

Petrolej prevažajo tudi italijanski parniki

Silno zanimanje pa so vzbudile vesti, da petrolej iz sovjetskega pristanišča odvažajo italijanski parniki. Tako sta te dni priplula v Varno dva velika italijanska cisternska parnika z velikim tovorom petroleja. Dejstvo, da vrši službo prevoza država, ki se ne vojskuje in ki je tako rekoč nevtralna, je vzbudilo v Parizu veliko zanimanje, ker ne vedo, kakšne bi naj bile protiusluge, ki bi jih naj Italija prejela za to svojo službo.

To zanimanje se je še povečalo, ko se je danes izvedelo, da je Italija zahtevala zase pravico, da lahko skozi Dardanele odpluje v Črno morje tudi njene vojne ladje. Seveda bi morale te vojne ladje iti tja braniti samo koristi italijanskega naroda; trenutno še ni mogoče točno razločiti, kolikšen bi naj bil okvir tega razlaganja.

Italija prvič posega v borbo za Dardanele

Do sedaj se bili glavni tekmeči za to morsko ožino Anglija, Nemčija in Rusija. Sedaj pa je v to borbo nenadoma stopila tudi Italija, ki bo vse svoje delo v tem delu Evrope lahko naslonila na Dodekanes.

Od vseh tekmecev prihaja v ta del Evrope Nemčija predvsem iz gospodarskih ozirov, ker se mora oskrbovati na Balkanu, v območju okoli Črne

ga morja in na Kavkazu. Rusija hoče Carigrad, Anglija pa varnost svojih posestev v Sredozemskem morju.

Anglija ne pošlje vojnih ladij v Črno morje

London, 1. marca. t. Reuter. Danes so v Londonu objavili uradno izjavo, v kateri pravijo, da niso prav nič resnične vesti iz italijanskega vira, da bi bila angleška vlada zaprosila turško vlado, da naj ji dovoli, da bi smele njene vojne ladje skozi Dardanele odpluti v Črno morje.

Tudi Italija bi poslala vojne ladje v Črno morje

Rim, 1. marca. t. Reuter. V Rimu je krožilo očitno naročeno sporočilo, da bi Italija lahko zahtevala zase popolno izvajanje konvencije, ki je

Odločne besede turškega predsednika vlade:

„V vojno bomo šli, kadar bodo to zahtevale naše koristi“

Carigrad, 1. marca. AA. Reuter: Predsednik turške vlade je v svojem govoru po anbarski radijski postaji snoči med drugim dejal:

Turčija se je intenzivno pripravljala zadnjih 12 mesecev ter je sedaj pripravljena, pa najsi pride karkoli. Danes vam govorim zadnjič o teh pripravih, ker so končane, je dejal Refik Saidam.

Nato je govoril o pomenu novega zakona, ki so ga napačno tolmačili. Glasovi o uvedbi obsednega stanja, mobilizaciji in pripravah za ofenzivno vojno proti Sovjetski Rusiji so bili neosnovani.

Sklep o tem ali bomo stopili v vojno, bo sprejet samo, ako bodo to zahtevali naši državni interesi. Zakon o izrednem stanju je bil sprejet samo kot varnostni ukrep zaradi dogodkov, ker se ni bilo moglo v bodoče naslanjati samo na redne državne zakone. Toda vojna in mobilizacija predstavljata veliko odgovornost za turške državnike ter je treba to najskrbneje predhodno proučiti. Turčija bo podzvela te ukrepe, kadar bodo njeni državni interesi in njen obstoj življenjsko ogroženi.

V toku zadnjih 6 mesecev v naših odnošajih s Sovjetsko Rusijo ni bilo nobenih sprememb. Mi ne želimo napraviti nobenega pokreta proti Sovjetski Rusiji in ne vidimo razloga, da bi nas Sovjetska Rusija napadla. Naši cilji so popolnoma jasni. Vprašanje vstopa v vojno se ne bo obravnavalo pod vplivom nobene tuje zunanje politične kombinacije. Izredne razmere in nemiri na naših mejah nas od tega sklepa ne bodo odvrnili. Kriza, ki je

bila sklenjena leta 1936 v Montreuxu in ki dovoljuje pošiljanje vojnih ladij v Črno morje za zaščito prometa, in to v soglasju s turško vlado.

Kot neposreden povod za to sporočilo naj bi bilo sporočilo, da je Anglija že zahtevala od turške vlade soglasje za ta korak. Sporočilo pravi dalje, da je Italija pristopila k tej konvenciji 2. maja 1938 in da je na ta način prevzela vse dolžnosti in pridobila vse pravice, kakor jih imajo ostale države, ki so podpisale to konvencijo. Sporočilo pravi dalje, da ostanejo ne glede na sporazume, ki obstajajo med Turčijo, Anglijo in Francijo glede eventualnih komplikacij na Sredozemskem morju, določbe omejenih konvencij v veljavi ter zato lahko Italija enako kakor ostale podpisnice zahteva izvajanje te konvencije. Italija mora sama skrbeti za varnost svojega prometa v primeru nepredvidenih dogodkov, ki se tičejo Bližnjega vzhoda in Balkana.

zajela velik del sveta se nahaja sedaj pred našimi vrati in vem, je končal Refik Saidam, da bo v primeru potrebe vsak državljan izvršil svojo dolžnost.

Horthy odlikovan s Karadžordževo zvezdo

Budimpešta, 1. marca. AA. Ves madžarski tisk prinaša poročila o večerajšnji avdienci jugoslovanskega poslanika Rašića pri regentu Horthyju. Poslanik je Horthyju izročil čestitke Nj. kr. Vis. kneza namestnika Pavla ob 20 letnici njegovega regentovanja, ter mu izročil najvišje jugoslovansko odlikovanje, red Karadžordževe zvezde.

Danes dopoldne ob 10 je bila svečana služba božja v peštanski pravoslavni cerkvi ob 20 letnici Horthyjevega regentstva. Službe božje so se udeležili predstavniki madžarskega ministrstva, podšef tiskovnega urada Teleky Gyula, poslanik Rašić z vsem osebjem, uradniki rečne plovbe in drugi.

Amnestija na Madžarskem

Budimpešta, 1. marca. AA. Madžarska telegrafna agencija. K. namestnik Horthy je podpisal ukaz o amnestiji.

Bitke v Južnem Atlantiku ne bo

Montevideo, 1. marca. AA. Havas: V zvezi z vestmi, ki so se pojavile v tujini, da se zbira britanska eskadra nedaleč od izliva La Plate, kakor o bližajoči se pomorski bitki, so dali iz najbolj pooblaščenega mesta sledeče obvestilo:

Sedanje gibanje eskadre v Južnem Atlantiku ni v nobeni zvezi z bližnjo pomorsko bitko, katero ni mogoče pričakovati. Toda kljub vsemu temu pa bo vsaka nevarnost našla britansko mornarico pripravljeno.

Italija rabi nemški premog:

Anglija bo zavrla izvoz nemškega premoga v Italijo

London, 1. marca. t. Reuter: Angleška vlada je sklenila izvajati kontrolo nad vsem nemškim izvozom, in sicer je izjavila, da spada izvoz nemškega premoga v Italijo v okvir tihotapstva in torej izvoz premoga v Italijo ni več dovoljen.

Angleški vladni krogi pa izjavljajo, da je Anglija vsekakor pripravljena nuditi Italiji vsa nadomestila za izostanek tega nemškega premoga. To se pa ni zgodilo samo zaradi tega, ker med Anglijo in Italijo še ni bil dogovorjen način, kako naj Italija plačuje izvoz angleškega premoga v Italijo.

Obenem poudarjajo v Londonu, da je angle-

ška vlada zmerom mislila, da mora kontrolo nad izvozom nemškega premoga v Italijo raztegniti in tako preprečiti to trgovino, kakor je preprečena med Nemčijo in drugimi državami (po morju). Italija je bila o tem tudi obveščena, in sicer takoj, ko je angleška vlada sprejela ta sklep. Toda če bi Anglija takoj zasklenila planiti ta izvoz premoga, tedaj bi imelo to zelo težke posledice za italijansko gospodarstvo. Ker pa Anglija nikakor ne želi škodovati nevtralnimi državam, je Italiji dovolila poseben rok, v katerem ne bo plenila nemškega premoga, računajoč, da bo Italija v tem času spreminila način nakupovanja premoga.

Pri tem je Anglija računala na to, da bo prišlo do ugodnega zaključka pogajanj z Italijo. Sedaj pa angleška vlada meni, da se rok, ki je bil Italiji določen in ki je znašal tri mesece, ne more več podaljšati. Ta sklep angleške vlade se nikakor ne sme razlagati tako, kakor da bi bil naperjen proti Italiji, še manj pa, da bi Anglija hotela izvajati na Italijo kakršenkoli pritisk.

London, 1. marca. AA. Reuter: Danes je bilo sporočeno v Londonu, da bodo od polnoči naprej britanske vojne ladje plenile ves izvoz nemškega premoga, ki gre po morju in je namenjen Italiji. Večje število italijanskih ladij natovarja nemski premog v holandskih lukah. Kakor se izve, ne bo storjeno nič proti onim ladjam, ki se jim bo posrečilo, da bodo do polnoči zapustile luke. Na uradnem mestu izjavljajo, da je vedno obstojal namen, da se ves izvoz premoga iz Nemčije smatra za izvoz, ki spada pod kontrolo, in da je bila o tem obveščena italijanska vlada. Toda upoštevajoč škodo, ki bi jo mogla pretrpeti italijanska industrija pri nenadni uveljavitvi tega sklepa, je bil Italiji dan rok, v katerem naj bi italijanska vlada uredila kak nov aranžman.

Nemška letala so potapljala parnike

Nemška meja, 1. marca. t. Reuter: DNB poroča danes, da so nemška letala napadla več angleških parnikov, ki so vozili v spremeljavi. Ti parniki so bili večinoma oboroženi. Vsi parniki so bili večjega obsega. DNB poudarja, da je bilo več parnikov potopljenih, oziroma zažganih. Eno spremeljavo so letala razpršili.

nad pravico. In mi bi morali to sprejeti kot znamenje zelo žalostnega, od dobrih duhov zapuščenega časa.

Drin

Sumner Welles v Berlinu

Bern, 1. marca. t. (Havas.) Ameriški državnik Sumner Welles je bil opoldne sprejet pri nemškem zunanjem ministru von Ribbentropu. Wellesa je spremljal odpravnik poslov ameriškega veleposlaništva v Berlinu g. Kirk.

Dopisnik lista »Basler Nachrichten« poroča, da je Welles prinesel v Berlin posebno poslanico predsednika Roosevelta, med vsem svojim bivanjem v Nemčiji pa bo gost nemške vlade.

Sumner Welles bo v nedeljo odšel iz Berlina in bo v ponedeljek zjutraj že v Parizu.

Vse čaka, kaj se bo zgodilo v marcu

Amsterdam, 1. marca. t. (Havas.) List »Telegraph« poroča iz Berlina, da so Wellesa sprejeli povsod z velikim veseljem, vendar pa ne bo ta obisk v ničemer presenetljiv.

List poudarja, da so v Nemčiji računali, da se bo nad Evropo raztegnil val pomirljivosti, ko bo ameriški državnik prišel v Evropo. Toda zgodilo se je drugače in obe stranki sta na predvečer njegovega prihoda povedali svoje o ciljih te vojne. Tako je resnično samo to, da je Wellesovo potovanje zgolj poučno.

V Berlinu se vsi vprašujejo — prav tako pa tudi povsod po vsej Nemčiji — na pragu meseca marca, kaj bo prinesel ta mesec nemškemu narodu in rajhu. Mesec marec je vedno igral veliko

Politični zapiski

Kdo med Hrvati je zoper sporazum

Kmečko glasilo HSS »Seljački dom« prinaša članek o sporazumu, ki ga slavi kot velik uspeh hrvatskega naroda. Nato pa med drugim pravi: »Sporazum je velik uspeh hrvatskega naroda sploh, posebej pa še hrvatskega kmečkega ljudstva. To se najbolj vidi po besnih napadih, ki so se začeli na sporazum. Na eni strani ga napadajo ljudje, ki so imeli korist od prejšnjega stanja, na drugi strani pa ga napada pokvarjena in razbojniška hrvatska gospoda, ki ji ni prav prepoved hrvatske domovine na seljaškem temelju.«

Skupni Interesi

»Srpska Rijeka, ki izhaja v Zagrebu kot zastopnica srbskih narodnih interesov na Hrvatskem, v svoji zadnji številki prinaša uvodnik pod gornjim naslovom, kjer med drugim pravi: »Ako gre za končno razumevanje posameznih enot, moramo le ugotoviti, da se nismo sporazumeli niti glede načel, niti glede metod, po katerih naj se razumevanje izvede. Hrvatsko časopisje na primer zahteva, naj se meje potegnijo na načelom zgodovinskega, narodnostnega, gospodarskega, ter celo prometnega načela, kakor jim pač bolj ugaja. Ista stran naglašajo potrebo, naj bi narod s kroglicami odločil, h kateri enoti hoče biti priključen. Toda pri tem izključujejo glasovanje v srbskih krajih banovine Hrvatske. Tem hrvatskim zahtevam pa srbska stran odgovarja z načelom enakopravnosti, po katerem naj bi v banovini Hrvatski ostalo toliko Srbov, kolikor bi v banovini Srbiji ostalo toliko Hrvatov. Razumemo prizadevanje Hrvatov, da bi dobili čim večje ozemlje, ter za gospodarski napredek sposobno celoto, vendar še bolj razumemo srbski narod, ki želi biti združen v čim večjem številu v skupni srbski enoti. Taki dve nasprotujoči si stališči pa je mogoče pomiriti le z obojestranskim popuščanjem ter poskusi skupni srbsko-hrvatski interes. Ta skupni interes pa ni le bramba državnih meja, marveč tudi gospodarsko, kulturno in politično sodelovanje. Zato moramo na političnem polju delati na to, da se ustvarijo velike politične stranke, ki bodo delovale po vsem državnem ozemlju in ki edine bi mogle brez velikih pretresljajev končati započete reforme pri končni ureditvi države. Kaže, da vodilni možje našega političnega življenja uvidevajo potrebo, da se likvidirajo male stranke ter ustvarijo močne politične organizacije. Splošna želja je, da bi dogovori v tem smislu bili uspešni, ker gre za splošni skupni interes Srbov, Hrvatov in Slovencev.«

Oklic, ki ga Stanojevič ni podpisal

Belgrajska »Politika« je v četrtek zvečer v prvi izdaji prinesla nekaj oklice, ki naj bi ga bil izdal glavni odbor radikalne stranke baje s Stanojevičevim odobritvijo, vendar na oklicu ni nihče podpisal. Ker ni bilo nikjer nobenega podpisa, je vladna dala oklice zapleniti, predsednik vlade pa je ob tej priliki izjavil, da mu je Aca Stanojevič zatrdil, da on ni in ne bo podpisal nobenega oklica tako dolgo, dokler ne bo končal pogajanj s Cvetkovičem. Predsednik vlade naglašala, da je tako početje tisti, ki so izdali oklice, navadna mistifikacija ali pa zloraba Stanojevičevega zaupanja.

Med demokrati

Belgrajska »Vreme« poroča iz Kragujevca, da je znani voditelj demokratske stranke dr. Miloš Radosavljevič izjavil, da ne sprejema časti od predsednika demokratske stranke za kragujevsko okrožje, ker so bile volitve nepravilne in so volili ljudje, ki niso imeli pravice biti zraven. Največ je bilo Kragujevčanov, ki bi bili smeli biti le trije kot zastopniki, bilo pa jih je 30, medtem ko je sicer vsaka podeželska občina imela le po enega delegata. Zaradi teh nepravilnosti odklanja izvolitev. Dr. Radosavljevič je znan bojovnik demokratske stranke, ki je zlasti med kmečkim ljudstvom priljubljen.

Pred hrvatsko manifestacijo v Subotici

»Hrvatski Dnevnik« sporoča, da se pripravljajo v Subotici velika manifestacija HSS, ki bo dne 10. suša. Med drugim list naglašala: »Ker se je za manifestacijsko zborovanje prijavilo ogromno ljudstva, je ukrenjeno, da bodo vozili posebni vlaki. Samo iz Sombora in okolice bo prišlo v Subotico na zborovanje več tisoč ljudi.«

Učitelji JUU na Hrvatskem

Glasilo JUU »Narodna prosveta« v Belgradu prinaša v zvezi z likvidacijo sekcij JUU na Hrvatskem, kjer je ustanovljeno hrvatsko učiteljsko društvo, uvodnik, kjer navaja sklep izvršilnega odbora JUU, ki se glasi: »Dne 27. februarja je na zahtevo več okrajnih učiteljskih društev in posameznikov na ozemlju banovine Hrvatske izvršilni odbor obravnaval o tem: kako naj bi se takim tovarišem omogočilo članstvo v JUU. Sklenjeno je bilo, da se začasno, dokler se pravni odnosi ne uredijo, na podlagi pridobljenih pravic v duhu čl. 15. pravil obrzde v članstvu JUU vsa društva in posamezniki, če plačajo članarino neposredno glavni upravi JUU, ki jih bo imela v potrebni evidenci ter jim dajala pojasnila.«

Uradnik, ki na Hrvatskem preganja HSS

V »Hrvatskem Dnevniku« beremo poročilo iz Banja Luke, ki se glasi: »Zdravko Drakulič, upravitelj okrajne izpostave v Bosanski Kostajnici, ki smo o njegovem delovanju že pisali, se naprej preganja pristaje HSS. Kaznoval je predsednika krajevnih organizacij HSS Adil Goliča z 10 dnevi zapora, ker je imel sestanek HSS. Ko je izrekel kazen, je izjavil Goliču, češ da bo obsodbo uničil, zaradi česar naj se Golič nikar ne pritožuje. Ko pa je Golič potekel rok za pritožbo, je Golič moral nastopiti kazen ter je dobil celo še tri dni več. Drakulič, ki je uradnik brez kvalifikacij na tako odgovornem mestu, ne ugaia sodelovanje Hrvatov in muslimanov. Zato je v Bosanski Kostajnici našel nekoga Hrvata, ki ni nikdar glasoval za dr. Mačka ter ni nikar pristal HSS, ter ga pripravil, da je sklical sejo nekake nove uprave HSS, kamor pa ne bi smel priti noben musliman. Konferenca je bila res sklicana. Toda zaradi zavednosti Hrvatov je ni bilo, ker ni bilo nobenega človeka blizu. Kako dolgo bo še tak nekvalificirani uradnik ostal na tem mestu?«

Osebnosti

Belgrad, 1. marca. m. Napredovali so na tehnični fakulteti v Ljubljani za rednega profesorja 2-1 inž. Niko Pehani, za izrednega profesorja 3-1 inž. Venčeslav Koželj in inž. Ladišlav Kuzelj. V 5. skupini je napredovala Marijana Hvala na realni gimnaziji v Murski Soboti.

Izjava predsednika vlade g. Cvetkoviča

Odgovor na brezimni oklic nekega radikalnega glavnega odbora

Belgrad, 1. marca. m. Snojna prva izdaja belgrajske »Politike« je prinesla na glavni strani članek, ki govori o oklicu radikalnega glavnega odbora. Članek ni bil podpisan, zaradi česar ga je oblast zaplenila. V zvezi s tem člankom je podal predsednik vlade Dragiša Cvetković sledečo izjavo:

»Politika« je v svoji izdaji 1. marca, ki je namenjena notranjosti države, objavila daljši članek o notranjem in zunanjem položaju naše države pod naslovom »Glavni odbor narodno-radikalne stranke objavlja svoje stališče v sedanjem položaju«. Članek je brez podpisa osebe ali foruma, ki je zanj odgovoren. Ta odstavek je sporočen javnosti od strani lista ali pa je tiskan — kar se ne vidi točno — kot mnenje glavnega odbora, s katerim se baje strinja tudi Aca Stanojevič.

Držeč se načela, ki sem ga ponovno poudaril, da za take izpovedi, mnenja in mišljenja političnih skupin ali politikov take vsebine ne more nikdo nositi morebitne odgovornosti, če so brezimne in ker se tako kočljivo in važne stvari o državnih vprašanjih ne morejo tako obravnavati, je tiskovna oblast prepovedala natisk te izjave vse do tlej, dokler bi kdo ne prevzel odgovornosti za članek.

Med tem pa smatram za dolžnost povedati,

Tožba zaradi neresničnih poročil o naši državi

Belgrad, 1. marca. m. Pred tukajšnjim sodiščem se je danes nadaljevala obravnava o tožbi bivšega poslanca in ravnatelja »Vremena« in bivšega dopisnika agencije »Fournier« Dragoslava Stojadinoviča proti bivšemu poslancu Dragoslavu Pantiču ter »Pravdi« in »Politiki«.

Kakor znano, je Dragoslav Stojadinović vložil tožbo proti bivšemu poslancu Pantiču zaradi znane njegove interpelacije, v kateri je napadel Stojadinoviča zaradi poročil, ki jih je le-ta pošiljal svoji agenciji v Pariz. Pantič trdi, da so Stojadinovičeva poročila škodovala naši državi v tujini. Za priče so bili zaslišani ravnatelji agencije »Avala« Djordje Perić, bivši zastopnik šefa osrednjega tiskovnega urada Boško Bogdanović, glavni ravnatelj »Vremena« Grzur Kostić, komisar Nenad Djordjevič, blaginjak »Vremena« Milan Čolić in drugi. Glavni priči ravnatelj agencije »Avala« Perić in bivši zastopnik šefa osrednjega tiskovnega urada Bogdanović sta potrdila, da je agencija

da mi je Aca Stanojevič, na čigar soglasje se anonimni pisec sklicuje, še pred dnevi po senatorju Joksimoviću sporočil z ozirom na vesti, ki so krožile o tem, da pripravlja neko izjavo nekaj ljudi, ki sebe smatrajo za glavni odbor narodno-radikalne stranke, da nobene izjave ni podpisal in da je ne bo podpisal tako dolgo, dokler ne bo končal pogajanj z nami. Iz tega je razvidno, da vsa dejstva potrjujejo, da je navedena izjava ali mistifikacija ali pa zloraba njegovega zaupanja.

Če bi tisti, v imenu katerih je sestavljena izjava, prevzeli osebno odgovornost, tedaj bom mogel, razvezan vseh obveznosti, na mnoga vprašanja, ki jih omenja izjava, povedati pravo resnico in znova razkrinkati vse zakulisne akterje, ki tudi tokrat niso imeli moralnega poguma, da bi bili za tako važno izjavo prevzeli odgovornost in tudi vse posledice, ki iz tega izvirajo. Tako se bo počula javnost in vsi radikali, ki jih ta izjava posebno prizadeva, da bodo potem imeli priliko videti in spoznati prave obraze ljudi, ki brez vsake moralne osnove prezentirajo in govore v imenu naše stare in zaslužne politične stranke, kateri pa so dejansko glavni krivci za vse težave, v katere je zabredla radikalna stranka.«

Francoski parlament brez komunističnih poslancev

Pariz, v februarju.

Francoski parlament je pred nekaj dnevi soglasno sprejel sklep, da se vsem komunističnim poslancom odvzame poslanski mandat. V sedanjih francoskih zbornici so bili komunistični poslanci zelo številni, ker so bili izvoljeni z zmago »Ljudske fronte« v letu 1936. Tedaj so tiste prošle volitve prinesle v parlament največ socialističnih poslancev, na drugem mestu so bili radikali socialisti, ki so bili včasih najštevilnejši v zbornici, na tretjem mestu pa so bili komunistični poslanci, ki so prišli v zbornico 74 po številu. »Ljudska fronta« je zmagala v znamenju velikega zavezništva, ki se je zvarilo s podpisom pogodbe med Francijo in Sovjetsko Rusijo in ko je leta 1935 odšel v Moskvo podpisat tedanji predsednik vlade in zunanji minister Laval. Po sporu z Italijo zaradi Abesinije se je »protifašistična« gornja ob španski državljanski vojni še bolj razmahnila in v tej protifašistični borbi so po uroku Stalinovem tedaj imeli glavno besedo v Franciji in drugod po svetu — komunisti. V prvih vladnih sestavah Ljudske fronte, ob vladah, ki jih je vodil Leon Blum, so imeli komunisti veliko besedo v vladni večini in so s svojimi glasovanji za zaupnico vladam »Ljudske fronte« odločevali o usodi in smeri vladne politike. Tedaj so bili ravno francoski komunisti tisti, ki so zahtevali najostrejši nastope Francije in Anglije proti Italiji in Nemčiji; nikdo tedaj v Franciji ni bil tako navdušen za vojne kredite in tako »rodoljuben« za borbo proti fašizmu, kakor ravno komunistični poslanci. Glavni zagovornik francoske komunistične politike v tej smeri je bil bivši pomožni tajnik kominterne Thorez, radikalno smer francoske zunanje politike pa so v tej dobi zagovarjali posebno komunistični poslanci Perić, Duclos in Ramette.

Ko je nato Stalin popolnoma spreminil svojo politiko in ob koncu avgusta sklenil zvezniško pogodbo z Nemčijo, so tudi francoski komunisti takoj spreminili svoje stališče in obrnili svoj plašč po vetru, kakor je to ukazala kominterneta. Iz najhujših nasprotnikov fašizma so hoteli kar čez noč postati najzagrizenejši nasprotniki »zapadnega imperijalizma«. Ko je nato izbruhnila vojna med Nemčijo in Poljsko in ko je bila oklicana v Franciji splošna mobilizacija, se je nekaj komunističnih poslancev poskrilo in zbežalo v tujino, kjer sedaj v obsevu mednarodnega komunizma služijo na veleizdajalski način proti Franciji. Pobežnil je med prvimi prošli »morilec iz Albacete«, najhujši krvolok španske državljanske vojne Andre Marty in zbežal v Sovjetsko Rusijo; kmalu nato so listi pisali o njem, da je odšel opravljat dela, s katerimi se je proslavil v Španiji, na Finko. Voditelj parlamentarnega kluba komunistične stranke Thorez je sicer odšel v vojašnico, toda ob prvi priliki je pobežnil in živi eedaj deloma na svojem gradu v Švici, deloma v Sovjetski Rusiji ali pa v Nemčiji. Za njim je pobežnilo še nekaj bivših poslancev, ki so bili mobilizirani. Ti eedaj izza maja v službi tujine rovarijo proti Franciji, jo blatijo in izvršujejo ukaze, ki jih jim pošilja kominterneta.

Po zadnjem sklepu francoskega parlamenta bi eedaj več ne bilo nobenega komunističnega poslanca v francoskem parlamentu. Poprej je francoska zbornica štela 618 poslancev, sedaj pa jih šteje 551. Če bi bilo izključenih vseh 74 bivših komunističnih poslancev, tedaj bi mogla eedaj zbornica imeti samo 544 poslancev.

V zbornici so namreč pustili mandate še 7 bivšim komunističnim poslancom, ki so se še le 26. oktobra odpovedali svojih zvez s kominterneto in izjavili, da izstopajo iz komunistične stranke. Številni francoski desničarski listi zamerjajo ta ukrep, ker ne verujejo v iskrenost teh sedmih bivših komunističnih poslancev. Listi so prepričani, da so iz stranke v zadnjem trenutku izstopili na Stalinov ukaz, da bi tako lahko še naprej ostali člani francoskega parlamenta. Med vojnimi časom namreč ni novih ali nadomestnih volitev in bi zato bilo težko komunističnim agentom svoje zaupnike na novo

Francoska ladja potopljena

London, 1. marca. AA. (Reuter.) V torek se je potopila v Severnem morju francoska ladja Plom (6000 ton). Štirje mornarji so našli pri tem smrt, 39 pa jih je rešila neka angleška vojna ladja.

Obletnica papeževega kronanja

Obletnica kronanja papeža Pija XII. se bo praznovala v stolnici jutri, v nedeljo, 3. marca: ob pol 10 slovesna pridiga, ki jo bo imel univ. prof. dr. Lenček, ob 10 bo slovesna škofova pontifikalna »sv. maša z zahvalno pesmijo, na predvečer pa bo slovesno zvonjenje.

Dan brez političnih dogodkov

Belgrad, 1. marca. m. V teku današnjega dne je iz Belgrada odpotovalo več ministrov deloma na svoje domove, deloma v svoje volilne okraje, kjer bodo imeli prihodno nedeljo svoja zborovanja s svojimi somišljeniki. Tako je odpotoval v Subotico prometni minister inž. Beslić. Po prihodu v Subotico je minister inž. Beslić imel sestanek s tamkajšnjimi funkcionarji JRZ. Kmetijski minister dr. Branko Čubrilo vič je odpotoval v Vojvodino. Ob tej priliki bo pregledal vse ustanove, ki spadajo v njegov resor. Tam ostane tri dni. Na otvoritve lipskega velešestne je danes odpotoval trgovinski minister dr. Andrić. Z večernim vlakom je odpotoval v Ljubljano tudi gradbeni minister dr. Krek. Z njim je odpotoval v Ljubljano tudi ban dr. Marko Natlačen, ki je bil sprejet pri finančnem ministru dr. Šubašiču, prosvetnem ministru Maksimoviču in upravniku Državne hipotekarne banke Glomašiču.

Ban dr. Natlačen v Belgradu

Belgrad, 1. marca. AA. Finančni minister dr. Šutej je danes sprejel bana dravske banovine dr. Marka Natlačena.

Sestanki manjšin

Belgrad, 1. marca. m. V nedeljo 3. marca bo v Senti shod madžarske manjšine, na katerem bo govoril bivši senator Imre Varadi. Madžarska in nemška manjšina prireja a stalne sestanke, na katerih nastopajo njihovi voditelji.

Prizad bo kupoval vino

Belgrad, 1. marca. AA. Ministreški svet je na predlog trgovskega ministra predpisal uredb o državni intervenciji na tržišču vina in žganja.

Čl. 1. Privilegirana izvozna družba za izvoz kmetijskih pridelkov kraljevine Jugoslavije more za izvoz nakupovati vino in žganje na domačem tržišču. Družba bo nastopila na tržišču vina in žganja s cenami, ki jih bo določil minister za trgovino v sporazumu s finančnim ministrom. Stroški gredo v prvi vrsti v breme dohodkov, s katerimi razpolaga Prizad, v drugi vrsti pa na račun državne blagajne.

Čl. 2. Za izvrševanje intervencije bo finančno ministstvo zagotovilo Prizadu potrebni obratni kapital 50 milijonov dinarjev z državnim jamstvom.

Pomožni škof zagrebški dr. Lach

Zagreb, 1. marca. b. Po apostolski nunciatu v Belgradu je prišla v Zagreb papeška bula o imenovanju novega pomožnega škofa v Zagrebu dr. Josipa Lacha. Posvečen bo po veliki noči.

Odbor, ki bo nadzoroval cene

Belgrad, 1. marca. AA. Minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andres je danes podpisal ukaz za ustanovitev odbora za nadzorstvo nad cenami. V ta odbor pridejo: Stojanović Gojko, pomočnik ministra za socialno politiko, dr. Dragomir Kostić, ravnatelj direkcije za organizacijo kmetijskega prehrano, Avgust Pavetić, inspektor, Radomir Popović, svetnik notranjega ministrstva, Svetislav Mahodić, glavni tajnik trgovske zbornice v Belgradu, Dragoljub Milošević, član predsedstva obrtniške zbornice v Belgradu, dr. Djoka Čurčin, glavni tajnik centrale industrijskih korporacij, Djordje Davidović, tajnik glavne združne zveze, Sima Kotur, gospodarski referent delavske zbornice, Miloš Stibler, predsednik Zveze nabavljanih zadrug in kot njegov namestnik Jovan Živanić, upravnik zveze potrošniških zadrug. Po naredbi ministra dr. Andresa bo odbor takoj začel delovati. Prva seja je sklicana za ponedeljek ob 10 dopoldne. Prostori odbora bodo v novi palači pokojninskega sklada uradnikov narodne banke, vogal na Terazijah, v ulici kralja Aleksandra.

Tramvaj v avto

Belgrad, 1. marca. m. V Ulici kraljice Marije in Vladetini ulici se je danes zaletel tramvaj, ki vozi na progi št. 7, v državni avtomobil, ki ga uporablja gradbeno ministristvo. Tramvaj št. 7 je vozil od pokopališča proti Kalimegdanu, avtomobil gradbenega ministristva pa je vozil po Ulici kraljice Marije in zavozil v Vladetino ulico. Pri tem, ko je hotel zavoziti v to ulico, je vanj zavozil tramvaj ter ga pritisnil k drogu. Nesreča se je zgodila ker so na tramvaju odpovedale vse zavore.

Kud potres

Belgrad, 1. marca. AA. Poročilo potresomernege zavoda na Tašmajdanu: Včeraj, 29. februarja ob 17.10 in 18 sekund so zaznamovali aparati zavoda začetek zelo močnega potresa v daljavi 1360 km jugovzhodno od Belgrada. Največje tresenje tal je bilo v Belgradu ob 17.40 in 54 sekund in je znašalo 267 mikronov z valovno periodo 10 sekund. Zadnji valovi tega potresa so bili zaznamovani ob 17.37.

Zopet potres v Turčiji

Trst, 1. marca. AA. (Stefani.) Observatorij je zaznamoval močan potres v oddaljenosti 1600 km jugovzhodno od Trsta. Smatra se, da je središče potresa ponovno v Anatoliji.

Povsod zahtevajo isto:

Komunistična stranka na Švedskem bo razpuščena

Stockholm, 1. marca. t. Kakor povsod drugod, tako so se tudi na Švedskem prepričali, kako je delovanje komunistične stranke škodljivo in nevarno za državo. To prepričanje je sedaj prodrlo tudi že v parlamentarne kroge in je sedaj desničarska parlamentarna skupina predložila v parlament predlog, da naj se prepove na Švedskem delovanje komunistični stranki in vsem njenim organizacijam.

Švedski listi pišejo zmerom bolj obširno o tem, kako nevarno postaja za vsako državo delovanje komunističnih strank. V teh strankah se zbira sedaj pravi izdajalski svoje domovine in zato je nujno potrebno, da se povsod prepreči komunistom vse njihovo delovanje.

Celo delavske strokovne zveze so poslane svojim odsekom in podružnicam okrožnice, v katerih zahtevajo, da naj iz svojih vrst takoj izključijo vse komuniste ali pa prijatelje komunistov. Še manj pa bi komunisti smeli biti v javnih službah, posebno pa ne bi smeli biti v učiteljskem ali profesorskem stanu, ne bi smeli biti v upravnih službah, pa tudi v občinskih službah ne!

Komunisti na Švedskem ne smejo biti v nobeni pomembni službah; komunisti morajo na Švedskem kratkoma izginiti.

Zato moramo upati, da bo predlog desničarske skupine sprejet in da bo komunistična stranka razpuščena. Pri tem pa ni treba omejevati političnih ali demokratskih svoboščin, toda te svoboščine ne smejo veljati za komuniste, ki so vlačeni v Internacionali, ki je tam, kjer je na oblasti, vzpostavila najstrožnejšo diktaturo brez vseh pravic. Komunistična stranka tudi ni nikakršna narodna stranka, ampak se slepo pokorava mednarodni internacionali. Ta stranka izrablja torej svoj položaj v dveh smereh: izrablja politične svoboščine na Švedskem za svoje javno delovanje,

s svojim tajnim delom pa vohuni v korist tuje države oziroma organizacije, ki ima v tuji državi svoj sedež. Zato so člani komunističnih strank sovražniki svoje domovine, vohuni, saboterji in izdajalci.

Na Švedskem ima komunistična stranka 20.000 članov, mladinska organizacija te stranke pa šteje 15.000 članov. To je sedaj po razpustu komunistične stranke v Franciji najmočnejša komunistična stranka v Evropi in je Stockholm postal središče komunistične propagande za zapadno Evropo.

V Stockholmu tiskajo sedaj ves komunistični propagandni material za vse države v Evropi. Kominterneta se trudi, da bi vso Skandinavijo lahko izrabila za svoje delovanje po vsem svetu.

Pred napadom na Finko so sovjetski oblastniki največ računalni na izdajalsko delovanje finskih komunistov. Toda vesti teh komunistov so morale biti zelo pomanjkljive, ker bi sicer Sovjeti ne ustanavljali finske komunistične vlade, ki mora že 4 mesece čakati na svoj pohod v Helsinki — v Moskvi.

Toda zavedati se moramo, da vse vojske in vse požrvalne čete branilcev domovine ne morejo ničesar proti izdajalskemu delovanju skupine, ki ruši domovino v notranjosti. Komunisti so taki izdajalci, ki se tudi pripravljajo, da ob prvi priliki opravijo to nalogo. Če bi finski komunisti bili številnejši, tedaj bi Mannerheimova črta pomenila bore malo proti sovjetskim napadalcem in proti komunističnim izdajalcem lastnega naroda. Zato je švedsko javno mnenje sedaj prepričano, da je najboljšo sredstvo za uvrnitev narodne obrambe to, da se začne najhujša borba proti komunistom. Iz teh razlogov mora biti uničen komunizem na Švedskem. V vseh švedskih krogih se zato tudi širi silno nerazpoloženje proti komunistom.

Strahoviti boji pred Viipurijem

Helsinki, 1. marca. Reuter. Bitka pri Viipuriju se nadaljuje s strahovito silovitostjo. Sovjeti trdijo, da so njihove divizije prišle na 2 km pred mesto. Finci še naprej nudijo močan odpor na svojih novih postojankah. Včeraj sta dva sovjetska bombnika v višini 600 m letela nad Helsinkijem. Letali nista metali bomb, temveč sta očividno fotografirali posamezne mestne četrti.

Helsinki, 1. marca. Havas. V zvezi s sedanji boji je treba naglasiti sledeča dejstva: Predvsem je ostal sovjetski pritisk, vsaj kar se tiče rezultatov včerajšnjega dneva, v smeri proti Viipuriju brez uspeha. Umik Fincev nikogar ne preseneča, ki je v zadnjem času spremljal operacije na Karelijski ožini. Bilo je jasno, da se mora položaj bojišča spremeniti. Vsi prejšnji položaji so bili v največjem redu izpraznjeni. Umik je bil izvršen v takem redu in tako nepričakovano, da so bile sovjetske čete presenečene. Sovjeti bodo gotovo še nekoliko dni govorili o »betoniranih topniških utrdbah«, ki so jih zavzeli (klasičen izraz sovjetskih sporočil, ki pa ničesar ne pomeni). Gotovo je netočno v sovjetskih poročilih, da so sovjetske čete zaplenile obilen material, kajti ve se, da je bil umik izvršen redno in metodično. Kar se tiče sovjetskega napredovanja, je pričakovati, da bo trajalo še nekaj časa, toda samo tako daleč, kolikor bodo to Finci sklenili.

Finci se bodo umaknili na nove položaje, za katere se lahko reče, da so bolj utrjeni, kot prvotni, ki so bili utrjeni šele pred 10 meseci. Zaradi tega se lahko opravičeno trdi, da finski odpor ni niti najmanj omajan. Fincem je treba samo še več ljudi in vojnega materiala za uspešen odpor.

Severovzhodno od Ladoškega jezera so finske čete uničile več sovjetskih gnezd, v katerih se je nahajalo 40 dni 2.000 sovjetskih vojakov, ki so bili skoro popolnoma odrezani od ostalih sovjetskih čet. V toku včerajšnjega jasnega dneva je vojno letalstvo izkoristilo vreme. Sovjetska letala so izvršila več bombardiranj. V Savonli je bilo ubitih 10 oseb, več pa jih je bilo ranjenih. Tudi v drugih krajih so bili mrtvi in ranjeni. Morala Fincev je ostala na višku ter ni pričakovati, da bi Finci sprejeli mir pod pogoji, ki za Finsko ne bi bili sprejemljivi.

Viipurijski mestni svet je zasedal v Helsinkih

Helsinki, 1. marca. Havas. Viipurijški mestni svet je imel danes svojo prvo sejo v letu 1940 v Helsinku. Skoraj vsi člani mestnega sveta so bili na seji. Zupan je v svojem govoru poudaril, da je vsak Fincev odločen braniti vsako ped svoje zemlje do poslednjega diha.

Ob 11. uri je bilo dano znamenje, da se bližajo tujca letala. Ob 13.30 je bil dan znak, da ni več nobene nevarnosti.

Tri in polurni razgovor Sovražnosti naj se ustavi

Helsinki, 1. marca. t. Havas. Dopisnik lista »Nusi Suom« iz Rige je izvedel iz Moskve podrobnosti o razgovoru med ameriškim veleposlanikom Steinhardtom in Molotovom.

Dopisnik poroča, da je njun razgovor trajal tri in pol ure. Ameriški veleposlanik se je trudil,

Bojišče na Karelijski ožini. Močna črta pomeni prvotno linijo Fincev. Črtkana črta pa nakazuje približnostne finske položaje po tritedenski sovjetski ofenzivi.

da bi dosegel, da bi se ustavile sovražnosti med Finsko in Sovjetsko Rusijo. Sovražnosti pa bi se naj ustavile na podlagi takih pogojev, da bi jih lahko sprejela tudi Finska.

Ameriški veleposlanik je Molotovu pojasnil ozadje potovanja Sumnerja Wellesa po Evropi. Dopisnik dodaja, da se ameriški veleposlanik Steinhardt in nemški veleposlanik Schulenburg trudita, da bi se nehale sovražnosti na finskem bojišču.

Stockholm, 1. marca. AA. Tidningarnas Telegramburo: Veliki švedski list »Svenski Dagbladet« razpravlja v današnjem uvodniku o možnosti posredovanja v sovjetsko-finski vojni. Članek meni, da se sme verovati, da bi Nemčija pozdravila končanje tega spopada in obenem zastopa mnenje, da niso neutemeljeni glasovi, da je že v začetku tega leta Nemčija neslužbeno preiskovala možnost za kompromis. Kar se tiče današnjih izsledkov za ta kompromis, pravi pisec članka, da se ne daje povedati točni zaključki o stališču Sovjetske Rusije, vendar le ni zgolj slučaj, da je moskovska polslužbena agencija posebno naglasila, da je sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov sprejel ameriškega veleposlanika in z njim dolgo razpravljala.

Članek pravi dalje, da je nekaj gotovega, pa naj bo kakorkoli, namreč, da Finska v nobenem primeru ne bo pristala na mir pod pogoji, ki bi jo nekega dne mogli oropati varnosti in svobode, za katero je dosedaj storila tolike žrtve. Dalje pravi članek, da ni treba precejevati prijateljskega vedenja Švedske do Finske, niti dosedanje dejanske švedske pomoči za Finsko. Ni treba izgubiti izpred oči določeno resno stvarnost. Treba je na svoj način delati, da bi pridobili čim več švedskih prostovoljcev za Finsko. Vsaka tuja pomoč za Finsko pomeni obenem koristen opomin za Moskvu.

»Dagens Nyheter« poudarja bilanco prvega trimesečja sovjetsko-finske vojne in meni, da rdeča armada v teh treh mesecih ni dosegla kakih posebnih uspehov, medtem ko po drugi strani vsaka tuja pomoč ojačuje Finsko moralno in gmočno.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 1. marca. AA. (Havas.) V današnjem sporočilu finskega vrhovnega poveljstva stoji, da

V enem tednu tretjič nad Berlinom:

Angleška letala so zopet križarila nad Nemčijo

London, 1. marca. t. Havas: Angleško letalsko ministrstvo je danes zjutraj objavilo uradno poročilo, ki je precej obsežno.

V tem poročilu naznanja ministrstvo, da so angleška letala v noči med 29. februarjem in 1. marcem zopet letela nad Berlinom. Poročilo poudarja, da so bila angleška letala v tem tednu sedaj že tretjič nad Berlinom.

Ostala angleška letala so opravila številne izvidniške polete nad severozapadno Nemčijo. Nekateri letalci so bili celo tako drzni, da so pole-

teli nad nekatera nemška baltska pristanišča in tako je bilo več angleških letal nad Kielom.

Več letal je letalo tudi nad utrjenim nemškim otokom Helgolandom.

Prav tako pa so angleška letala opravila tudi več patrolnih poletov nad samim zapadnim bojiščem. Letala so dolgo krožila nad sovražnim ozemljem tik za bojiščem.

Vsa ta poročila pa še zmerom ne omenjajo, da bi bila angleška letala prešla kjerkoli v kakšno borbeno delavnost. Lahko bi se torej reklo, da opravljajo angleški letalci nekakšne letalske vaje nad nemškim ozemljem. To se da mogoče razlagati samo na ta način, da sedaj vstopajo v angleške letalske vrste prvi kanadski letalci, ki so pred kratkim prišli v Anglijo. Prišlo jih je tokrat sicer šele samo 300, vendar pa jih morajo »privaditi« na evropske razdalje in širine.

Kako je bilo nad Berlinom

London, 1. marca. t. Reuter: Danes zjutraj so angleška letala zopet poletela nad Nemčijo in opravila polete, ki so bili najboljše začetka sedanje vojne. Letala so opravila predvsem celo vrsto izvidniških poletov.

Tega poleta so se udeležila številna letala in nikjer niso naletela na nobeno sovražno letalo. Vsa letala so se neposredno vrnila na svoja letališča. Letala so letela nad Nemčijo od 6 do 10 ur. Ponoči so bila angleška letala tudi nad Berlinom in je bil to tretji obisk angleških letal nad Berlinom v štirih dneh.

Letalci so lahko prav točno ugotovili važno železniško križišče, ki je 17 milj južno od Berlina. Prav tako so posneli vse železniške proge in kanale. Nad križiščem je letalec spustil tri padala na aparati in točno ugotovil vse, kar je važnega na tej postojanki. Nato je letalec nadaljeval polet proti Berlinu. Številni žarometi so ga začeli obsvetjevati, ko se je bližal Berlinu. Nikjer pa ni opazil sovražnega letala. Tudi protiletalski topovi ga niso začeli obstreljevati. Ko je opravil svojo nalogo, se je letalec vrnil na svoje letališče. Ko se je vračal, je skoraj dve uri letel v višini, kjer je temperatura znašala 25 stopinj pod ničlo.

Vodja fašistične mladine v Hamburgu

Hamburg, 1. marca. AA. (DNB.) V občinski palači je bil prirejen sprejem na čast šefa štaba fašistične mladine polkovnika Bodinija, ki se sedaj mudi v Hamburgu. Bodinija je prišlo pozdraviti župan Krogman, ki je izrazil upanje, da bo ta obisk prispeval k poglavitni prijateljski odnosu med mladino obeh narodov.

Moderne angleške torpedovke

London, 1. marca. AA. Havas: Britanska vojna mornarica razpolaga od nedavnega z nenavadno hitrimi torpedovkami, ki so zelo dobro oborožene in nenavadno gibčne. Dosedaj so te enote izvedle mnogo pomembnih podvigov. Značilnosti teh minijaturnih oklopnih križark, ki so jih dosedaj držali v tajnosti, so sedaj objavljene. Torpedovke imajo samo 20 m dolžine in so oskrbljene z motorji za 1500 konjskih sil. Te torpedovke morejo tudi na razburkanem morju doseči izredno brzino 90 km na uro. Če jih gledamo od daleč, ko razvijajo polno brzino, izgledajo kot najmodernejši motorni čolni za dirke. Prednji del moli nad valove, zadnji del pa popolnoma izgine pod oblakom pene. Iz bližine daje vtis majhne,

NSU
PHÄNOMEN
PUCH
Bianchi
MOTORJI IN KOLESA

TAVČARJEVA 7 TELEFON 2687

toda nenavadno gibčne trdnjave. Opremljene so z vsemi potrebnimi orožji za borbo proti letalom in podmornicam. Te male angleške torpedovke pa imajo tudi več strojnih pušk, cevi za lansiranje torpedov in mnogo podmorskih bomb. Pomorski inženirji so izvedli veliko delo, ko se jim je posrečilo tako majhne ladje preskrbeti s tako močnim orožjem. S svojimi motorji morejo samo v nekaj sekundah doseči hitrost od 20 na 80 km. Ta brzina je njihova najboljša zaščita, ker lahko napadajo, pa jih nihče ne more napasti ne z morja ne iz zraka. Posadka teh torpedovk je sestavljena iz mladeničev, ki so bili prej posebej zdravniško pregledani, kakor so pregledani člani posadke za podmornice. Potrebna je izredna sposobnost pri takih strašnih enotah, ki noč in dan patrolirajo na odprtem morju okrog britanskega otočja.

Francozi so z razumevanjem sprejeli vse omejitve

Pariz, 1. marca. (Havas.) Ves francoski tisk ugodno sprejema nove gospodarske ukrepe, ki jih je izdala francoska vlada. Prav tako so časopisi ugodno sprejeli radijski govor finančnega ministra Paula Reynauda. Politični uredniki pariških listov odobravajo novi vojni-gospodarski načrt, ker predstavlja voljo, da se vzdrži v borbi do zmage.

»Figaro« pravi, da noben Francoz ne bo zažuden na odredbami, ki so bile izdane, še manj pa jih bo obžaloval, čeprav bi mu prinesle težke žrtve. Tisto, kar pa lahko začudi, pravi list, je prav dejstvo prihrankov pri francoskih rezervah. Ti varnostni ukrepi, ki so tako nujno potrebni, niso bili izdani takoj v začetku vojne v polnem obsegu. Kadar je potrebno, se znajo Francozi opovedati vsem dobrinam. Francozi zelo dobro vedo, da tisti, kdor želi kaj doseči, mora varovati svojega konja. Izkustvo je naučilo Francoze, da obstoji v enaki meri gospodarska in finančna fronta, kakor pa obstoji vojaška fronta in da se je treba krepko držati na vseh bojiščih istočasno, če želimo doseči zmago. Treba se je močneje in delj držati kakor sovražnik. Paul Reynaud ni imel mnogo napora, da je prepričal svoje poslušalce, da zahteva vojno stanje od naroda več proizvodnje in manj potrošnje. Govor Reynauda je bil enostaven in odkrit. Zadosti je obrniti se na Francoze s takimi besedami, apelirati neposredno na njihov zdrav razum, poudariti njihovo patriotsko dolžnost in nato se dobi od Francozov vse, kar se želi. Francija ima samo eno voljo, da bi naredila konec napadom in grožnjam, ki se od časa do časa pojavljajo v Evropi. Na koncu pravi list, da bo sovražna propaganda začela kar brez glave jokati

nad usodo »ubogih Francozov«, ki morajo trpeti nove omejitve zaradi Angležev.

»Petit Journal« kaže isto odločnost in voljo, da se zmaga na gospodarskem polju. List pravi, da v tistem, kar je bilo napovedano, ni nič takega, kar ne bi bilo v skladu s potrebami države, ki se nahaja v vojnem stanju. Vse je logično in vse se je dalo videti vnaprej. List pravi, da je treba obžalovati, da te uredbe niso bile izdane že takoj v začetku sovražnosti. Država je pripravljena na vse žrtve. Besedila veljajo več kakor govori in uveljavljanje uredb velja več kakor njihovo napovedovanje.

»Matine« posveča svoj uvodnik odločni politiki Paula Reynauda. »Oeuvre« pravi v uvodniku, da zahteva francoska vlada disciplino in sprejetje njenih ukrepov, kakor je podobno zahtevala od svojih državljanzov britanska vlada. Kako homo mi živi in z nami vred naši otroci, to je odvisno od izida sedanje borbe. Mi bomo jedli prvi mesec kakor naši vojaki, toda naši vojaki jedo svoje obroke pogosto mrzle. Mi bomo jedli črn kruh, toda naši vojaki so ga pozimi jedli včasih tudi zmrižnjene. Treba bo naše navade nekoliko spremeniti. Toda to je še daleč od tega, da bi bilo težko.

»Petit Parisien« pravi, da gospodarske mobilizacije ni mogoče smatrati za znak končne orientacije proti avtarkičnemu sistemu in Francija ostane zvesta vojnim ciljem, ki sta jih začrtala Chamberlain in Daladier. Zato ostane tudi zvesta ideji splošne gospodarske svobode.

Kako bo sprejet norveški protest v Berlinu

Berlin, 1. marca AA DNB. Nekateri tukajšnji politični krogi kritizirajo z več etališč izjavo, ki jo je včeraj podal v norveškem parlamentu zunanji minister Koht. Med drugim ne kažejo v teh krogih mnogo razumevanja za sporočilo Kohta, da je treba pričakovati ekupni korak skandinavskih držav v obeh vojskujočih se taborih, od katerih bodo zahtevale, naj naredi konec nezakoniti vojni z minami. V nemških političnih krogih pa pravijo, da so predpisi mednarodno-pomorskega vojnege prava o polaganju min popolnoma jasni in nedvoumni za tiste, ki te odredbe pozna. Veakdo mora uvideti, da bi bil vsak korak pri vladi rajši zaradi nekega vojakovanja z minami neupravičen, ker je bilo z nemškega mornarkega mesta že večkrat v vseh podrobnostih jasno obrazloženo, da izvaja Nemčija svojo akcijo z minami v popolnem soglasju s predpisi mednarodnega prava. Dalje v Berlinu zamerjajo Kohtu, da je naslovil na Nemčijo apel, naj naha s takim načinom

vojskovanja, s potapljanjem ladij s podmornicami in bombami z letal.

S tem svojim apalom zahteva Koht od Nemčije, da se odreče pravno dopuščenih sredstev za obrambo proti britanskim blokad, ki je po načinu svoje izvedbe v nasprotju z mednarodnim pravom. Na tako čudno zahtevo, ki je postavljena Nemčiji kažejo tudi besede Kohta, da britanski način pobijanja vojnega tlhopetstva sicer ni po volji Norvežkim in da je v nasprotju z mednarodnim pravom, vendar pa ti postopki Velike Britanije ne dajejo pravice Nemčiji, da potaplja norveške ladje. V Berlinu pravijo, da ta besede docela kažejo na popolno nerazumevanje položaja. Če pravijo nevtralne države, da ne žele ali pa, da se ne upajo vstati proti postopanju enega tabora, ki ga smatrajo za protipravno in škodljivo za lastno državo, ali morajo potem zahtevati od druge vojskujoče se države, da mirno dopušča te postopke in da se pred njimi ne brani. V nemških političnih krogih pravijo, da morajo v nevtralnih državah upoštevati, kako bo v vojskujočih se državah odjeknilo to ocenjevanje vojnih postopkov in pojavov z dvojnimi merili.

Gospodarstvo

Potrošnja obleke in obutve v naših delavskih in nameščenskih rodbinah

V reviji »Tehnika in gospodarstvo« je gosp. Uratnik priobčil študijo o gospodarskih delavskih in nameščenskih družin v Sloveniji. Iz te študije posnemamo nekaj izjavljanih glede potrošnje obleke in obutve v teh družinah v primeri z njihovimi celokupnimi dohodki. Ker so piscu te študije služili kot podlaga za izračunavanje potrošnje na obleki in obutvi v delavskih in nameščenskih družinah podatki izpred vojne, cene so se pa v zadnjem času prav pri teh predmetih znatno dvignile, bo sedaj ta slika najbrž nekoliko spremenjena, vendar nam kljub temu daje poučno sliko o uporabi dohodka v naših družinah.

Obleka in obutev se trošita v daljših razdobjih. Zato je težko dobiti zanesljivo sliko o tem, koliko obleke in obutve naše delavske in nameščenske družine v letnem povprečju dokupijo.

Dunajska delavska zbornica je ugotovila pri svoji statistiki potrošnje, ki jo je izvršila v l. 1928, da je odpadlo na obleko in obutev od 8,10% pa do 14,15% celokupnih dohodkov. V naši državi imamo tudi nekaj privatnih raziskovanj na tem polju. Tako je Tadičeva anketa pokazala, da znaša odstotek dohodka, ki odpade na izdatke za obleko in obutev, med 4,8% in 12%. Tadič je računal te odstotke za družine s povprečnim letnim zaslužkom od 7500 din pa do 55.500 din. Na posamezne skupine odpadejo sledeči odstotki kot izdatki za obleko in obutev pri povprečnem letnem zaslužku:

7.500 din	4,8%
12.000 „	7,5%
14.500 „	11,8%
23.500 „	11,7%
55.500 „	12,0%

Težave v trgovini z Italijo

Naš uvoz iz Italije je navezan na vedno večje težave. Te težave so že tolike, da je bil z naše strani, kot smo že poročali, stavljen predlog za ukinitve klirinškega plačilnega prometa med Jugoslavijo in Italijo. Na vsak način bo to vprašanje predmet razgovora jugoslovansko-italijanskega stalnega odbora, ki bo najbrž zasedal konec tekočega meseca v Rimu.

Težave niso samo pri nakupovanju in uvozu bombažnega prediva in ostalih bombažnih produktov iz Italije. Italijanski izvozniki zahtevajo sedaj tudi za laneno predivo, ki smo ga mi do sedaj uvažali iz Nemčije, pa ga Nemčija zaradi vojne več ne izvažja, za 80% višje cene kot pa so na svetovnem trgu. Isti je slučaj z gumijem. Tako zahtevajo italijanski izvozniki za nekatere vrste gumija 150 din za kg, dočim je cena takega gumija na angleškem trgu 40 din za kg, kar pomeni, da zahteva Italija za 275% višjo ceno kot pa znaša svetovna cena.

Poleg tega postavljajo italijanski izvozniki pri nekaterih dobavah v našo državo kot pogoj, da je del blaga plačan v kliringu, drugi del pa v prostih devizah. Naši uvozniki bombažnega prediva so pričeli stornirati zaključke, ki so jih napravili pred 1. septembrom, ker jim ne konvenirajo cene, ki so jih zahtevali Italijani.

Iz navedenih razlogov je potrebno, da podvzamemo pri nas čimprej ukrepe, da bi izločili vse težave, ki nastajajo pri uvozu blaga iz Italije, ker je nevarnost, da bo prišlo, če te težave ostanejo, do zastoja našega izvoza v Italijo.

Pred vpeljavo izvoznih carin

»Trgovinski glasnik« prinaša pod gornjim naslovom sledečo vest:

»V zadnjih dneh proučujejo naši merodajni krogi vprašanje ponovne vpeljave carine na večino naših izvoznih predmetov. To vrsto carine smo imeli do l. 1923, ko je bila za večino izvoznih predmetov ukinjena, dočim je ostala v veljavi za omejeno število artiklov.

Izvozna carina je bila leta 1923 za večino naših izvoznih artiklov ukinjena vsled stabilizacije gospodarskih razmer na svetu in vsled vedno večje konkurence, na katero so našli naši proizvođači na svetovnem trgu.

Danes, ko je vsled vojne v Evropi zopet nastal na svetu gospodarski nered in z ozirom na položaj, ki ga mi zavzemamo proti bojujočim se državam, je nastalo večje povpraševanje po naših proizvodih in sirovinah. Zato so kompetentni gospodarski činitelji mnenja, da je prišel primeren trenutek, da zopet vpeljemo izvozne carine.

Vpeljava izvoznih carin je danes po mnenju merodajnih krogov toliko bolj upravičena, ker ta obremenitev ne bi v nobenem primeru neugodno vplivala na naš izvoz. Kar pa tiče višine obremenitve, trdijo, da bi bila minimalna, da pa bi z ozirom na obseg izvoza, dalja zadosten finančni efekt, ki bi jo opravičeval.

Prinašamo gornjo vest po belgrijskem listu, ker bo naše izvoznike gotovo zanimala.

Povišanje cen bencinske mešanice. Minister financ je dobil sklep odbora za kontrolo in reguliranje prodajnih cen bencinske mešanice z alkoholom, s katerim se cena bencinske mešanice zviša za 0,20 din pri litru. To povišanje je stopilo v veljavo s 1. t. m., pa bo v bodoče bencinska mešanica stala din 6,60 oziroma din 6,85 in 6,96 za liter.

Avtomobilisti k uredbi o omejitvi prodaje tekočih goriv

Osrednji odsek trgovcev s tekočimi gorivi je prejel k svoji kalkulaciji o rentabilnosti prodaje bencinske mešanice še kalkulacijo rentabilnosti vožnje z avtomobilom prizadetega avtomobilista — trgovskega potnika — po izidu navedbe št. 3 o omejitvi prodaje tekočih goriv. Evo kalkulacije: Trgovski potnik, ki v svojem poklicu nujno potrebuje avtomobil, ima mali avtomobil znamke »Ford«, tipa »Aiffel«. Po navedbi št. 3 bo prejel 20 litrov na mesec, oziroma 200 litrov za še preostalih 10 mesecev v letu 1940. S temi 200 litri bencina lahko prevozi vsega skupaj 2000 km naj običejše tolikokrat svoje odjemalce, da bo lahko preživel sebe in svojo družino. Vsakomur je jasno, da je to mnogo premajhna količina bencina in mnogo premajhna kilometrina, ter da je s tem življenjski obstoj trgovskega potnika in njegove družine v nevarnosti.

To pa ni vse. Človek bi v naglici mislil, da vožnja z avtomobilom ni samo praktična in ugodna, marveč da je tudi cenena. Ko se pa malo preračunajo stroški, ki so v neposredni zvezi z

V splošnem nam pokažejo gornje številke tendenco, da čim večji je dohodek družine, tem več znašajo njeni izdatki za obleko in obutev.

Zagrebski statistik dr. Artur Benko, ki se tudi bavi s statistiko potrošnje, je izračunal, da porabi štiriclanska družina z mesečnim družinskim zaslužkom 1789 din za manufakturo 396 din na mesec ali 4750 din na leto. Po tem računu bi taka družina trošila za oblačilne potrebe 22% celokupnih dohodkov. Ta številka pa je za povprečje očitno previsoka in je lahko točna le v kakem posebnem primeru. Dr. Benko je vzel za podlago svojega računa obleko in obutev preveč dobre kakovosti in predrago. Ako za tisto množino obleke in obutve, ki jo jemlje v poštev dr. Benko, vzamemo slabše kakovosti, s čimer se vsaj za delavske družine bolj približamo resničnosti, pridemo do letnega izdatka za družino v znesku 1176 din, kar bi znašalo pri družinskem zaslužku 12.000 din 9,8%.

Teža moške obleke, ki jo je dr. Benko vzel kot podlago svojega računa, znaša 4,90 kg, za žensko pa 4 kg. Cenijo, da je znašala potrošnja bombaževih in volnenih surovin na osebo in leto v Jugoslaviji po količini zaostajala za količino, ki je bila pri nas pred vojno. Ako pri količini, s katero računa dr. Benko, vzamemo, da se obrabi na leto polovico zimske in polovico letne obleke, bi znašala povprečno količino na 4,2 kg. Slabše plačane delavske družine si ne morejo nabaviti niti toliko novega perila, kakor računa dr. Benko, večkrat so tudi brez zimske suknje, s katero on računa.

Tako postaja potrošnja manufakture v iznosu 8 do 10% dohodkov za naše razmere verjetna. Iz tega sledi, da izda delavska ali nameščenska družina pri nas nekako desetino svojih dohodkov za obleko in obutev.

avtomobilsko vožnjo, vidimo, da temu ni tako.

Po novem stanju, ki ga je ustvarila uredba št. 3, ima potnik tele izdatke za svoj avtomobil:

	Din
garažnina mesečno din 200, letno	2.400
razne takse: mestna, banovinska, državna, cestna pristojbina na pnevmatiko, skupaj	1.900
letna zavarovalnina za opisani voz	3.440
200 litrov bencina po ceni 6,60 liter	1.320
4 kratno menjanje olja tekom leta (olje se mora menjati, četudi avtomobil ne vozi, ker se sicer nabere voda med oljem) sku	512
paj 16 kg	1.800
najmanjša obraba pnevmatik za eno leto	1.800
Skupni izdatki za 2000 km vožnje	11.462

Avtomobilista stane torej 1 km vožnje preko din 6, ker moramo upoštevati še uporabo avtomobila. Vožnja trgovskega potnika z lastnim avtomobilom je torej mnogo dražja, kakor če bi si najel najdražji avtomobil; to je sicer praktično nemogoče, ker tudi avtoizvoščiki nimajo dovoljne količine na razpolago. Popolnoma druga pa je rentabilnost v primeru, če lahko trgovski potnik prevozi letno 15.000 km. Tedaj je tudi vožnja s privatnim avtomobilom rentabilna, ker stane 1 km vožnje pri istem ključu kalkulacije le din 1,50.

Iz gornjih podatkov je razvidno, da je z navedbo št. 3 privatni avtomobilizem globoko prizadet, deloma pa uničen.

Zato je popolnoma upravičena in razumljiva kritika te navedbe ter je nujno potrebna takojšnja revizija.

Uvedba bencinskih kart in naša industrija

Ob priliki razdelitve bencinskih kart se je pojavilo precejšnje nezadovoljstvo, zlasti pri onih industrijskih podjetjih, ki imajo organizirano svojo prodajo po večjem številu trgovskih potnikov. Upravičeno nezadovoljstvo pa se je pojavilo tudi med lastniki tovornih avtomobilov, katerim so se dodale povsem nezadostne količine. Zveza industrijev za dravsko banovino je na te nedostatke opozorila pristojna mesta v Belgradu ter zahtevala, da se stvar nujno in pravilno uredi. Kakor znano, je kategorizacija lastnikov motornih vozil, ki je merodajna za količino bencinske mešanice, ki se odredi za posamezno vozilo, to pot izvedla Uprava državnih monopolov. Lastniki motornih vozil so morali že meseca decembra lanskega leta vložiti tozadevne prijave s točnimi podatki. Pričakovalo se je, da se bodo bencinske karte izdale že meseca januarja, pa se je stvar vedno znova zavlačevala, češ da se morajo podatki, katere so predložili lastniki motornih vozil, preveriti in podrobno proučiti. Pri vsem tem pa izgleda, da se je to delo izvršilo prilično površno. Ugotovljeni so slučaji, ko so se za povsem enake vrste avtomobilov dodelile različne količine bencina. Med interesi je tudi razširjeno prepričanje, da se ni v vseh upravnih področjih države uporabila enaka mera. Skrajni čas bi bil, da se kategoriziranje lastnikov motornih vozil zaradi dodelitve bencinske mešanice izroči banskim upravam, kakor je to končno predvideno tudi v Uredbi. Težkoče glede preskrbe naše države s tekočim gorivom prav gotovo niso tolikšne, da bi se morala uporaba bencina v poslovne, t. j. v produktivne svrhe, v takšni meri omejiti, kakor je to storila Uprava državnih monopolov. Zahteva naših gospodarskih krogov je, da se vsaki banovini pravilno dodeli odgovarjajoča količina tekočega goriva, razdelitev na lastnike motornih vozil pa da se prepusti banski oblasti.

— Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastoji krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju želodca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovno« grenko vodo. Bolniki radi jemlje preizkušeno »Franz-Josefovo« grenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Znižane carine na plugje. Ministrski svet je na predlog finančnega ministra in na podlagi čl. 15. zakonskega predloga o splošni carinskih tarifih odredil, da se na blago iz tar. št. 552 uvozne carinske tarife zniža maksimalna in minimalna carina. Ta točka se zdaj glasi: Št. tar. 552 (plugi in njihovi deli: 1. plugi 20 din, carine, minimalna postavka 10 din; 2. deli plugov maksimalna postavka 20 din, minimalna 5 din).

Nakup bencinske mešanice, ki se rabi v industriji in v obrti kot pomožno sredstvo. Po čl. 8. na-

Goreča hiša, ki je vanjo zadela nemška granata na zahodnem bojišču.

redbe 3 o omejitvi prodaje tekočega goriva za potrebe obrtniških delavnic in glasom razpisa uprave državnih monopolov z dne 24. 2. 1940, M. br. 7130 tudi za industrijske namene, bo izdajala dovoljenja za nakup, kolikor se porablja navedeno gorivo kot pomožno sredstvo. Uprava državnih monopolov zbircam za trgovino, obrt in industrijo, vsako za njeno področje. Dovoljenja se bodo izdajala na količine, potrebne za trimesečno porabo s tem, da se odobrena količina more vzeti v 3 enakih delih. Odobrene količine bodo razdeljevale zbornice same. Da bo mogla določiti, kako količino te mešanice naj zahteva od Uprave državnih monopolov, poziva Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani vse obrtnike in industrialce na svojem področju, da ji najkasneje v treh dneh prijavijo, koliko bencinske mešanice rabijo v svojih obratih kot pomožno sredstvo. V prijavi naj proces, v katerem rabijo bencinsko mešanico, na kratko opišejo. Poleg tega naj pošljejo tabelarične podatke o nazivu obrta, imenu in primku lastnika obrta o potrošnji mešanice bencina v prejšnjem letu in posebej za leto 1940.

Borze

Dne 1. marca 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet na zagrebski borzi je znašal 6.12 milij. din, na belgrijski pa 7.15 milij. din. — Promet v vrednostnih papirjih na belgrijski borzi je znašal 111.000 din.

Curih. Belgrad 10, Pariz 9.915, London 17.495, New York 446, Bruselj 75.25, Milan 22.52, Amsterdam 236.90, Berlin 178.80, Stockholm 106.15, Oslo 101.325, Kopenhagen 86.10, Sofija 5.50 pon., Budimpešta 79.5 pon., Atene 3.30 pon., Carigrad 3.55 pon., Bukarešta 3.40 pon., Helsingfors 7.00 nom., Buenos Aires 104.125.

Ljubljana — Uradni tečaji:

London 1 funt	173.50—176.70
Pariz 100 frankov	98.05—100.35
New York 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 gold.	2350.00—2388.00
Bruselj 100 belg	746.25—758.25

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt	214.32—217.52
Pariz 100 frankov	121.18—123.48
New York 100 dolarjev	5480.00—5520.00

„Vaditelj“ - tehnični strokovni list

»Vaditelj« — tehnično-strokovno glasilo ZFO. Izšla je prva številka tehnično-strokovnega glasila ZFO »Vaditelj«, ki prinaša na 16 straneh večjega formata mnogo telovadnih in športne tvarine, ki jo rabijo posamezne edinece ZFO. ZFO, ki je odmerila v svojem obširnem programu zelo važno mesto telesni vzgoji, je napravila s tem tehničnim glasilom velik korak naprej. Četudi bo to potrebno glasilo izhajalo zaenkrat na vsake dva meseca, dobijo v njem naše edinece vse, kar rabijo za telovadbo in šport. Ze prva številka je tako bogata in ima toliko tehničnih stvari, da noben odsek brez pomoči tega glasila ne bo mogel delovati na telovadnem in športnem polju.

Vsebinska prva številka je naslednja: Najprej utemeljuje v uvodni besedi prof. M. Dobovšek potrebo tega tehničnega glasila, pojasni njegov namen in pomen ter v kratkih obrih naznači, kaj bodo vse dobili v njem naši načelniki in vaditelji. Dr. Stane Grapar nam v članku »Higiena v telovadnicah« pove, kakšne ne smejo in kakšne morajo biti telovadnice.

Najvažnejše poglavje pa tvori naslednji članek »Naša telovadna ura«, ki jo je izdelal tehnični odsek ZFO. Tu namreč dobe načelniki in vaditelji popolno tvarino za osem telovadnih ur, oziroma osem telovadnih večerov, in sicer za člane, mladce in naraščaj. Vsi ti telovadni večeri so tako obdelani, da bo vsak načelnik dobil potrebno tvarino za vse svoje telovadce, oziroma športnike, tako za začetnike kakor za izvežbane člane. To poglavje je bilo zelo potrebno, kajti naši odseki, zlasti novo ustanovljeni si niso znali pomagati pri telovadnih večerih, S to tvarino, ki bo stalno izhajala v »Vaditelju«, se je popolnoma ena največjih verzeli na telovadnem polju ZFO.

Ivo Kermavner obravnava orodno telovadbo, metodiko in izrazoslovje (terminologija). Izredno važno vlogo ima v ZFO orodna telovadba, za katero doslej nismo imeli nikakega priročnika. Poglavje o orodni telovadbi v »Vaditelju« bo sedaj to verzelo popolnilo, kajti načelniki in vaditelji bodo dobili v njem to, kako je treba poučevati orodno telovadbo (zlasti začetniki) in kako se ena ali druga prvina imenuje. Slike še točneje pojasnjujejo posamezne prvine.

Zelo važen je članek J. Hvaleta o prireditvah, nastopih in akademijah. Nekateri odseki imajo to

Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 gold.	2902.40—2940.40
Bruselj 100 belg	921.65—933.65

Ljubljana — Zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90
--------------------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring:

Grški boni	30.91—31.61
----------------------	-------------

Belgrad — Zasebni kliring:

Grški boni	31.40—32.10
----------------------	-------------

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 430—432

v Zagrebu 428—432

v Belgradu 431—432

Ljubljana. Drž. papirji: 7% inv. posojilo 98 do 99.50, agrarji 52—53, vojna škoda promptna 430 do 432, begluške obveznice 77—78, dalm. agrarji 72 do 73, 8% Blerovo posojilo 98—99, 7% Blerovo posojilo 89—90, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—101, 7% stab. posojilo 96—99. — Delnice: Narodna banka 7600—7800, Trboveljska 240—247.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. posojilo 98 den, agrarji 50—52, vojna škoda promptna 428—432, šumske 68 den, begluške obveznice 78 bl., 4% sev. agrarji 50—52, 8% Blerovo posojilo 98 den, 7% Blerovo posojilo 90 den, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 den, 7% stab. posojilo 96 den. — Delnice: Narodna banka 7600 den, Priv. agrarna banka 198 den, Trboveljska 243—245, Gutmann 55 den, Sladk. tov. Osijek 165—180, Osij. livarna 165 bl., Isis 32 do 50, Oceania 600 den, Jad. plova 500 den.

Belgrad. Drž. papirji: 7% inv. posojilo 99 do 100 (99.50), agrarji 53 den, vojna škoda promptna 431—432 (431), begluške obveznice 77.50—78, dalm. agrarji 71.25—71.50 (71.30), 8% Blerovo posojilo 98 den, 7% Blerovo posojilo 90.25 den, 7% posojilo Drž. hip. banke 101 den, 7% stab. posojilo 98 den, šumske 69.50—70.50. — Delnice: Narodna banka 7800—7900, Priv. agrarna banka 208—210.

Žitni trg

Novi Sad in Sombor. Vse neizpremenjeno. — Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Živinski sejmi

Ptuj, 28. febr. 1940. Prignano: Svinj 117, prascev 125. Skupaj 242 komadov. Prodano: 56 komadov. — Prasi od 6—12 tednov stari 80—180 din komad, pršutarji 7—8 di nkomad, debele svinje 8.25—8.75 din kg, plemenske svinje 5.50—6.75 din kg.

navado, da se šele zadnje dni pred nastopom pripravljajo nanj. In tudi prepovršne so nekatere priprave. Kako se moramo pripravljati za vse javne nastope, nam najbolj nazorno pojasni ta članek, katerega naj vsi, ki imajo opravka z nastopi, večkrat predelajo pri sebah.

V članku »Delo lahkotleta v zimski dobi« od prof. M. Dobovška, dobijo lahkotletci vsa potrebna navodila za zimski trening. Za lahkotletca, ki pod nobenim pogojem ne bi smel počivati pozimi, so ta navodila nujno potrebna in njih, ki hoče doseči na lahkotletskem polju kak uspeh, ne sme iti preko tega članka.

Br. Florjan nam podaja navodila za vaje s težko žogo ali kakor po tudi imenujejo z medicinsko žogo. O koristih in potrebi teh vaj bi se dale napisati cele knjige. Te vaje so pri nas še manj poznane, hočemo jih pa povsod upeljati, ker so izredno važne in koristne za telovadca, športnika ali pa za onega, ki goji telesne vaje zgolj iz zdravstvenega stališča. Slike nam prikazujejo, kako se izvajajo posamezne gibe.

Našim smučarjem je odmerjena cela stran in dobijo tem vse, kar jim koristi ali kaj jih zanima.

Umrli je po kratki, mučni bolezn
naša zlata, štiriletna hčerka edinka

LJUBINKICA

Pogreb bo v soboto, 2. marca ob 3 popoldne izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališču k Sv. Križu.

Topolšica, Ljubljana, Beograd, dne 1. marca 1940.

Zalujoči:

Ljubinka, mati; dr. Ivo Smrečnik, oče in ostalo sorodstvo.

O državljanstvu naših izseljencev

Ali so naši izseljenci v tujini naši državljani? In kako dolgo ostanejo državljani? Kaj je s tistimi, ki so sprejeli tuje državljanstvo?

To so zelo važna vprašanja ne samo za izseljenke same, temveč tudi za državo, za narod, za občine, predvsem pa za sorodnike izseljencev. Ta vprašanja so v teku let prinesla Družbi sv. Rafaela izredno mnogo dela in težav, izseljencem v tujini povzročila že težko škodo in neprilike, posebno pa so bili po njih prizadeti izseljenski povratniki tu doma.

V pojasnitvah teh težav naj tu navedemo tri značilne primere iz naše pisarne, ki kažejo vso zmedo pri postopanju v takih zadevah:

1. F. R. so je rodil v Clevelandu, torej je po postavah Združenih držav neizpodbitno njihov državljan. Leta 1936 je prišel na obisk svojih staršev, ki so se medtem vrnili za stalno domov. Toda oblasti so ga prijele, mu vzele ameriški potni list, češ da je naš državljan, ga izročile vojaški oblasti, ki ga je seveda vtaknila v vojaško službo in sicer kot vojaškega begunca kar za tri leta.

Poldrugeto leto težkega dela, dokazovanja, prošnje in intervencij je vzel Družbi, da ga je rešila. Sporočila je slednjič zadevo tedanjemu notranjemu ministru dr. Korošcu, ki se je za stvar zavzel, jo dal preiskati po strokovnjakih in izdal zdolaj omenjeno okrožnico, po kateri je bil F. R. rešen in se je mogel vrniti v Ameriko. V Ameriki je seveda ta primer povzročil silno mnogo zle krvi in je veliko naših slovenskih ameriških fantov ostrušilo, da niso prišli na obisk domovine svojih staršev.

2. J. Z. se je rodil v Ljubljani. V Ameriko je odšel leta 1907. Bil je doma štirikrat, trikrat po svetovni vojni vsakokrat po več let. Slednjič se je vrnil leta 1934, in sedaj stalno biva tu. Toda ker si je pridobil ameriško državljanstvo, so ga naše oblasti smatrale za tujca in ga podvrgele vsem težavam za bivanje tujcev v naši državi, in to tudi potem, ko je po dveh letih bivanja v domovini izgubil še ameriško državljanstvo in tako ni bil več državljan nobene države na svetu.

3. V. H. je v Ameriki že nad trideset let. Tudi on je dobil ameriško državljanstvo. Sedaj bi se rad vrnil domov, da bi tu doma na stara leta dobil pri sorodnikih oskrbo, ker je še sam. Toda Amerika od začetka te vojne ne izdaja nikomur več potnega lista, torej ga tudi V. H. ni dobil. Prosil je jugoslovanskega konzula, da bi mu dal jugoslovanski potni list, pa so mu ga odkrekli, češ da je ameriški državljan. Sorodniki so začeli tu doma postopek, da uredijo to zadevo.

Družba sv. Rafaela se je lotila težavnega dela razčiščenja tega vprašanja že takoj pri prvem primeru. Dr. Korošec je na podlagi ugotovitve svojega ministrstva izdal okrožnico, katero smo zgoraj omenili. Ta okrožnica ugotavlja uvodoma: »Vprašanje državljanstva naših ljudi, ki so se izselili v Ameriko, nam zadaja skrb in ustvarja nezaželjene spore z ameriški oblasti... Po drugi strani pa delajo naše oblasti prave zapreke tistim našim rojakom, ki so se izselili v Ameriko in si tam pridobili z naturalizacijo ameriško državljanstvo in so prišli k nam z ameriški potnimi listi na obisk k svojim družinam.«

V tej okrožnici razdeli izseljence v dve

vrsti: v tiste, ki so se izselili pred 1. decembrom 1918, in v tiste, ki so se izselili po tem dnevu.

Tisti, ki so se izselili pred 1. decembrom 1918 v Ameriko in so bili tam pet let ter so si pridobili ameriško državljanstvo, so po avstrijskih postavah, ki so zanje odločilne, izgubili državljanstvo, oziroma ga niso dobili v novi državi. In to je bila velika večina naših izseljencev.

Tisti, pa, ki so se izselili po tem dnevu kot naši državljani, pa ostanejo naši državljani, tudi če so si tuje državljanstvo pridobili, vse do tedaj, dokler niso po pravilni poti prosili za izbris iz državljanstva in jih je država na podlagi te prošnje črtala iz seznama svojih državljanov.

Glede izseljencev po drugih državah določa ta okrožnica, da naj z njimi postopajo oblasti po našem novem dr. zakonu o državljanstvu. Nikomur pa ne smejo občine izdajati domovnice, temveč se morajo v vsakem primeru obračati na bansko upravo, ki določuje, ali jo sme izdati ali ne. Banska uprava pa mora vse te primere presojati po določilih te okrožnice.

V času, ko je nastopila Družba sv. Rafaela s svojim delovanjem, je vladalo med našimi državljanji izseljenskimi oblastmi prepričanje, da naj naši izseljenci v tujini ne sprejemajo tujega državljanstva. Nekateri so šli tako daleč, da so trdili, da mora država smatrati vse take za izdajalce države in naroda.

Družba sv. Rafaela se je uprla temu naziranj kot krivičnemu, ter državi in narodu zelo škodljivemu in dokazovala:

1. da se nobeden naših izseljencev s sprejemom tujega državljanstva ne namerava odrekati ne državi in ne narodu, temveč da to store samo v silo in iz potrebe.

2. da se 90% naših izseljencev nikdar več ne bo vrnilo v domovino.

3. da jim država pri naši, tako slabi izseljenski skrbi, v boleznih, brezposelnosti, revščini in drugih težavah ne bo mnogo mogla pomagati, da so navezani samo na pomoč in varstvo tujine.

4. da jim bo tuje državljanstvo pomagalo pri iskanju dela v brezposelnosti in vseh drugih potrebah, pri urejanju njihovih družinskih in gmočnih razmer.

5. da je sprito neurejenih svetovnih razmer, za primer kakih vojska ali nemirov, bolj varno zanje, če so obenem tudi državljani tujih držav, v katerih živijo.

6. da pa naši izseljenci kljub tujemu državljanstvu lahko ostanejo dobri Jugoslavlani in Slovenci.

Zaradi tega naziranja so nas takrat zelo napadali.

Toda danes nam je neizmerno gorje, ki ga je prizadejala našim izseljencem v marsikateri državi minula svetovna gospodarska kriza, jasno pokazalo, kdo je imel prav. Zaradi te propagande proti tujemu državljanstvu med rojaki v tujini je res na tisoče in tisoče naših izseljencev zanemarilo skrb, da bi si pridobili tuje državljanstvo in so tako danes brez državljanstva. Tujega državljanstva si niso pridobili, domače so izgubili, kakor jasno ta

okrožnica kaže. Okrožnica pa tudi pove, da tistim, ki so dobili državljanstvo po letu 1918, tu doma to novo državljanstvo ni nič škodilo, ko jih naš zakon smatra za naše državljane. Dobili so pa s tem zaščito, in sicer v nekaterih državah zelo lepo. Mnogo jih je pa vendar ostalo brez državljanstva in so sedaj v zelo

Vašo kožo varujem jaz!

Bodisi da dežuje, da sneži ali pa da pada toča, tudi če oster, mrzel veter tuli okrog oglov, vedno je NIVEA pripravljena varovati Vam kožo. Zato si dobro namažite lice in roke s kremo NIVEA, preden greste ven v naravo! Tako preprečite, da bi Vam koža spokala ali pa postala hrapava.

Maginotova črta sredi morja

24 ur na bojišču na morju

Obrambne črte niso samo iz jekla in cementa. Tudi drugod so »Maginotove črte«, a so nevidne. Francija je na severu, zahodu in jugu obdana z morjem. In ker ima trojico mej na morju in ker ima okraj oceana kolonije, ki so življenjskega pomena za domovino zaradi surovin in živil, zato tvorijo razne čuvajske ladje na morju nekako Maginotovo črto, ki Francijo varuje nevidno in pretakajoče se po potih oceana.

Nič ni moči reči, ali je topničar večjega pomena kot pešec, ali je pilot bolj koristen kot voditelj tanka, zato je tako težko pravilno presojati nepoznano junaštvo pomorskih vojakov...

Najbolj neprijetna in nevarna je na ladji druga straža ponoči. Od polnoči do štirih zjutraj je mrzlo. Ko se začne daniti, pa debele meglene plasti ovirajo razgled in pomorščaki niso prepričani. In zmeraj nanese prilika tako, da se dogajajo razburljiva srečanja s sovražnimi ali sumljivimi ladjami vedno v zgodnjih jutranjih urah, ne da bi kdo vedel, zakaj prav za prav.

Mrzla sapa brije po krovu. Valovi škropijo, mornarji od mraza sklepajo z zobmi, medtem ko se kurjači pri svojih kotlih in strojih v vročini 50 stopinj kar kuhajo in jim znoj curkoma teče po golem životu. Ti in oni vršijo svojo dolžnost. Ne prestanto plove kaka stražniška ladja ali torpedovka ali rušilec po tistem delu morja, ki jim je odkazan. Z napeto pozornostjo stoji čuvajno moštvo na straži. Radio niti za minuto ni pri miru in vzdržuje zvezo med ladjo in svojo glavno postojanko, ki ji poroča o vseh važnih vesteh, o vremenu in o »sumljivih ladjah«. Če je kje sovražnik, tedaj ladja takoj spremeni svojo smer. Znaki za alarm zadonijo, kapitana zbujajo, topniško moštvo se postavi k topovom. Čez četrt ure mučnega čakanja se pojavi siva senca naznanjene tovrne ladje. Pokažejo se znaki s prapori, z lučmi, s streli. Nato so ceremonije s kontrolo in ogledovanjem, ceremonije, ki so skoraj zmeraj uspešne, pa vedno drugačne. Višji mornar drži napet samokres v roki, ko s častnikom in štirimi pomorščaki stopi na tuj, ustavljeno ladjo. Pri pregledovanju ladijskih listin je precej presenečenja; večkrat so že patrolje odkrile sovražno ladjo pod zastavo nevtralne države, in ladja je bila polna surovin in živil, to se pravi snovi, ki jih je treba po blokadnem pravu zaseči. V takih primerih ravna mornarji povsem uradno: iznad kljuna zasežene ladje se dvigne trobojnica kvišku, spodaj pa se razvije prapor sovražne države, kar je po pomorskem pravu znak, da plove tu trgovska ladja, ki jo je bojna stražniška ladja zalotila in zasegla.

Če je nevtralna narodnost ladje neoporečno dejstvo, tedaj je ta potek bolj preprost. Le v

dvomljivih primerih, če kakovosti in namere blaga, ali tudi potnikov ni mogoče jasno opredeliti, pozovejo ladjo, naj odplove v kako blokadno lukovico v spremstvu enega od častnikov, enega ali dveh nadmornarjev in pešice mornarjev francoske bojne ladje.

Zjutraj ob štirih je: druge nočne straže je konec. Zdanilo se je in tudi malo topleje je; megla začenja izginjati. Prva dnevna straža spleza na krov, da zamenja tovarnike. Ladja, ki so jo pravkar pregledali, se je izkazala kot nevtralna, njenega tovora ni bilo treba zaseči, in na bojni ladji je spet kmalu mir in red.

Spet se oglasi radio in naznani prihod angleških trgovskih ladij, ki jih spremlja bojna ladja. Mornar na mestu za signale je pozdravi s praporom. Potem pomorščaki spet odplovejo po svoji poti patroliranja, in to v dežju in mrazu, v nevihtah in v soncu, medtem ko se zgoraj mornarji tresejo od mraza in si spodaj kurjači brišejo svoje razgrete obraze. To brezimno, tiho junaštvo mož s povodne fronte brez dvoma še zdavnaj ni javnosti zadostno znano.

Morda je ravno za Vas
Radensko zdravilno kopališče najboljšje, ker je po mnogih zdravilnih sestavinah najmočnejše v Jugoslaviji!

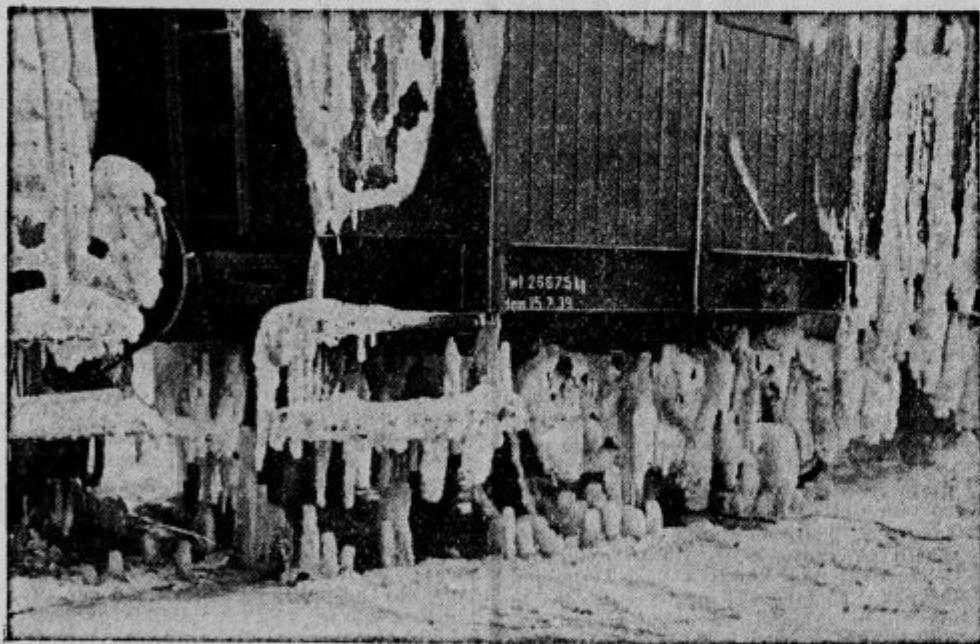
Sedaj imate dovolj časa, da proučite prospekte raznih kopališč in da si izberete ono, ki Vam po svoji zdravilnosti najbolje ustreza! Prospekte pošilja zastoj, rado in z veseljem:

Uprava Radenskega zdravilnega kopališča
SLATINA RADENCI

Italijanska jadrnica se je s posadko vred potopila

Iz Rima poročajo: V viharni noči se je blizu otoka Ischia potopila jadrnica »Sant Vicenzo«. Jadrnico je petrolejski parnik zaradi zlomljenega jambora vlekla za seboj. Med vožnjo proti Neaplju pa se je konopec pretrgal, ne da bi parnik to opazil. Nato se je parnik vrnil, a je jadrnico zaman iskal. Ta se je medtem s posadko vred, kakih 10 mož, pogreznila v morje.

Zahtevajte povsod naš list!

Zime še ni konec in tu je videti železniške vagona, ki so vsi v ledu.

Boguslav Kuczyński:

29

Beg iz Varšave

»Gospod poročnik!« je zavpil za njim Stachowiak. »Dajte mi za nekaj časa svoj revolver.«

Čutil je, da ga prevzema živčna napetost, podobna hysteriji.

»Pojdiva!« mu je rekel strelec in se mu pridružil. Polkovnik je šel za njima. Stachowiak je držal v roki revolver. Nikogar ni bilo na dvorišču trgovine. Stachowiak je začel vlamljati polkne. Tedaj je sredi sobe zapazil prestrašeno stiričdesetletnega žida.

»Kje je cement!« je zaklical Stachowiak. Vse bled je bil in tresel se je po vsem životu. »Kje je cement?« Govorite, drugače vas ustrelim!«

Skočil je skozi okno in pobral na tleh sekuro.

»Cement je tam, je rekel žid. Pomirite se. Pokažem vam. Samo ne razburjajte mi stanovanja. Pojdite čez dvorišče.«

Toda Stachowiak se ni dal kar tako odgnati. Držal je revolver v roki in tiral žida v zid.

»Prosim, pospremite nas!«

»Tu je cement!« je rekel in pokazal na zaprti vrata. Stachowiak je takoj začel ključavnico razbijati s sekuro. Strelec pa se je zdelo, da je laže razbijati okno, ki je gledalo na dvorišče. In to je tudi storil. Pod oknom je bilo nekoliko papirnatih vreč cementa. Eno si je vzel strelec na rame.

Čez deset minut bom prišel in poravnal škodo,« je rekel Stachowiak.

Sram ga je bilo zaradi tega postopka. Zagrmel se je sam sebi. Vedel je, da se je kompromitiral v očeh teh žensk, ki potujejo z

njim. Pogledal je najprej na Wando. Stala je na ulici za avtom in si popravljala copate. »Noče me niti pogledati,« je pomislil, »in mene jo je sram.« Tako so tudi ženske umaknile svoje poglede. Potreben mu je bil sedaj kakšen navadni majhen triumf, ki bi zabil slab vtis njegovega nastopa.

»Gospod polkovnik!« je rekel tiho vendar tako, da so ga lahko slišali tudi drugi. »Kam prav za prav gremo?«

Polkovnik se je dvignil iznad hladilnika.

»Na sever,« je rekel. Toda tu ostanemo nekaj ur. Dokler se hladilnik ne posuši.«

»Prosim vas, se je začudil Stachowiak, »sovražna vojska je že v Pružanah in je lahko vsak hip tu. Ne bomo jih vendar čakali!«

Sam sebi se je začudil, da že preje ni začel s tem. Tedaj je mislil — in sedaj je bil prepričan —, da je bil cement vendarle še važnejša stvar. S cementom je bilo treba popraviti hladilnik, popravljati ga bodo morali v avtobusu, obenem pa voziti kot sedaj po nekaj kilometrov, ter zopet čakati, da se ohladi.

Vsi so molče sedli na stara mesta. Odpeljali so se iz mesta, ne da bi se še kaj ozirali na meščane. Po poti so vzeli vodo vsaj že dvakrat. Cesta je bila izpraznjena. Le neke, ko so spet čakali, da se motor ohladi, so srečali kmečki voz, ki ga je vozil pa konj. Z voza se je sklonil vitek moški in stopil na cesto.

»Noče nas dalje peljati,« je rekel o fantu, ki je sedel na kozlu. »Moja žena se z njim pregovarja.«

Tedaj ga je poklicala žena.

»Kamill!« je rekla. »Peljal nas bo še do Vlodave.«

Motor je medtem počival. Šofer je spal pri njem. Z nasprotni strani je pribrel vojaško motorno kolo. Vozil je šofer. Za njim je bil mladi poročnik v bojni uniformi. Stachowiak in polkovnica sta ga ustavila na cesti. Poročnik

se je rad ustavil. Zdel se jim je odnekod znan. Govoril je tiho in se neprestano smejal.

»Da,« je pritežil, »Kobrynov je morda že padel. En del sovražne vojske se je tam odbočil in prodira sedaj proti Brestu.«

Še se je parkrat nasmehnil, še je povedal, da so se naši oddelki napotili prav tja, da bi presekali onim sovražnikom pot, in se je poslovil.

Pri drugem odmoru so srečali nekaj avtomobilov. Obstali so tu, ker jim je zmanjkalo benecina. Polkovnik je začel kupčijo za zamenjavo. Šofer je namreč vsak hip moral sušiti s cementom popravljani hladilnik, dočim so vojaki imeli en avto pokvarjen in bi se dal morda hladilnik zamenjati.

Stachowiak ni posegal vmes. Vrtel se je okrog koč in kupoval kakšne malenkosti za hrano ter pojedel kaj kuhanega. Toda vse koče so bile polne ljudi in avtomobilov. Kuhali so tam mleko in čaj. Vrnili se je v avtobus in sedel v kot. Nasproti njemu je sedela majorka, zraven mati, in preoblačili hčerko, ki je bila že umita in sita Stachowiak ni gledal nanje. Ničesar jim ni žalega storil, pa sta ga vendar prezirali na vsakem koraku. Ko so po odhodu iz Kobrynja postala strelca zopet nevtralna in sta načelnja vprašanje zopetne vrnitve v Lukov in je rekel Stachowiak, »ne delajte zmešnjave,« je majorka takoj prezirljivo pripomnila:

»Kakšna manira!«

Še prej pa jo je Stachowiak slišal, kako je mati govorila hčeri: »Seveda, organizator je dober, toda...«

Ta »toda« je sedaj stal zdaj med njimi.

Sedeli so tako drug drugemu nasproti, ne da bi kaj spregovorili niti se pogledali. Tedaj so zaslišali alarm, ki je naznanjal letalski napad. Babica je prva skočila s punčko iz avta in bežala v zasedo. Nekateri so šli iz voza pri zadnjih vratih. Majorka je hotela

še nekaj vzeti s seboj. Šofer se ni brigal za napad in je med vrati avta popravil hladilnik. Majorka je bila nervozna in ni mogla takoj iz voza, zato je kričala nad šoferjem. Tedaj ji je Stachowiak vrnil:

»On dela važnejše stvari kot mi vsi. Rešuje naše življenje.«

Rekel je to sicer tiho, toda majorka je bila vsa rdeča od jeze.

»Prosim vas,« je rekla zahriplo, »zame sploh ne eksistirate že od vsega početka! Da boste vedeli. In tudi jaz bi rada, da se ne brigate zame.«

Potem je izstopila. Stachowiaku se je zdelo, da ta trenutek ni vredno govoriti o tem, ali je vredno za koga eksistirati na svetu ali ne. Vendar mu je bilo neugodno. Stopil je tudi on iz avta in se razgledal po cesti. Strelca sta sedela ne daleč od njega. Nasmehnila sta se mu. Nista se več spominjala njegove opazke, naj ne delata zmešnjave in nepotrebne strahu. Povabila sta ga k sebi na konzerve. Zahvalil se jima je in rekel:

»Poiščimo naše dame.«

Še prej so se ponudili šoferju, če mu je treba kaj pomagati. Toda nikogar ni rabil, kajti dovolj mu je bila ženina pomoč. Šli so zato v gozd. To iskanje dam s strelci je bil od njegove strani velik napredek v njihovem medsebojnem razmerju. Oba sta hotela nekaj govoriti, na kar je mlajši začel:

»Pravila mi je gospa kapitanova, da so danes rano prišli sovražniki že v Brest.«

Bili so v majhnem gozdičku. Za njim je bila valovita loka. Majhen griček, ki je redko zaraste. Tja so šle ženske Stachowiaka je to malo vznemirjalo, kajti taki grički so pomembni vedno večjo nevarnost.

»Da. Oni poročnik, ki smo ga srečali na poti, je rekel, da je vse mogoče.«
Strelca sta se spogledala.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 2. marca: Simplicij, papež. Neža Praška, devica.

Nedelja, 3. marca: Četrta, sredpostna nedelja. Kunigunda, cesarica. Marin, mučenec.

Novi grobovi

† V ljubljanski bolnišnici je umrla v nežni dobi 4. let Smrečnik Ljubinka, hčerka g. dr. Smrečnika, zdravnika v sanatoriju v Topolšici. Pogreb bo danes ob 3 popoldne iz mrtvašnice splošne bolnišnice. Zalujotim naše globoko sožalje.

† V Ljubljani je po dolgotrajnem bolehanju umrl v starosti 79 let gospod Joško Stariha, dolgoletni delovodja tvrdke L. M. Ecker. Pogreb blagega pokojnika bo danes ob 3. na 5 popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanskim cesti 9 na pokopališču k Sv. Križu. Naj mu sveti večna luč! Zalujotim naše iskreno sožalje!

Tretje zborovanje duhovnikov

Za izvršitev resolucij kongresa Kristusa Kralja

bo v sredo, 6. marca popoldne ob 9 v Ljubljani v frančiškanski dvorani. Razpravljalo se bo o dušnem pastirstvu med delavstvom. Referati bodo trije: 1. Katoliška akcija med delavstvom; 2. Strokovne organizacije; 3. Praktično socialno delo duhovnikov.

Ta zborovanja pričajo, da je resna volja, resolucije ne samo sestavljati, ampak tudi izvršiti. Na zadnjem zborovanju izvoljeni odbor za izvršitev je na podlagi referatov sestavil določne sklepe. Ko bo še to zadnje zborovanje končano, se bodo dali ti sklepi, ko bodo odobreni od škofa, natisniti in se bodo razposlali v ravnanje.

— Poštne vesti. Dne 19. februarja t. l. je bila pri pošti Skočijan pri Mokronogu uvedena brzjavna in telefonska služba, dne 22. februarja pa je bila uvedena pri pošti Pesnica telefonska služba.

— Za »Sklad prof. dr. P. Grošlja« so dosedaj darovali: Oton Burdych, lekarnar v škofiji Loka, din 100; inž. Boris Hribar, din 500; dr. Robert Neubauer, ravnatelj zdravilišča Golnik, din 500; gospa Davorina Grošelj, vdova po g. prof. dr. P. Grošlju, in njen sin Vid, cand. med., din 1000; prof. Rudolf Grošelj in gospa Marija Grošelj, brat in sestra prof. dr. P. Grošlja, din 1000; Julka Breznik, gospod. pomočnica pri družini pokojnega prof. Grošlja, din 100; Alfonz Vales, prof. v p., din 50; dr. Jovan Hadži, dekan filozofske fakultete, din 500; neimenovani din 1000; doc. dr. Cholewa Josip, din 100; A. Volk, veletrgovca v Ljubljani, din 500; neimenovani din 100. Vsem darovalcem se najtopleje zahvaljujemo in v ljudno prošimo ustanove, društva, podjetja, zayede in posameznike, da darujejo v Grošljev sklad. — Prirodoslovno društvo.

— Občni zbor Lovske zadruge, r. z. z. b. z. bo v torek, 3. marca t. l. ob 20 v lovski sobi restavracije »Slamič« v Ljubljani.

— Da hoste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in slično Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Meningitis v Prekmurju. V Prekmurju je bilo ugotovljenih več slučajev meningitisa, prav tako pa tudi tistran Mure v ljubomirskem okraju. Naše zdravstvene oblasti ponovno opozarjajo prebivalstvo, da takoj pokliče zdravnika po pomoč, kjer bi se pojavil sumljiv slučaj te nevarne bolezni.

— Društvo za zgradbo in vzdrževanje bolnišnice in hiralnice v Ribnici ima svoj redni občni zbor dne 11. marca ob 4 popoldne v občinski posvetovalnici e sledočim dnevnim redom: 1. Poročila odbora. 2. Sprememba pravil. 3. Slučajnosti. — V slučaju neskladnosti se vrši občni zbor 8 dni pozneje, to je 18. marca, ki je sklepčen pri vsakem številu članov. — Odbor.

— Cerkevni rop na Prihovi pri Konjicah. V noči od 27. na 28. februarja je neznan vlomilec dvignil s tečajev stranska vrata nasproti zakristiji e železnim drogom in tako prišel v cerkev, razdiral nabiralnih za velikim oltarjem in zamoreča na stranskem oltarju in odnesel nabrani cerkveni denar. Tabernakelj je nedotaknjen. Njegov plen pa ni poplačal truda. Dobil je morda vsega skupaj komaj 10 din. Sledi v snegu e kazale, da je bil samo eden, ki bo kmalu v rokah pravice.

— Mislinska podružnica SPD v Slovenjem Gradu vabi na redni občni zbor dne 13. marca 1940 ob 20 v Sokolskem domu v Slov. Gradu. Dnevni red obitajen. — Odbor.

— Zdravilišče Radčo Therna Laško bo zaradi večjih adaptacij od 15. marca do 1. maja 1940 zaprto in bo ta čas vsako zdravljenje izključeno.

— Slaboumnež svaka Alojza Kopuna je pustil spati v zelo mrazem hlevu Janez Potočnik v Kamensčaku pri Ljutomeru. Nesrečni Kopun je bil v

nevarnosti za svoje zdravje in življenje, pa si ni mogel pomagati. Okrožno sodišče v Murski Soboti je obsodilo neumljenega svaka, ki je moral skrbeti za nesrečnega slaboumneža, na 1 mesec zapora.

— Zakrknjena tatica je Bernarda Pušenjak od Male Nedelje. Večkrat je bila kaznovana zaradi različnih tatvin, pa jo kazni niso prav nič popboljšale. Ko je pred nedavnim v Drakovcih pri neki posestnici vzela par srajc, nekaj prosa in gotovine, je spet morala pred okrožno sodišče v Murski Soboti, ki jo je obsodilo na 6 mesecev etrogega zapora. Sodišče je izrekli visoko kazen, ker ni upanja, da bi se po manjši kazni popboljšala.

— Štiripresna detelja iz okolice Štrigrove je uprizarjala tatniške pohode v okoliške vasi in si prilascala tujo lastnino, kar ji je pač prišlo pod roke. Sodišče jim je dokazalo precej takih prestopkov, zaradi katerih so bili obsojeni eden na 10 mesecev, dva na 5, četrti pa na 2 meseca strogega zapora. Proti visoki kazni so se pritožili.

Trbovlje

Blagoslovitev mladinskega prapora. V nedeljo, 3. marca, obhaja Fantovski odsek praznik blagoslovitve mladčevskega in naraščajkega prapora. Cela armada jih je mladih junakov, da jim je obširni Društveni dom skoraj premajhen. Nekdanji sloves mračnih Trbovelj je izginil, saj je mladi fantovski odsek že ponovno razgibal in zajel vse naše verno in pošteno misleče ljudstvo. Prav mladina, vzgojena v Fantovskem odseku, je naše največje upanje, da bo vodila ljudstvo po edino pravih katoliških načelih v boljše življenje. Zvesti tem načelom polagajo mladi člani Fantovskega odseka

Po državi

* Nova kolodvorska pošta v Zagrebu. Te dni so iz Zagreba poslali izdelane načrte za novo kolodvorsko pošto poslopiju poštnemu ministru dr. Torbarju. Načrte je izdelal tehnični oddelek banske uprave v Zagrebu. Upajo, da bo ministarstvo načrte kmalu potrdilo in bo že aprila razpisana licitacija. Novo poslopje bo najmodernejša in največja državna zgradba v Zagrebu. Dolga bo 100 m, široka pa 40 m. Stala bo poleg sedanjega kolodvorskega poslopja od Petrinjske do Palmotičeve ulice. Zgradba bo štirinadstropna in bo veljala okrog 25 milijonov dinarjev.

* Za zboljšanje ribištva na Jadranu. V ravnateljstvu pomorskega prometa v Splitu je bil te dni sestanek, na katerem so razpravljali, kako bi se zboljšalo ribištvo. Navzoč je bil tudi referent za ribištvo pri banski oblasti v Zagrebu, ki je izjavil, da bo banska oblast po svojem odseku za ribištvo podpirala vse ukrepe ravnateljstva za pomorski promet za reden ribolov in zboljšanje ribištva.

* Posadka našega parnika noče na Angleško. V Split je priplul parnik »Labud«, last Atlantske plovidbe na Sušaku. Parnik je potoval iz Kalkute v Anglijo, ko pa je priplul v Port Said, se je poveljnik parnika kapitan Vilim Mikulič izkrcal in je moral lastništvo poslati v Port Said novega poveljnika v osebi kapitana Boža Mandića. Tudi ostali častniki in mornarji so izjavili, da nočejo potoovati v Anglijo in so zahtevali, da se parnik vrne domov. Parnik je zato priplul v Split, kjer bo vkrcal novo posadko. Pristaniske oblasti so uvedle preiskavo, ker ne gre samo za neposlušnost mornarjev, ampak tudi častnikov.

* Dubrovnik bo dobil glasbeno šolo. Banovina Hrvatske je v ta namen že določila potrebno vsoto v svoj letošnji proračun. Dubrovnik je to ves sprejel z velikim veseljem, ker se je v resnici izbralo dobro mesto za tako ustanovo, saj ima Dubrovnik veliko tradicijo in glasbeno kulturo. Po večletnem odmoru bo 6. marca spet nastopilo dubrovniško gledališko društvo v Boudnem gledališču.

* Velik požar v Sarajevu. V noči od 28. na 29. februarja je nastal v sarajevski Baščaržiji, kjer so večinoma lesene zgradbe, velik požar. Požar so slučajno odkrili mimoidoči. Ko so prihiteli gasilci, se je požar že razširil na sedem delavnih oziroma trgovin. Od vseh delavnic je bila zavarovana samo ena za 100.000 dinarjev, lastnik pa trdi, da ima 300 tisoč dinarjev škode. Skupna škoda znaša okrog pol milijona dinarjev. Gasilci so z vodo naredili tudi bližnjim trgovcem precej škode.

* Afera v koprivniškem trošarskem uradu. Poročali smo že o aferi v mestnem trošarskem uradu v Koprivnici. Sedaj je končan pregled poslovanja trošarskega urada, ki ga je opravil odposlanec davčnega urada iz Zagreba. Ugotovljeno je, da eta na račun nepobrane trošarine na pijačo mestna in banovinska blagajna oškodovani v zadnjih desetih letih skupaj za 140.304 din in eicer mestna blagajna za 51.360 din, banovinska pa za 88.944 dinarjev. Rezultat pregleda bo predložen banski oblasti in bodo krivci prišli v disciplinarno preiskavo. To je bil že tretji pregled mestnega trošarskega urada v Koprivnici v zadnjih devetih mesecih. Stroški vseh treh pregledov znašajo nad 50.000 dinarjev, ki jih mora plačati koprivniška mestna občina.

* Živega volka je ujel, da bi dobil izvoljenko. Nenavaden pogum je pokazal kmet Selim Bajramović iz vasi Salje pri Kosovski Mitrovici, ki je ujel živega volka, da bi si pridobil roko svoje izvoljenke. Bajramović je enubil Džulso, hčerko kmeta Rušida Bajgora. Stari Bajgora je zahteval za hčer 10.000 dinarjev, za današnje čase nenavadno visok znesek. Bajramović, ki se je do ušes zagledal v lepo deklico, je bil s tem zadovoljen. Ze januarja bi moral plačati celo vsoto, pa je spravljal skupaj samo 7000 dinarjev, ki jih je izročil svojemu bodočemu tastu. Po dogovoru bi moral oslanek plačati do 1. marca.

s svojim neumornim delom največje žrtve na oltar Bogu in domovini. Večkrat lačni, od težkega dela izčrpani vztrajajo pri svojem delu. Sebe ne vidijo, temveč le bližnjega in zaupano jim mladino. Zato vabimo dobro trboveljsko ljudstvo, da jim s številno udeležbo izreče svoje priznanje. Pokroviteljstvo proslave je prevzel naš veliki prijatelj g. duh. svetnik Mirko Ratej, kumuje pa vzporna krščanska mati ga. Pavla Ban. Spored: V soboto, 2. marca ob 6 zvečer v cerkvi večerna pobožnost z govorom. — V nedeljo, 3. marca ob 7 zbirališče v Društvenem domu, ob pol 8 odhod v cerkev. Skupno sveto obhajilo. Ob 8 slovesna sv. maša in blagoslovitev prapora. Ob 9 v veliki dvorani Društvenega doma razvpite prapora in zaobljuba mladine. Popoldne ob 2 slovesne večernice, ob 3 slavnostna akademija v Domu.

Volivni shod ZZZ bo danes, v soboto popoldne ob 4 v Društvenem domu zaradi volitev obratnih zaupnikov, ki se vršijo jutri, v nedeljo. Vloženih je vsega 5 kandidatnih list. Glasovnice naših so zelene, ki se morajo dati cele v volivno kuverto, druge pa je treba pretrgati in tudi v isto kuverto vložiti.

Brezposelnih, ki zaradi izrednih gospodarskih razmer brez svoje krivde ne morejo dobiti zaposlitve, se naj oglase na občini zaradi novih razvidnic od 5. do 8. marca. Obenem so razveljavljene dosedanje izkaznice. Vsakdo naj prinese s seboj delavsko knjižico in dosedanja razvidnica.

Prestavljen je v Rajhenburg tukajšnji g. kaplan Videčnik Vilko. Na njegovo mesto pride g. Volasko Jožef.

Dolenjske Toplice

Za zidavo novega gasilskega doma v Toplicah so darovali gg.: Kovac Franc, trg., Ljubljana, Poljska 29, 100 din; Vodnik Ivana, kamnoseka industrija, Ljubljana, Kolodvorska 34, 100 din; dva neimenovana po 100 din; Sedej Ivan, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta 8, 50 din. Za velikodušne darove najpriznanejša hvala.

Paul Hartmann — Leny
Marenbach — Käthe
Dorsch — Hans Söhnker

Premiera danes!

KINO SLOGA

Telefon 27-30

SESTRA ANGELIKA

Ljubzenska drama, globoke vsebine, ki bo segala vsakemu do srca!

Nabavite si vstopnice v predprodaji!

Stari Bajgora je dvomil, da bi mogel Bajramović v tako kratkem času dobiti za malega kmeta naravnost veliko veoto. Na drugi strani pa mu je bilo hudo, da bi moral že prejetih 7000 dinarjev vrniti. Zato je izjavil Bajramoviću, da mu odpusti oslanek dogovorjene vsote, če ujame živega volka. Očividno je upal, da bo Bajramović pri tem nevarnem podjetju prišel ob življenje in bi tako Bajgori ostalo 7000 dinarjev, povrh pa še hčerka, ki bi jo lahko drugič prodal. Zaljubljeni mladi mož pa se je pogumno podal na nevarni posel in se mu je proti pričakovanju starega Bajgora po dolgih dnevih iskanja po zameženih gozdovih izslediti volka in ga po ubupnem boju premagati. Ves vesel je privedel zvezano zver v hišo starega Bajgora, ki je moral držati dano besedo in se pripraviti na ženitovanje.

* Vse premoženje zapila in umrla za zastrupljenjem alkohola. V vasi Graduša pri Prokuplju so našli brata Miloša in Nenada Miloševića v njiju napol podrti hiši mrtva. Preiskava je dognala, da sta umrla za zastrupljenjem z alkoholom. Oba brata sta bila udana alkohololu. Po smrti staršev sta skupaj zapila njivo za njivo, travnik za travnikom. Itehtar njive sta dala za 100 litrov žganja. Ob bogatega posestva jima je nazadnje ostala samo še hiša, ki sta jo pa že zdavnaj popolnoma zamenarila. Te dni sta prodala sosedu dvorišče za sodeček vina. Sodeček sta zavlekla v hišo. Legla sta v posteljo in do zjutraj izpila vse vino. V pijanosti je oba doletela smrt.

* Odmev volitev leta 1935 pred sodiščem. Pred okrožnim sodiščem v Bihacu se je te dni začela razprava proti enajstim bivšim orožnikom zaradi zločinov, ki so jih pri volitvah leta 1935 zagrešili nad kmeti v vasi Dubovici, okraj Bosanska Krupa. Pri prvih volitvah je predsednik volilne komisije z vsemi silami pomagal k zmagi levitečevemu kandidatu Zeljkoviću, toda pristane zemljoradniške stranke se je posrečilo doseči razveljavljenje volitev, nakar so bile nove volitve. Predsednik je bil isti in je na vse pretege goljufal za režimskega kandidata. Ker je zastopnik opozicijske liste protestiral, ga je dal predsednik odgnati po orožnikih. Ker so pa ljudje zunaj protestirali, so jih orožniki naskočili in 50 prijeli. Zvezane so odpeljali na orožniško postajo, kjer so jih nečloveško mučili, pretepali in sploh z njimi ugajali stvari, kakršne so bile pod režimi Živkovičev, Letičev in njihovih opred vsakdanje. Šele sedaj se je začel proces, ker so kmetje tožili enajst orožnikov, ki so bili najbolj divjaški. Večina orožnikov je bila pozneje odpuščena iz službe, le eden med njimi, Josifovič, je še v službi. Prav ta mož je bil največji mučitelj. Razprava bo trajala več dni.

* Nepojasnjen uboj posestnika. Pred okrožnim sodiščem v Somboru je bila te dni razprava zaradi uboja posestnika Nandora Vlahu, ki je bil ustreljen, ko se je ponoči vračal proti domu. Ubijalec je njegovo truplo zakopal v slamo in zažgal, da bi tako prikril sledove. Zaradi tega uboja so zaprli 25letnega delavca Stanka Staniča iz Vitine. Kritični večer se je namreč Stanič sprl in stebel z nekimi delavci in je bil v pretepu ranjen. Zato je padel nanj sum. Proti njemu pa ni bilo nobenih dokazov, zato ga je moral sodišče oprostiti. Tako je ta uboj ostal še nepojasnen.

Anekdota

Ko je grof Chambord skušal zasedati francoski prestol, so se njegovi pristaši trudili, da bi spravili skupaj 20 milijonov frankov, ki so jih potrebovali za propagandne namene. Med pristajali je bil tudi zelo bogat, pa skop plemič, ki je grofu Chambordu vedno zagotavljal svojo udanost. Ko mu je grofov odposlanec izrazil prošnjo, da bi dal večjo vsoto denarja, je plemič odgovoril:

»Moja kri je vedno na razpolago Njegovemu Velikanstvu!«

»Prav lepo,« odgovori odposlanec, »ampak mi ne nameravamo ustanoviti tovarno klobas.«

Ljubljana, 2. marca

Gledališče

Drama: Sobota, 2. marca: »Strahopetec«. Premiera. Premierski abonma. — Nedelja, 3. marca ob 15: »Princeska in pastirček«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20 »Rdeče rože«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 4. marca: Zoprtio. — Torek, 5. marca: Zaprto. (Gostovanje drame v Mariboru: »Županova Micka«).

Opera: Sobota, 2. marca: »Tosca«. Izven. Gostovanje Vere Majdičeve in Borisa Popova. — Nedelja, 3. marca ob 15: »Lumpaci Vagabundusi«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Ballet Hrestač«. Jolanta. Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 4. marca: Zaprto.

Rokodelski oder

Jutri ob petih popoldne bo v Rokodelskem domu predstava igre z godbo in petjem »Deseti brate«. Ker je za lepo igro zelo veliko zanimanje, naj bi si občinstvo oskrbelo vstopnice v predprodaji jutri popoldne od 10—12 in popoldne od 4—5 v Rokodelskem domu, Komenskega ulica, št. 12. Vljudno vabimo k prav obilni udeležbi.

Radio Ljubljana

Sobota, 2. marca: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Plošče v venček povežimo, brez besede jih navijmo — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Plošče v venček povežimo, brez besede jih navijmo — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) Slovenske narodne pravljice (bere M. Boltar-Ukmarjeva) b) Kaznovana trdosrčnost. Lutkovna igrara, izvaja radijska Pavlihova družina. (Prenos iz velikega studija) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radijski orkester — 18.40 Obznanila in zaščitna sredstva protiletalske zaštite — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 O zunanjih politiki (dr. Al. Kuhar) — 20.30 Ježkove muhe. Za 89 pisane šare. Izvajajo člani rad. igral. družine, zvočne kulise in plošče — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za dober konec tedna igra Rad. orkester.

Drugi programi

Sobota, 2. marca: Belgrad: 20.30 Prenos iz Sarajeva — Zagreb: 20.30 Ork. in vok. konc. — Bratislava: 20.20 Pisan spored — Sofija: 20 Zbor in ork. — 21 Valčki — Angleške postaje: 21.30 Lahka gl. — Bermünster-Sotens: 20.30 Honeggerjev »Smrti ples« — Budimpešta: 20.30 Ork. konc. — Bukarešta: 20.15 Ork. konc. — Francoske postaje: 22 Pisan spored — Trst-Milan: 20.45 Veberjeva opera »Carostrelec« — Rim-Bari: 21.30 Violina — Florencia: 20.30 Opera.

Prireditve in zabave

Za misterij »Grofica Cathleen« vlada v Ljubljani veliko zanimanje, kar je dokaz veliko povpraševanje po vstopnicah. Dobivajo se vstopnice še danes v trafikii Soukal Pred škofijo. Stalna prosveta vprižori ta misterij v frančiškanski dvorani jutri zvečer ob osmih.

Frančiškanska dvorana. Jutri v nedeljo, točno ob 5 popoldne vprižori frančiškanska prosveta, ljudsko igro s petjem v 5 dejanjih »Deseti brate«. Petje med igro spremlja orkester in tudi med pavzami bo za prijetne komade skrbel vodja orkestra. Vstopnice so v predprodaji v trgovini Sfiligoy, ter na dan predstave, popoldne in popoldne.

Prosvetno društvo Trnovo vprižori v nedeljo 3. marca sodobno igro v treh dejanjih »Naši otroci« v režiji g. I. Križnarja. Predprodaja vstopnic v nedeljo od 10 do 12 popoldne v društvenem domu.

Prosveta v Zeleni jami priredi v nedeljo, dne 3. t. m. popoldne ob 5 v Zavetišču v Zeleni jami igro »Mašna strežnika iz Santarema« ter predavanje g. dr. Melite Pivec-Stele o ženskih samostanih med Slovenci. Vsi vljudno vabljeni.

Pomladek JS na III. drž. real. gimnaziji priredi drevi ob pol 8 zvečer svojo tradicionalno akademijo z izbranim in peštrm sporedom. Nastopili bodo med drugim polje izrednega baritonista in tenorista, ki sta oba dijak, tudi skrbno pripravljeni moški zbor, gimnazijski orkester in orkester. Prireditve je v prostorih bežigrajske gimnazije.

Jubilejni simfonični koncert. Ob dvajsetletnici Orkestralnega društva Glasbene Matice, ki bo v ponedeljek, 4. t. m., nam prinaša skoro popolnoma nov spored. Program je jako interesanten in temeljito naštudiran. Opozorjamo na programno knjižico, ki je izšla za jubilejni koncert na 32 straneh in prinaša vse važnejše podatke iz življenja našega zaslužnega orkestralnega društva Glasbene Matice. Koncert bo v veliki unionski dvorani. Začetek ob 20, predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

Predavanja

Filozofsko društvo bo imelo drevi, dne 2. marca t. l. svoje redno predavanje. Predaval bo g. univ. prof. dr. Boris Furlan o Henriju Bergsonu. Predavanje je namenjeno proslavi 80-letnice velikega francoskega filozofa in se bo vršilo ob 18 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi. Vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost.

Predavanje iz življenja inštrumentalne glasbe in njenega udejstvovanja v stari Ljubljani, kakršno je bilo od leta 1702 do leta 1872, bo danes ob 18 v Hubadovi pevski dvorani. Na podlagi točnih zgodovinskih zapiskov bo predaval predsednik Orkestralnega društva Glasbene Matice dr. Ivan Karlin. Vstop prost.

Naše dijaštvo

Člani kat. akad. društev! Jutri, v nedeljo bo v stolnici slovesno opravilo ob priliki obletnice kronanja papeža Pija XII.; ob pol desetih bo govor Prezvišenege, ob desetih pa slovesna ev. maša. Vabimo vse člane, da se v čim večjem številu udeležijo slovesnega opravila. — Akademsko zveza.

Poizvedovanja

V Frančiškanski ulici je bil najden zlat prstan s kamni. Dobi se v upravi »Slovenca«.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Dunajska cesta 43, mr. Trnkoczy dr., Mestni trg 4, mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

Razdrto francosko izvidniško letalo.

Salve smeha — rekord zabave — poldrugo uro pozabljenja

HANS MOSER kot Nezvesti ljubimec

Prisrčno se boste zabavali pri tem filmu. Nasmejal se boste še Theo Lingena in Lucie English.

Kino Matica telefon 21-24
Ob 10, 19 in 21

LJUBLJANA

Drzen vlom na Miklošičevi cesti

50 fotografskih aparatov ukradenih iz drogerije „Hermes“

V noči od zadnjega februarja na prvi marec je bilo namreč vlomljeno v sredini mesta v najbolj prometni ulici naravnost skozi glavna vrata v trgovini. Neznani vlomilci so obiskali znano drogerijo in fototrgovino »Hermes« na vogalu Miklošičeve ceste in Pražakove ulice. Lahko rečemo, da za vlom bolj neprimadno ulice, kakor je Miklošičeva, v Ljubljani skoraj ni. Na enem kraju ceste je kavarna, ki je odprta pozno v noč, na drugem pa gostilna in buffet, ki je tudi odprt skoraj do zgodnjih jutranjih ur. Skoraj vso noč prihajajo na ljubljansko postajo vlaki in tretjina potnikov gre prav po Miklošičevi cesti v mesto. Vse to pa ni plašilo vlomilcev. Sicer ni znano, ali jih je bilo več ali samo eden, vendar je verjetno, da sta bila vsaj dva.

Do 10 zvečer je bila v pisarni trgovine sama lastnica drogerije ga. Zdenka Peganova. Ko je zapustila trgovino, je hišnik tudi zaprl in zaklenil železne rolo pre izloženimi okni in vrati. Zjutraj ob pol 7, ko je hišnik prišel odpirati rolo, pa je zapazil, da je železni rolo pri vratih zaklenjen le še na eni strani, čeprav se je dobro spominjal, da ga je zvečer zaklenil na obeh straneh. Ko je odprl rolo, je videl steklena vrata v trgovino skoraj na stečaj odprta, debelo šipo na vratih pa razbito. Takoj je zaprl in zaklenil rolo ter obvestil lastnico. Ta je nemudoma sporočila vlom policiji, ki je bila brž na mestu.

Že prva preiskava je pokazala, da so so vlomilci postopali z izredno drznostjo. S ponarejenim ključem ali vitrihom so najprej odklenili rolo in ga nato zaprl za seboj. Na cesti pa je najbrž ostala straža, ki jih naj bi varovala pred presenečenji. Steklena vrata v trgovino so bila trikrat zavarovana. Zaklenjena so bila s ključavnico v vratih, zapahnjena z zapahom in zavarovana z debelim in težkim železnim drogom, ki je bil vodoravno položen za vrati in zataknjen v posebne zatične odprtine, tako da vrat sploh ni bilo mogoče odpreti, tudi če bi bila odklenjena in nezapahnjena. Vlomilci so nato odrezali del šipe v bližini kljuke. Razbitih ostankov odrezane šipe ni bilo nikjer in so jih najbrže vlomilci odnesli s seboj. Skozi odprtino v steklu so nato odklenili vrata s ključem, ki je bil v ključavnici na notranji strani, in sneli železni drog, ki je kot ogromen zapah držal vrata. Mali zapah pa so nato s silo odtrgali, najbrž z močnim zaletom v vrata.

Ko so bili v trgovini, so po sledovih, ki so jih pustili, napravili temeljito preiskavo. Najprej so prebrali fotografske aparate. Iz načina, kako so izbirali aparate, moremo upravičeno sklepati, da je bil eden od vlomilcev najmanj prav dober amaterski fotograf. Spoznal se je namreč na najraz-

dinarjev in je krita z zavarovalnico samo do višine 60.000 din. Prav zaradi tega razpisuje trdka nagrad 10.000 din tistemu, ki bi mogel pokazati kako sled, ki bi privedla do odkritja vlomilcev in odkritja ukradenega blaga. Dosedanja policijska preiskava ni sicer pokazala še ničesar določenega, vendar pa vodi uprava ljubljanske policije temeljito preiskavo. Trgovino je takoj zjutraj natančno preiskala in strokovnjak za prstne odtise je imel tam tudi precej posla. Zanimivo je, da je to že tretji vlom v trgovino. Prvič je bil ukraden iz izložbe en sam fotografski aparat, drugič pa je bil poskušen vlom iz veže, tam pa so vrata iz železa in imajo tri zapaha. Dva zapaha so vlomilci tedaj s silo odprli, tretjega pa niso mogli, tako da se jim je njihov podvig tedaj ponesrečil. Prav verjetno je, da ta drzni vlom dolgo časa ne bo ostal nepojasnen, saj so bile ukradene kamere, ki vlomilcu pač ne bodo koristile, če jih ne bo prodal.

1 Maša za turiste in smučarje bo jutri v kapeli Vzemjane zavarovalnice ob 6.20 zjutraj

1 L. mladinska akademija, ki jo priredi v nedeljo ob 11 dopoldne ZFO s sodelovanjem ZDK in SDZ, ima zelo izbran spored. V pestrem menjavanju si sledijo skupinske, simbolične in proste vaje ter nastopi. Vabimo vse prijatelje naše mladine, da se akademije udeležijo ter s svojo navzočnostjo dajo pobudo nastopajočim k nadaljnjemu delu na kulturnem in telesnogigijem polju. Opozorjamo, da je treba dvigniti rezervirane vstopnice v soboto do 12. Vstopnice so v predprodaji v pisarni Prosvetne zveze.

Maribor je kljub industrializaciji

zdravo mesto

To dokazuje desetletni pregled o nalezljivih boleznih

Maribor, 1. marca. Mestni fizikat, ki bedi nad zdravjem mariborskih meščanov, izdaja vsako leto zanimiv statistični pregled o življenju in smrti na področju mesta, iz katerega so razvidne tudi bolezni, ki kosijo Mariborčane. Izvleček iz tega pregleda za leto 1939 smo že objavili v »Slovencu«. Poleg letne statistike pa vodi mestni fizikat tudi pregled čez daljša razdobja, ki je važen zlasti za strokovnjake, zelo zanimiv pa tudi za javnost, saj prav nazorno dokazuje, da ni upravičena trditev tistih, ki pravijo, da danes Maribor v zdravstvenem pogledu ni več to, kar je bil nekoč, ko v mestu še ni prevladovala industrija. Posebno se trdi to glede nevarnosti jetike, ki se pogostokrat slika v prečnih barvah. Psihološko je morda to pravilno in je bilo gotovo tudi potrebno, ker bi drugače težko vzdržali počasne Mariborčane, da bi s tako vneto

Tržič

V soboto zvečer ob 8 in v nedeljo popoldne ob 4 bo stopila na svojem lastnem koncertu pred tržiško občinstvo tržiška glasbena umetnica, slepa gospodična Milica Pretnarjeva. V zgodnji mladosti je po nesrečnem slučaju izgubila vid, pa je vseeno obiskovala s svojimi družicami tržiško osnovno šolo, nakar je kmalu odšla v zavod za slepe v Zemun, kjer je osnovno šolo dokončala odlično. Potem je obiskovala tržiško meščansko šolo, ki jo je dokončala prav tako odlično, le risanja je bila oproščena. Ze v Zemunu in še prej v Tržiču je kazala izredno zanimanje za glasbo. Učila se je petja in klavirja. Po dokončani meščanski šoli je odšla nazaj v Zemun, kjer se je posvetila izključno glasbi in napravila potem tudi predpisane izpite za samostojno poučevanje klavirja. Leto dni deluje sedaj v Tržiču in v nedeljo, odnosno v soboto, želi, da jo tržiško občinstvo oceni za njeno dolgoletno in vztrajno delo.

Koncert obsega imena Adamič, Pregelj, Mirk, Schubert, Beethoven, Loewe, Drdla, Durant, Verdi, ki so sama na sebi zadosten porok, da bo vsakogar zadovoljil. Nastopi mladinski zbor meščanske šole, ki ga vodi slepa Milica, nastopijo gg.: Frlanova s svojim zvonikom sopranom, Srečnik Viktor zapoje dve operni ariji, Zazvonil Oto zaigra Drdlov »Souvenir«, slišali bomo štirinasto igranje na klavir z malo Uršičevo Ivico in samo Milico, ki zapoje Schubertov »Spomladni sen«.

Zanimivo pri tem koncertu bo, da so vsi nastopajoči izšli iz tržiške meščanske šole, kjer so dobili prve nauke o glasbi. Gdč. Frlanova je namreč v tovarni KID na Jesenicah, gospod Srečnik v tržiški predilnici, oba pa sta obenem vpisana na ljubljanskem konservatoriju, kjer obiskujeta solopetje. Gospod Oto Zavzonil pa je redni konservatorist in se uči gosli. Vse točke spremlja Milica, ki pričakuje na obeh koncertih velik obisk. Podprimo jo in dokažimo, da je njena vera v človečnost upravičena.

1 Rezervni častniki, ki prebivajo v Ljubljani in še nimajo vojaške uniforme ter si je iz svojih sredstev tudi ne morejo nabaviti, naj pošljejo najkasneje do 10. marca t. l. tozadevno pismeno vlogo mestnemu vojaškemu uradu na Ambrožev trg 7/1. Nekolkovani vlogi naj prilože potrdilo o imovinskem stanju ter mero svoje uniforme.

1 Lovske karte in ribolovnice odslej izdaja obči oddelek mestnega poglavarstva v sobi št. 39 v I. nadstropju hiše na Mestnem trgu št. 2.

1 Za utrditve mestnih cest in ulic je mestna občina tudi letos poskrbela v proračunu ter sta v ta namen že razpisani dobavi 40 vagonov drobnih granitnih kock ter 12 tonskega cestnega valjarja in bo za ti dve dobavi mestna občina morala šteti okoli 400.000 din. Sedaj ima mestna občina 3 velike cestne valjarje in en majhen valjar, vendar pa ti valjarji še ne zadostujejo za redno in povečano utrjevanje mestnih cest ter je zato nabava novega težkega valjarja prav potrebna.

1 Lumpacius vagabundus, prvič po znižanih cenah, bo v nedeljo 3. marca popoldne ob 15 za Bolniški sklad Združenja gledaliških igralcev. Ker so bile vse dosedanje predstave razprodane, opozorjamo, da kupite vstopnice v predprodaji.

1 Jutri na Pasjo ravan. Prijave do danes opoldne. Za Kurešček do danes zvečer. — Putnik. **1 Tekstilni ostanki** vseh različnih vrst za obleke in perilo se dobijo po starih cenah v Goričarjevi trgovini za Ljubljano, Sv. Petra nasip 29, Ljubljana. Najboljši rožasti krepdešini v ostankih po 15 din meter. Pohitite, dokler traja zaloga!

1 Ker je odredila oblast izpraznitev podstrešij in ima marsikdo tam spravljeno staro pohištvo, les, dele oprave in drugo, se obrača uprava Narodnega gledališča na lastnike takih predmetov v prošnjo, naj jih ponudijo gledališču ter z dopisnicno ali telefonično obvestijo upravo kdaj, kje in pri kom si jih njen zastopnik lahko ogleda.

1 »Sestra Angelika«. Kino Sloga predvaja od danes dalje izredno lep film, ki na pretresljiv dramatičen način predčuje borbo zdravnika za ljubezen mlade bolničarke. Mladenčič, ki je stopil med nje, se je ob priliki letalske nesreče nevarno ponesrečil in samo znanje slavnega zdravnika ga more rešiti. Zdravnik, zavedajoč se svoje dolžnosti, reši mladeniča. V tem lepem filmu srečamo zopet odlične nemške filmske igralce, kot: Pavla Hartmanna, Levy Marenbach, Kaethe Dorsch in Hans Söhnkerja. Na sporedu bo samo nekaj dni ter ga ljubiteljem lepih filmov prav toplo priporočamo.

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

mi pred škofijo, da spremljajo ob 9.30 prevzvišenega g. kneževskega v cerkev.

1 »Shupanova Mizka« na mariborskem odru. Ker je pred kratkim preteklo 150 let, kar je bila v ljubljanskem gledališču vpričo prva slovenska igra, Linhartova Shupanova Mizka, je povabilo mariborsko gledališče ljubljansko dramo, da gostuje s tem delom v prvotni starinski slovenščini tudi v Mariboru. To gostovanje se vrši v okviru svečane proslave te 150-letnice v torek, 3. marca v mariborskem gledališču.

1 APZ. — Vstopnice za koncert Akademikega pevskega zbora iz Ljubljane 16. t. m. v Uniohu ob 20 zvečer bodo od ponedeljka naprej v predprodaji v biljetarnici »Putnika«. Preskrbite si jih čimprej. Cene od 30 din navzdol.

1 Članom odseka III. Danes je poleg redne večerne telovadbe še posebej telovadba za vse nastopajoče članske mladece točno ob 16 (4. popoldne). Zvečer ob 6 je reden članski sestanek.

1 Združenje obrtnikov slikarskih in sodnih strok v Mariboru opozarja svoje člane na predavanje o praktični uporabi »Glutolina« in glutolinski tehniki, ki ga prireja g. Moster iz Zagreba v ponedeljek, 4. marca ob 20 v lovski sobi hotela »Pri Zamorcu«. Predavanje bodo spremljale skioptične slike. K predavanju, ki je brezplačno, je namenjen vsem mojstrom in pomočnikom.

1 Podzveza katoliških nameščen vabi vse katoliške nameščenke na redni sestanek, ki bo v torek, 3. marca ob 19 v Domu na Slomskem trgu.

1 Mariborski trio (Tars Poljanec — violina, Oton Bajde — čelo, dr. Roman Klasinc — klavir) priredi v sredo, 6. marca ob 20 v dvorani Zdravne gospodarske banke koncert. Na sporedu so Smetana, Brahms in Debussy.

1 Gostilničarji iz mariborske okolice so zborovali. Združenje gostilniških obrti za Maribor okolico je imelo v sredo svoj redni občni zbor, katerega je vodil dolgoletni predsednik Matija Holc. Najprej je poročal predsednik o delu združenja v preteklem letu, za njim je pa obširno poročilo o delu gostinskega odseka pri zbornici podal dr. Koc. ki je zlasti navajal uspeh, s katerim je bil spremenjen najnovejši trošarski pravilnik. Tajnik je poročal, da je v združenju včlanjenih 346 gostilničarjev, od katerih se je v preteklem letu prijavilo osem novih. Ti obrti imajo 124 pomočnikov in 14 vajencev. Vsi ti gostinski obrti so stali 1.300.000 litrov vina, 350.000 litrov piva, 35.000 litrov žganih pijač in 300.000 litrov sadjeveca. Vsi skupaj so plačali 3.700.000 dinarjev davka, tako da odpade povprečno na enega gostilničarja 11.000 dinarjev. Združenje je imelo 116.000 din dohodkov, in 83.500 dinarjev izdatkov. Proračun za prihodnje leto predvideva 52.000 din dohodkov in prav toliko izdatkov. Pri volitvah je bila izvoljena nova uprava z dosedanjim predsednikom M. Holcem na čelu, ki načeljuje združenju že 15 let. Podpredsednik je Kostanješek, člani uprave pa so — Kerenčič, Grašič, Finžgar, Ketiš, Sarh Marica, Kovačič, Urbanc, Vračko in Klobasa.

1 Premoga je sedaj dovolj. Premogovno krizo smo v Mariboru že prestali. Bila je res huda, saj so morale zapreti za en teden svoje učilnice vse ljudske in meščanske šole in celo bolnišnica se je za en dan znašla brez trohice goriva, tako da niso mogli na kirurškem oddelku vršiti niti operacij. Sedaj pa so spet vse važne ustanove dovolj založene s premogom, tako da se poik v solah v redu in v toplih sobah vrši, tudi bolnišnica nima več strahu, da bi ji zmanjkalo goriva, prav tako pa so dobili tudi trgovci s premogom dovoljno zalogo.

1 Nепreviđnost — vzrok smrti. Tragična smrtna nesreča se je pripetila v noči na petek v Vrtni ulici 12. Pri stavbeniku g. Nassimbeniju zaposlena 21-letna kuharica Roza Nikl je pozabila zvečer zapreti plin v kuhinji. Legla je potem k počitku v svoji sobici, ki se nahaja tik kuhinje, zjutraj pa so jo našli v potelji mrtvo.

1 Požar je izbruhnil na gospodarskem poslopu posestnika Ivana Pernata v Zg. Gorici pri Račah. Ostrešje je popolnoma pogorelo, uničenega je pa tudi nekaj gospodarskega orodja, 5000 kg sena in 2000 kg slame. Škoda znaša 25.000 dinarjev in je krita z zavarovalnico. Požar je nastal zaradi slabega dimnika.

1 Mesto v društveno blagajno, v svoj žep. Danes se je pred malim senatom zagovarjal bivši blagajnik športnega kluba v Studencih ključavničar Franc Blažič. Mož je ponaredil nabiralne pole, s katerimi je pri raznih osebah nabral lepo vsotico denarja in nekaj daril v blagu. Mesto da bi denar izročil klubu, ga je porabil zase. Blažič krivdo priznava, izgovarja pa se, da ni nabral toliko denarja, kakor ga navaja obtožnica, ker je pripisoval večje zneske, da bi na ta način vplival na druge stranke. Pravi, da je dobil le 5.393 dinarjev. Obsojen je bil na 4 mesece in 15 dni zapore, 500 dinarjev denarne kazni, pogojno na dve leti.

Gledališče

Sobota, 2. marca ob 20: »Cigan baron«.
Nedelja, 3. marca ob 15: »Navihanka«.
Znižane cene. Ob 20: »Vdova Rožinka«. Premiera. Proslava Golarjeve 60-letnice.

Ponedeljek, 4. marca: Zaprtó.
Torek, 5. marca ob 20: »Shupanova Mizka«. Gostovanje ljubljanske drame. Jubilej slovenskega gledališča. Izven.

Novo mesto

Drevi ob 8 zvečer bo v dvorani Prosvetnega doma v Novem mestu akademija »Kulturnega združenja« ljubljanskih učiteljskihnikov, na kateri so glasbene točke in pa komedija »Vzgojitelj Lanovec«. Ernst nam je zbral v tej komediji nekaj originalov iz učiteljskega življenja, katerih ne manjka kljub vsem modernim reformam v našem javnem življenju. Predprodaja vstopnic v knjigarni Kraljevec. K udeležbi vlnudno vabi odbor.

Novi potresni sunki v Turčiji

Iz Rima poročajo 24. februarja: Iz Istanbula so prišle vesti o novem hudem potresu v Turčiji. Kakor poročajo, ni samo pokrajina Cezareja močno prizadeta, marveč tudi Smirna, Adana in Mersina. Vrh vsega pa je začel spet bruhati ognjenik Erges, ki že nešteto let ni deloval. Prebivalstvo je zbežalo z obronkov in bližnjih gričev, kjer so bili več 100 m na visoko gosti oblaki dima.

O novem potresu pravijo, da je izšel iz potresnega središča pri Develiju. V nasprotju z Anatolijo je pokrajina Cezareja industrijska. Zatorej je škoda po potresu tem večja, zlasti še, ker so delavci kar zbežali iz tovarne, ne da bi ustavili stroje.

Prvi sunek je trajal jako dolgo. Nato je sledilo več trzajev. Čeprav se prebivalcem v Cezareji ni treba bati mraza in snega, pa njih položaj ni nič boljši, ker grozijo velike porodnji, ker so reke spremenile strugo in se na hribih taja sneg.

Danes premiera monumentalnega velefilma v tehnikoloru

ŠESTDESET SLAVNIH LET

LJUBEZEN IN SREČA KRALJICE

V glavnih vlogah: Ana Neagle, Adolf Wohlbrück, C. Aubrey Smith itd.

Film je napravljen po zasebnem dnevniku Kraljice Viktorije!

Nastopajo najbolj znane osebnosti preteklega stoletja, podani so vsi najvažnejši dogodki tega časa in prikazani vsi kralji, kjer so se v tem času odigrali večji dogodki. — Razkožna oprema, sijajna režija in neprekosljiva igra!

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

KINO UNION tel. 22-21

KULTURNI OBZORNIK

Mariborsko gledališče: Schiller: Kovarstvo in ljubezen

Med treh Schillerjevih mladostnih dram je meščanska tragedija Kovarstvo in ljubezen najbolj blizu našemu občutju in je po problemu, ki ga dramatik rešuje, čisto sodobna, namreč po problemu državne sile in oblasti ter notranje človekove svobode. Medtem ko v Razbojnikih kaže v Karlu Mooru plemenitega zločinca, ki se upre umazanemu stoletju, to je družbi in njeni nekulturi, ter je v Fiescu postavil problem boja za državljansko svobodo, je v Kovarstvu in ljubezni zastavil glas v obrambo prave človeške srca. Sedem let pred francosko revolucijo je postavil nemški vojaški zdravnik Schiller na oder meščansko tragedijo, kakor sam imenuje Kovarstvo. Sprejeto je v njem ogorčenje nad dejstvom, da sila in oblast posegata tudi v človeško srce in družba neusmiljeno uniči tiste, ki se ji ne podvrže. Če ne prva, pa je Kovarstvo brez dvoma ena prvih socialnih dram svetovne literature. Ta drama upora proti družbeni nasilnosti je nastala tudi iz užaljenega osebnega dramatičnega čuta, saj je zato, ker je brez vojaškega dovoljenja odšel k repizi svojih Razbojnikov, moral po ukazu vojvodov v zapor. V tej dramo je oster obožljivi samovolji malih nemških knezov, saj je za prezidenta Wurma napisal, da deluje »na dvoru nekakega nemškega kneza« ter s tem prav za prva s pretom pokazal na omejeno nasilnost samovoljnih despotov in še slabši despotizem njihovih ministrov. Ko dandanes poslušamo to dramo, se nam mestoma zdi odmaknjena, toda samo v svojih zunanostih, ki niso bistvene. Jedro problema pa nam je prav tako blizu in je prav tako naše kakor Schillerjevim sodobnikom. Proti absolutističnemu etizmu, oboževanju države, postavlja Schiller novo idejo. Na besede lady Milfordove: Ta meč vam je dal knez, odgovarja Ferdinand: Dala mi ga je država po knezovi roki. Tu je že zanikana knezovska vsavladna in vojvodna drugača, kakor samo zastopnik suverena naroda. Kako je mogla tedaj v revolucionarnem smislu učinkovati obsodba knezovega sluga, da je knez prodal v Ameriko sedem tisoč svojih vojakov in zato kupil svoji ljubimici draga kameja! Odpor mladega Ferdinanda proti pravicam plemstva in zahtevi zloboviti lastnega očeta, zločinkega Walterja, ter tragična borba mlade meščanske Luize za čisto človečnost sta glavni gibalni tragedije, danes mogoči po svoje prav tako kakor včeraj, le v drugačni obleki, a porojeni iz bistveno istih notranjih napetosti.

Nemogoče je seveda Schillerjevo patetiko in obširnost besedila prenesti na sodobni oder. Dolge tirade in govori so za naša ušesa danes preobširni, prenakretni, pregovorni, zato mora sodobna režija nujno mnogo izčrpati, da spregovori povsod samo bistveno in najtrdnjše v dramo. Tako je tudi mariborski režiser P. Malec prevzel praško režisersko priredbo ter dal na oder novo podobo Schillerjeve tragedije. Kljub množičnim črtam pa je Schiller v bistvu ostal tak, kakršni je v svojih mladostnih tragedijah, to je viharinski, čustveni in zaneseni obtoževalec, glasnik nemškega Sturm und Drang. Silovitost dogodkov in oseb ter s tem vezana silo-

vitost visoke besede so se odlično uveljavile na oderu. Celotna uprizoritev je dihala vzvišeno patetiko obtožujoče založbe. Besede so vlikokrat zavirale do največjega razmaha, do krika in vpitja. Glavni igralci so podali karakterne podobe. Druga polovica drame se nam zdi danes malce preveč literarna, neživljenjska. Luiza in Ferdinand se ločita radi podtaknjene oziroma izsiljene Luizinega pisma neresničnemu ljubimcu. Pismo se nam ne zdi primerno močno dramatično sredstvo in tudi smrt obeh mladih se nam zdi malce knjižna s tisto zastupljenostjo — limonado. Z literarno zgodovinskega stališča pa je mogoče občutiti ta zaključek kot prijeten odmev starih časov.

Edo Verdonik je z mladostnim glasom zaigral viharne in iskrene Ferdinanda popolnoma odgovarjajoče dramatično in duhu režije. Bil je lepa osebnost v svoji neuglasi volji po lepši človečnosti in po zmagi nad nasiljem, ki ga predstavlja njegov lastni oče. Prezidenta Walterja, njegovega očeta, je podal Just Košuta. Dandanes se nam take postavbe zdijo nemogoče, toda v onem času, pa tudi še danes, le v drugi obliki, so bile resnične. Košuta je izdelal poetasto brezobzirnega vladohlepnega, ki mu je sila vee in ki zanjo žrtvuje tudi lastnega sina. Bil je samozavesten zločinec, ki ima svoja dejanja za pravilna in edino pametna. Tudi pri Schillerju prav po šekspiroko plemenitosti v tem neenakem boju sicer podleže, toda elavi obenem zmagovalne nade, ki mu je sila sama uničuje. Na nasprotni strani stoji Miller (Gorinšek) a svojo hčerjo Luizo (Razbergerjevo), prvi v nemški strti poštenjak, mehak do hčere, a brezobzirno neuklonljiv v boju za njeno prostost. Razbergerjeva pa meščanska dekle, plemenita in dobra, zakleta v sveto ljubezen do mladega Ferdinanda. Bila je pristna in prav nič sentimentalna. Starčeva kot lady Milfordova je podala razkrito osebnost užaljene ženske, ki jo je dramatik sicer postavil nekako ob stran, toda je globoka in svoji tragični usodi. Wurm Rada Nakrsta se je izvil iz nekoliko knjižne podobe šlerskega intriganta ter postal resnična podoba hlapca višjemu, gospodovalca nižjemu. Poleg teh moram omeniti še maršala Kalba, ki ga je igral Crnobori, osebo, ki je bila blizu različnim šekspirokim Rosenkranzom in Gildensternom, ter Millerjevo ženo, omejeno meščanko, ki jo je igrala Gorinškova. Izredno močan je bil epizodni knezov sluga režiserja P. Malca. V manjših vlogah so nastopili še Križajeva, Turk in Ledinec.

Pripis. Potrebno se mi zdi, da na tem mestu opozorim na zelo neprijetno razvado, ki jo imajo obiskovalci mariborskega gledališča, zlasti abonenti. Mislím na prepozno prihajanje v gledališče. Nikoli ni mogoče slišati z odra prvih besed in prvih nastopov, ker neprestano dohajajo novi gledalci. To moti zlasti igralce, a nervira splošno vse gledalce, ki so bili toliko taktni, da so prišli o pravem času. Več obiskovalcev me je ponovno in pogosto prosilo, naj to javno napišem. Stvar naj uredi gledališka uprava. S. V.

Vera Majdičeva in Boris Popov v Puccinijevi »Tosci«

Nocojšnja predstava Puccinijeve »Tosce« v naši operi bo izredno zanimiva zaradi dvojnega gostovanja. Vere Majdičeve in Borisa Popova, dveh pevcev, katerih kvalitete so našemu občinstvu dobro znane. Tako je Majdičeva že lansko leto po svojem povratku iz Nemčije, kjer je nastopala v največjih gledališčih: Berlinu, Hamburgu, Leipzigu itd. z velikimi uspehi, pela pri nas naslovno partijo »Tosce«. Na podlagi takratnega njenega uspeha smo to kračijo upravičeno šteli med njene najboljše. Sploh je pevka s svojimi nastopi v »Aidi«, »Giocande« in »Tosci« dokazala svoj vsestranski napredek, a katerim je dosegla zavidljivo umetniško zrelost pevskega in igralkega izraza.

Ni manj znan in priljubljen pa ni pri našem občinstvu ruski baritonist Boris Popov, ki bo pol drevi partijo Scarpie. Popov je pevec velikega formata, ki je bil pred leti tudi dalje časa našega gledališča. V tistem času je na našem oderu pokazal vrsto blestevitih odskih likov, izmed katerih je poleg Figara v »Seviljskem brivcu« vzbudila največ pozornosti prav izredno izklesana in kreпка figura njegovega Scarpie. Umetniška pot ga je pozneje iz Ljubljane vodila na najznamenitejši evropske odre, kjer je povsod, pri občinstvu in pri kritiki zmagoval v največjih partijah. Tako je bil več let reden član pariške »Opere Comique«, kjer je šestkrat nastopal skupaj s slovitim rojakom Šalpinomom. Pozneje pa je bil dalje časa tudi član milanske Scale, in je ponovno gostoval v Barceloni, Berlinu, Pragi, Varšavi, Londonu ter celo v Filadelfiji in drugih ameriških odrih.

Ker je tudi Cavaradossi našega prvega terno-rista Zana Francja vseskozi odlična in pevsko sijajna kreacija, obeta nocojšnja predstava ob dvojnem gostovanju, Vere Majdičeve in Borisa Popova še poseben umetniški užitek!

Pred današnjo premiero izredno aktualne vojne drame, Lenormandov »Strahopetec«, za literarno orientirano občinstvo ima ime francoskega pisatelja in dramatika Lenormanda visoko ceno. Že pred leti uprizorjena drama izgubljene duše, (zgodba iz življenja potujoče igralske družine) je uvedla Lenormanda v naše gledališče.

V »Strahopetcu« obravnava vpliv vojne v zaledju, na nevtralnih tleh ter pehozno posameznika in družbe ljudi, ki so pasivne žrtve vojnega občutja. Ravno v današnjih dneh vzbujata ta drama globok dojm — pisana je za časa svetovne vojne — in pričakovno o pošastnem krogoletu in ponavljanju dogodkov v svetovni zgodovini človeštva.

Motiv drame je tragična človeka-umetnika, ki se je odtegnil kot člen skupnosti svoji dolžnosti do soljudi in ni zastavljal življenja za obrambo domovine in naroda. Izognil se je vojaški dolžnosti in pobegnil s svojo ženo iz Francije v Švico, pod pretezo, da je bolan na pljučih in se mora zdraviti. S prihodom v Švico spozna različno svojega prestopka, ki zadobiva tudi zaradi načina, kako ga presoja družba, vedno večji obseg. Odnos drugih bolnikov do njega, ki mu kažejo zaničevanje, in sum, da ga lastna žena prezira, povzročilo očitke vesti. Ti mu očitajo, da je iz načuna samoohranitve kršil dolžnost. Njegova tragika je v tem, da v svojem bistvu ne čuti dolžnosti, da bi moral ubijati ljudi, ker je po svoji biti, kot človek in umetnik vseozko konstruktiven in pacifist. — Protitež v dramski akciji tvori delovanje nemškega in francoskega špijona, ki sta gonilni sili v dogajanju in zastopnika vojne misli.

Konflikt je zapopen v borbi vesti med življenjskim nasprotjem: destruktivno silo vojne in željo po življenju in plodnem ustvarjalnem delu.

Dejanje drame se godi v Selvasu v hotelu, kjer se zdravi internacionalna družba bolnih na pljučih. V vzdušju, ustrežajočem tistemu, ki ga je popisal Thomas Mann v svojem romanu: »Črna gora«, poteka pešičko ljudi, ki se krčevito oklepajo svojega življenja. Dnevi jim potekajo v kultu njihove bolezní in čenčanju o znanih in vsakdanjih. V vseh pa živijo pohlep po življenju in strah pred bližajočim se bobnenjem topov, ki priča, da se pomika fronta proti nevtralnemu tlem. Mrzlično delovanje vohunov, ki skušajo drug drugemu onemogočiti delo in njihove spletke.

V prvih petih slikah je plastično podana naraščajoča pehoza vojna bližina in slikarjev duševni konflikt. Tretja elika je himna življenju, ki jo doživlja genialni slikar v sožitju s kozmosom in ilustrira vzdušje čiste harmonije, ki jo pa kali misel na strahoto vojne.

Nasprotje tej je šesta elika, pijanske orgije, kjer ekušajo emrti zapisani uiti mōri vojne s pozabljenjem v veseljačenju se pod dojemom smrti njihove znanke, v ekstazi strahotno grotesknega maskeradnega plesa, Obup tenkočutnih, topost, omenjenih in manevri vohunov, dajejo prizorom močan izraz.

Do šeste slike je igra psihološko obračunavanje slikarja s samim seboj in njegovo pasivno okolico. Razvoj drame nastopi v sedmi sliki, ko je postavljen od vohuna pred alternativno: ali naj se javi k vojaški dolžnosti ali pa naj postane vohun. Poizkus, da bi se oddolžil domovini na drugi način, se mu izjalovi. Znova postavljen pred se bolj dramatično alternativno: samoohranitve ali izdatja spet popusti. Avtor pelje junaka — strahopetca ekoi vse faze duševnih konfliktov, ko se otepa zanjke, ki se mu vedno bolj zadržava okrog vratu in se vedno bolj zapleta v mrežo do katastrofe, ko ga zatne »kazenska ekpedicija« in ga zvabi s seboj.

Njegov tragičen konec je povračilo za njegovo človeško krivdo glede na moralne dolžnosti do družbe, zakonov in države. Toda vee čas med dejanjem in ko igra izvezi, cuti gledalec nedoznost strahopetca, ker čuti fakt vojne kot največjo krivdo in pozna nedogledno tragiko, ki jo prinaša kot posledico s seboj.

Lenormand je izvršil v svoji dramo dve mojstrski potezi: podal je subjektivno krivdo človeka v razmerju do obstoječega svetovnega reda, gledano s stališča občevalne morale; s stališča višje etike in svetovne harmonije pa je dokazal slikarjevo nedolžnost in obsodil človeštvo, ki pripuša vojno.

Maša Sl.

Nov prevod Aeneide v bolgarščini. Mladi bolgarski pesnik Boris Tonkov je vnovič prevzel Vergiljevo Aeneido, ki je bila sicer v bolgarščino prevedena že pred petdesetimi leti. Tedaj jo je prevzel škol Theodorij. Pozneje je nekaj spevov prevzel Rajko Goranov, ki je bil lektor klasičnih jezikov na sofijskem vseučilišču. I. 1935 pa prve štiri speve tudi prof. Dečev. Sedaj je pa izšel v novem prevodu v celoti in bolgarski kritiki ga hvalijo.

MLADINSKA AKADEMIJA ZFO 3. MARGA OB 11 V »UNIONU«

Znana pivovarna Carlsberg v Kodanju je morala zaradi pomanjkanja bencina s takšno kočijo na dan.

Ali se človek vsemu privadi? Kaj naredi zatemnitev iz nas?

Angleški univerzitetni profesor A. M. Low, slaven zdravnik, sociolog, fiziolog in kulturni zgodovinar, je nedavno imel znamenito predavanje o tem, kako nam naši pra-pravniki ne bodo nič več podobni, da bodo imeli krajše roke in noge, pa prav veliko lobanjo, velike uhlje in oči... Zda pa isti učenjak objavlja v velikem angleškem časniku članek, ki bo brez dvoma prav tako zanimiv, in sicer o posledicah zatemnitve v velikih mestih vojskujočih se držav. Saj je razumljivo, da zatemnitev vpliva na človeka, zlasti se, če bo trajala dolgo.

Predvsem bodo oči doživljale marsikaj sprememb. Profesor Low meni, da ljudje zato ne bodo bolj kratkovidni in podobno, pač pa bodo naše oči dobile obliko »matjih oči«, to se pravi, da bodo ljudje tudi v temi kaj videli, in sicer bolj kot zdaj. Da se to more zgoditi s človeškim očesom, je dokaz že to, ko divji narodi tudi zdaj v temi prav dobro vidijo in so tudi jamski prebivalci dobri videli v temi.

Nekaj učenjakov pravi, da izhaja možnost videnja v temi od vitamina A. Ponočne živali, kakor sove in netopirji, ga veliko uživajo; v čem da je, pa ne povedo. Tudi profesor Low molči o tem.

Toda jasno je videti, kako bo zatemnitev vplivala na naše duševno in kulturno življenje, pravi profesor Low. Modra barva, ki dandanes tako obvladuje ponočno življenje vsemest, vpliva na živčevje duhamorno. Profesor Low zato svetuje, naj se modra barva razsvetljuje nadomesti z oranžno, ki je glede na varnost spričo letalskih napadov prav tako učinkovita. V Franciji to že izvajajo in

imajo z oranžnobarvno razsvetljavo lepe uspehe. Glede na oblačila pa profesor Low svetuje, naj bodo obleke bele in sploh v svetlih pastelnih barvah, da bodo ljudje v njih bolj vidni zaradi soferjev in kolesarjev. Tisti, ki iščejo v zatemnitvi dobiček, so že tudi iznašli posebne okraske za ženska pokrivala, da bodo bolj vidna...

Sploh pa utegne zatemnitev prinesiti tudi kaj dobrega — pravi omenjeni profesor. Ljudje so prisiljeni ostajati doma in bodo tudi začeli bolj razmišljati. Ljudje bodo več brali, izvajali glasbo, poslušali radio, se bavili z domačimi igrami in ročnimi deli in nemara, da bo tudi spet oživilo pisanje pisem, ki je že kar ponehalo in je škoda, da jih ni več. V vseh zatemnjenih mestih, piše profesor Low, si ljudje močno izposajajo knjige in knjižnice in knjižarne imajo izvršne kupčije. Profesor pravi, da je to na vsak način dobro, da se je nekako zavrlo dosedanje lahkomišelnost življenje vsemest. — žalostno je to seveda —, da je to morala storiti — vojna!

Blago iz krompirjevega škroba

Iz Amsterdama poročajo: Neka holandska družba je začela proizvajati prozorno blago iz odst. teina. Dejstvo, da na vsem svetu preide na krompirjevega škroba, ki je dobil ime »antrazovo steklo«, če je prozorno; če ni prozorno, pa se imenuje »amilite«. »Antrazovo steklo« vsebuje baje dobre optične lastnosti tudi pri ultravijolični svetlobi. Je tudi zadosti trpežno za izdelovanje glavnikov, ogrevalec, šip itd. Ta snov se da oblati, brusiti, žagati in pobarvati.

ŠPORT

Jutri v Planico!

Izlet v Planico bo pomenil v nedeljo višek športnega doživljanja. Smučarji bodo lahko izkoristili čas pred in po tekmi po dobrem snegu na vse kraje, za vožnjo z vzpenjačo, za smuk z Metesnovca, za izlet k Tamarju, izlet na Petelinke — a zanimivejšje bo gotovo prisostvovanje napeti borbi za prvenstvo v skokih na 65 metrski skakalnici. Ta tekma se bo razvila v veliko smučsko tekmovalstvo med Nemčijo in Jugoslavijo. V ostri in negotovi borbi se bodo morali naši smučarji pošteno potruditi, da dokažejo svoje znanje in dosežejo za nas časten rezultat. Naši tekmovalci trenirajo že od srede na tej skakalnici pod vodstvom g. Bogo Sramla ter so posamezniki dosegli že 65 metrske skoke, a vsega imeli le 3 padce brez poškodb. — V teh dneh bodo še pridobili na izvežbovanosti, tako da bodo v nedeljo gotovo popolnoma pripravljeni.

Nemci pridejo danes v Planico in bodo popoldne že trenirali, da se pravočasno spoznajo s skakalnico. Tudi oni so odločeni priboriti si zmago v tej borbi.

Gledalce opozarjamo, da bo na skakalnici montirana izvrstna zvočna naprava trvdke Radio Pagan, tako da bodo lahko točno obveščeni o vsakem tekmovalcu in o doseženem rezultatu. Vstopnina je nizka, 5 din, vožnja je polovična, tako da je za izletnike z malenkostnimi stroški dosegljiv ta izlet in zanimiva in važna tekma.

V nedeljo tedaj na tekme! Pridite in vzpodbujajte naše tekmovalce za zmago!

Pričetek nogometne sezone

Ljubljančani radi gledamo tekme velikega formata, pa ni prav nič čudno, da vlada med nami veliko zanimanje za jutrišnje srečanje. Nastop »mojstra z morja« nam je vedno nudil elitni sport. Hajdukovi so temperamentni in tehnično vsestransko izvežbani igralci. Že samo imena Matošič Jozo, Lemešič, mali »Ive« Radovnikovič, Marušič, Kragič, Milutin in naposled znana zvezda čehoslovaškega nogometa Sobotka so dovolj privlačna sportna atrakcija za še tako razvajenega gledalca.

Kaj pa naši fantje? Neumorni trener g. Bloch jih je v kolikor je pač čas dopuščal dobro pripravil. Jutri nastopi po daljšem odmoru zopet Pogačnik. Pupa bo pojačal prednje linije, Presinger je tudi tu, in ako dobi Lah dopust, mmo lahko pričakujemo srečanje s Hajdukom. Že se je dogodilo, da so temperamenti Dalmatinci puščali v Ljubljani dragocene točke, zakaj se to jutri ne bo moglo ponoviti.

Pričetek tekme ob 14.30 ob vsakem vremenu.

Sneg v planinah

V planinah Slovenije je dovolj snega za ugodno smuko. Ob Bohinjskem jezeru je 70 cm snega, osrenjen. Na Komni je 140 cm snega, in sicer na prisojni strani snene. Triglavski jezera imajo 150 cm snega ter je s Hribaric najlepša smuka. V Kamniških planinah je na Kravcu 100 cm snega in na Veliki planini 70 cm snega, na obeh krajih na prisojni strani snene.

Snežne razmere

Poročilo Tujškoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD, in JZSZ 1. marca 1940.
Rateče-Planica 850 m: —1, jasno, 30 cm snega, skakalnica uporabna.
Kranjska gora 810 m: —2, barometer pada, jasno, vetrovno, 30 cm snega, snen.
Dom na Komni 1530 m: —1, jasno, vetrovno, 140 cm snega, snen, prisojno snene.
Dom na Kravcu 1700 m: —2, jasno, vetrovno, 100 cm snega, snen, prisojno snene.
Koč na Veliki planini 1538 m: —1, jasno, 70 cm snega, snen, prisojno snene.

Planinci, pozor!

Slov. plan. društvo je povabilo svoje člane, da poravnajo članarino za l. 1940. Planinci, ki si še niso preskrbeli potrdila na svoji bl. izkaznici za letošnje leto, naj to nemudoma storijo. Planinci, člani SPD

imajo vozne olajšave na državnih železnih in sicer v skupnini štirih članov 50% popust, vendar morajo biti članske izkaznice za tekoče leto overovljene od železnice uprave, kar preskrbi društvena pisarna SPD. Izročijo torej svoje članske izkaznice nemudoma pisarni SPD zaradi overovljenja. — Člani SPD uživajo tudi številne ugodnosti na raznih atobusnih progah, kar je bilo že objavljeno v dnevnih časopisih in »Planinskem Vestniku«. Razen tega je članska izkaznica važna listina kot izkazilo napram obmejnemu organu v planinskih predelih. Društvena pisarna SPD gradije v Ljubljani na Aleksandrovi cesti 4-I dnevno od 8 do 12 in popoldne od 13 do 19.

Ustanovitev boksarske sekcije pri ZSK Hermesu

Na zadnjem običnem zboru ZSK Hermes se je pojavila težnja mnogih članov, da se v okrilju Hermes v Ljubljani osnuje boksarska sekcija. Odbor je to zamisel toplo pozdravil in zagotovil vso svojo pomoč.

Pripravljeni odbor se zaveda, da smo v Ljubljani v boks že zavzemali zelo važno mesto, saj so izšli iz naše srede celo državni prvaki. Žal pa je ta pogoja sporta pri nas v zadnjem času nekako omrtvela. Ker pa je kljub temu še mnogo idealno vnetih boksarjev, ki žal nimajo možnosti in prilike pravilnega udeleževanja, smatramo, da je ustanovitev te sekcije pri Hermes res nujna potreba. Povečalo se nam je dobili ljudi, katerih strokovno znanje in volja jamčita, da bo nova sekcija res služila napredku in razmahu boksa. Zato vabimo vse one, ki se za boks zanimajo, t. j. vse one, ki so se v boks že udeleževali, odnosno tudi vse one, kateri so tej sportni panogi že posvetili, da se zgledajo v ponedeljek zvečer od 8 do 10 v telovadnici II. drž. realne gimnazije na Poljskani cesti, kjer bodo dobili vsa nadaljnja navodila in potrebne informacije.

Športni drobiž

Italijanski špecialisti v smuku se niso mogli uveljaviti v Wengenu v Švici. Zmagal je namreč avstrijski mojster Heinz v. Allmen, medtem ko je dosegel najboljši Italijan Marcellin samo šestto, njegov rojak Armand pa osmo mesto.

Zahtevajte povsod naš list!

ZFO

Akademija FO in DK Devica Marija v Polju

FO in DK pri D. M. v Polju bosta priredila jutri ob pol štiri v Prosvetnem domu telovadno akademijo. Spored je pester in bogat in obsega 20 točk. — Prijatelji in starši naše mladine vljudo navljeno! Vstopnice se dobe v predprodaji v domu po 7, 6, 5, 4 in 3 din.

FO št. Vid — zavod ev. Stanislava vabi na avo-jo III. telovadno akademijo, ki jo bo priredil 3. marca ob pol 4 popoldne v veliki zavodski dvorani. Na programu so poleg obveznih prostih in orodnih vaj številne točke, ki so jih naštevali fantje sami. Pridite, pričakujemo vae! Bog živi!

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Slovenska kolesarska zveza ima, kakor je bilo že javljeno, svoj prvi redni občni zbor jutri, 3. t. m. ob 10 na sedežu Ljubljanske kolesarske podzveze, Stari trg, kavarna Vospersnik. — Ker je ta zbor za nadaljnji razvoj slovenskega kolesarskega sporta izredne važnosti, se je nadejati, da bo po delegatih prizadetih klubov odnosno podvez kar najštevilnejše obiskan. — Poldrugo uro pred tem občnim zborom bo imela v istih prostorih nadaljevanje prekinjenega občnega zbora tudi Ljubljanska kolesarska podzveza, ki se bo bavila le z volitvami novega odbora podzveze in pa s slučajnostmi.

STK Moste. Drevi ob 36 važnem stanek vseh igralcev. Kdor ima evilje za popravit, naj jih pri-nesne na stanek. Vsi sigurno in točno. Obvestite se med seboj!

Hindonstanski vojaki z zahodnega bojišča se dajo fotografirati. — Francoska vojaka strojniškega oddelka.

Iz Julijske Krajine:

Strašna nesreča v istrskem rudniku

Pred par dnevi smo poročali o hitrem razvoju Raškega premogovnika, kjer bodo v kratkem začeli graditi novo rudarsko mesto. V sredo, dne 28. februarja, je pa ta rudokop zadela grozna nesreča. V globini 280 m je nastala eksplozija, ki je ubila preko 60 delavcev, nad sto jih je pa težko ranila. Zamenja, ki je bila ravno nastopila delo, je stela par sto ljudi. Prav po božji sreči je ob nenadnem puku večini uspelo zbežati v sosedne rove in uteči smrti. Kako je eksplozija nastala, še ni ugotovljeno. Vse rudniško delavstvo je takoj po nesreči pod vodstvom inženirjev in delovodij šlo na reševalno delo. Vsa požrtvovalnost pa ni mogla zmanjšati visoke številke smrtnih žrtev, pač pa se je posrečilo spraviti še pravočasno mnogo hudo ranjenih na varno in v bolnišnico oskrbo. — Med mrtvimi je mnogo domačinov Istriancev, zato je nesreča še bolj pretresla to pretrpčeno našo deželo, zlasti okolico Labinja.

Trst, 1. marca. b. V rudnikih v dolini reke Raše je bilo po hudi nesreči komaj delno vzpostavljeno obratovanje. Rudniki bodo pričeli v celoti obratovati šele v dveh do treh dneh. Število mrtvih rudarjev je poskočilo na 86, ranjenih rudarjev je okrog 100. Oni rudarji, ki so lažje ranjeni, so že zapustili bolnišnico. Reševalna dela se nadaljujejo in iz rudniških rogov nosijo nove žrtev. Mrtvi rudarji so doma večinoma iz južne Istre. Na kraj nesreče je prispel podtajnik v ministrstvu za korporacije Pianetti, ki je v spremstvu visokih fašističnih in državnih funkcionarjev odšel v rudnik in se o vsem podrobno poučil.

Razpisana župnija. S prerano smrtjo g. Ivana Lukežiča osirotela župnija v Ajdovščini je razpisana. Prošnje naj se do 15. marca pošljejo pisarni nadškofjske kurije v Gorici.

Sirarski tečaj v Tolminu. Na mlekarški šoli v Tolminu se je pred kratkim pričel sedmi teoretično-praktični tečaj za sirarstvo. Trajal bo 3 mesece. Poučevali bodo računovodstvo za mlekarne, nekaj bakteriologije, kemije in fizike zlasti s pogledom na mlekarstvo, nekoliko iz živilozdravništva ter prak-

tična izdelava sira, masla in drugih mlečnih izdelkov.

Okostje v svetovni vojni padlega junaka. V Ločniku je neki kmet pri prekopavanju svojega zemljišča našel na okostje v svetovni vojni padlega vojaka. Svojo žalostno najdbo je javil pristojnemu oblastvu. Ker ni bilo mogoče ugotoviti pokojnikove identitete, so zbrane kosti položili k zadnjemu miru v grobišče neznanih v kostnici na Oslavju.

Kal nad Kanalom je dobil novega občinskega predstojnika. V obsežni občini Kal nad Kanalom je lepo vrsto let županoval in delal sončne in senčne dneve goriški inženir E. Casanega. Iz stanovskih razlogov je podal sedaj ostavko. Začasno ga bo nadomestoval kot občinski komisar fašist Albert Bodigol.

Ustje na Vipavskem. Gospa Frančiška Bačar, soproga zdravnika dr. Justa Bačarja, ki služi v Jugoslaviji, je več let živela pri doktorjevem bratu na njegovem rojstnem domu v Uhanjah. Po daljšem bolehanju je 47 letna gospa sedaj umrla in smo jo prejšnji teden pokopali. Pokoj njeni duši!

Planina pri Vipavi. Na Brithu je umrl 79 let stari Anton Petrič. Svoj vinski pridelek je vedno tako pospravil v sode, da ga ni nikdar pretočil, dokler ga ni prodal, tudi če ga je hranil doma dve leti ali še več. Vino se mu kljub temu ni nikdar pokvarilo. Ker je bil bolj čudaškega značaja, svoje skrivnosti ni razkril nobenemu — šla je z njim v grob. — Prvo postno nedeljo pozno zvečer se je vračal proti domu 29 letni fant Jože Kete iz Dolenje vasi. Na slabi stezi, kot jih je pri nas mnogo, je imel božastni napad in je tako nesrečno padel, da je obležal na mestu mrtve. Naslednje jutro ga je našel deček, ki je šel v šolo. Fantje in dekleta so ga počastili s 14 venci in obsuli njegovo krsto s cvetjem. Cerkevni pevski zbor mu je pristrčno pel v slovo. Kljub hudemu mrazu — 12 stopinj pod ničlo — ga je na zadnji poti spremljala vsa fara in molila za njegov večni mir.

Listnica uredništva. Ekspresnega poročila o smrti župnika Lukežiča nismo prejeli.

Skrivnost Falklandskih otokov

Falklandski otoki so otočje na južni konici Južne Amerike in so hkrati najvažnejše angleško oporišče ladij v Atlantskem oceanu. V teh dneh je ves svet govoril o njih, ko se je razvedelo, da je britanska vojna ladja »Ekseter« dobila zatočišče na njih.

Pustolovska odiseja »Eksetra«

Ko se je pred nekaj tedni zbudilo jutraj 1500 prebivalcev ribiške vasi Port Stanley, ki je poglavitna luka malih, skalnatih Falklandskih otokov, je bilo njih pristanišče povsem spremenjeno. Ribiči in pristaniški nameščenci, ki tvorijo dve tretjini prebivalstva v vasi, so zagledali veliko, sivo, podolgovato motovilo v luki, česar pa zvečer še ni bilo ondi. Kmalu so videli, da je ta skrivnostna reč britska vojna ladja, in ko jo je sonce povsem razsvetlilo, so mogli prebrati njeno ime »Ekseter«. In koj je bilo vseh 1500 ljudi na bregu, ki so vzklikali in zapeli angleško himno in radijski brzojavni uslužbenec je vse dopoldne važne stvari sporočal v London.

Zares se je ladja »Ekseter« po hudih pustolovščinah zatekla v malo ribiško vas. »Ekseter« se je bila udeležila pomorske bitke pri Montevideu, kjer je bila uničena nemška križarka »Graf Spee«, in je bila v tem boju poškodovana. Vendarle je »Ekseter« vztrajala na svojem mestu, dokler je ni zamenjala ladja »Cumberland«. Nato je »Ekseter« izginila. Velika skrivnost se je zgrnila krog nje. Londonska admiralteta se je branila dati pojasnila časnika. Nemci so poročali, da je bila »Ekseter« potopljena.

Šele čez več tednov, ko se je ta bojna ladja vrnila v Anglijo, je svet zvedel, kaj je ladja medtem prestala. Odplula je bila v Buenos Aires in se je okoristila z dovoljenjem pomorskega prava, da sme ondi ostati 24 ur. Vzela je na krov nekaj ondotnih zdravnikov, bolničark in rokodelcev in je odplula na Falklandske otoke, kjer so poškodbe popravili. Bolniki, ki so bili že spotoma operirani in oskrbljeni, so imeli ondi priliko, da so se pozdravili. Zdravniško osebje se je vrnilo v Buenos Aires, »Ekseter« pa je vsa popravljena odjadrala v domovino, v Anglijo.

Port Stanley, angleško oporišče

Falklandski otoki so še dandanes, kakor priča primer z »Eksetrom«, še prav takega pomena za angleško brodogradnjo kot prej. Ti otoki so resnično najvažnejše angleško oporišče v južnem Atlantskem oceanu.

Nekako 2000 km južno od Montevidea tvori kakih 100 majhnih otokov, ki so večidel le skalnate čeri, sklenjene otočje v divjem, večno viharjem južnem Oceanu. Kakih 500 km bolj na zahodu je južni rtič ameriške celine, je divja Patagonija ali Ognjena zemlja, je Magallanski preliv in zaradi mnogih brodogradcev prosluli Kap Horn. To je skupina Falklandskih otokov, ki so zaradi vihar-

nega morja, zaradi velike oddaljenosti od kulturnih in prometnih središč in zato, ker so vsi dohodi do njih posejani z nevarnimi čermi in ker se zalivi zajedajo kakor zanožine ali fjordi najbolj zavarovana kolonija Anglije. Ondi je že po naravi prišlo slehernega sovražnega napada zavarovani Port Stanley, ki vsebuje polovico prebivalcev Falklandskih otokov, katerih je skupaj 3000. Medtem ko se ostalo prebivalstvo preživlja skoraj samo z rejo ovac, pa je poglavitno opravilo prebivalcev v Port Stanleyu ribolov, in sicer lov na slanike, kite in polenovke. To malo, a odlično pristanišče Port Stanley služi že več stoletij, že izza dobe kraljice Elizabete (nasprotnice Marije Stuart) angleškemu brodogradu kot oporišče. In večkrat ko enkrat so pastirji in ribiči s Falklandskih otokov imeli priliko videti najpomembnejše edince kraljevskega brodogradu, kako so plule pred njihovimi čermi ali se ustavile v luki...

Vojna pred 26 leti

Medtem ko v vseh drugih zadevah civilizirane življenja prebivalci s Falklandskih otokov niso skoraj prav nič v zvezi z ostalim svetom, saj je Montevideo štiri dni vožnje oddaljen in so vožnje z ladjami redke in neredne, pa se morejo ponašati, da so več videli od pomorske bitke pri Montevideu kot največ drugih podložnikov angleškega kralja. Doga njih srečanje z »Eksetrom« ni skoraj nič v primeri s tem, kar se je pred 26 leti dogajalo pred skalnatimi bregovi otočja. Starejši otočani se tega še spominjajo. Usoda je hotela, da je bil tudi takrat neki »Graf Spee« v osrčju dogajanja, a takrat je bil ta grof resničen in živ in je nedavna ladja dobila po njem svoje ime.

To je bila velika pomorska bitka pri Falklandskih otokih, in sicer 8. decembra 1914. Razen križarke »Dresden« je takrat Nemčija izgubila štiri bojne ladje in dve pomožni križarki. Poveljnik ladje, admiral grof von Spee, je v teku bitke sam umrl ondi junaške smrti. Kar 200 nemških mornarjev so potegnili iz morja in jih internirali na Falklandskih otokih.

Odtlej je prišlo še mnogo drugih ladij v malo luko Port Stanley, kjer so bili 4 leta dolgo nemški vojni ujetniki.

Južnega oceana in vsega, kar je suhe zemlje ali vodovja ob južnem tečajniku, ne ogreva noben zalivski tok, nobena topla sapa in vse je tu divje, nerodovito, nedostopno, zahrbtno in je ta pokrajina najbolj strahotna in za mornarje najbolj nevarna na vsem svetu. V tem kotu sveta pa dobro izvajajo svojo službo pristaniške oblasti v Port Stanleyu, ki skrbijo za to, da se tudi v zapuščenem svetu uveljavlja oblast Anglije. Prebivalci skalnatih in revnih otokov, ki se trdo ubijajo s prirado in si le z največjo težavo priskrbujejo vsakdanji kruh, vršijo vsak dan in vsako uro samo s svojo priučeno velikopolitično mislijo na teh angleških skalnatih čerih.

Celjske novice

c Obletnico kronanja sv. očeta Pija XII. proslavi celjsko Katoliško prosvetno društvo v torek, 5. marca ob 8 zvečer v veliki dvorani Ljudske posojilnice. O obisku Slovencev pri sv. očetu govori g. ravnatelj Vinko Zor iz Ljubljane. Skioptične slike in film.

c G. dr. Benedičič Miha zapustil Celje. Včeraj je odšel iz Celja v sodno prakso v Ljubljano agilni delavec v naših prosvetnih organizacijah g. dr. Miha Benedičič, S svojim odločnim, odkritočnim nastopom in z veliko požrtvovalnostjo in ljubeznijo pri delu v naših društvih, si je v kratkem času pridobil v Celju mnogo iskrenih in dobrih prijateljev. Bil je podpredsednik ZFO, celjske podzveze, prvi predsednik Fantoveškega oddelka Celje II., podpredsednik Družabnega kluba in aktivni član vseh naših društev. Uveljavil se je s svojimi izredno zanimivimi predavanji, ki jih ni imel samo v Celju, temveč v mnogih krajih celjske podzveze. G. Benedičiča bomo ohranili v najlepšem spominu in ga vedno z največjim veseljem sprejeli v svojo srdo.

c Gostovanje komedije »Mala ženka brez logike« v Celju, v soboto, 2. t. m. se ne vrši. Odpoved predstave je bila nujna, ker je vpliven član društva, čigar bivši člani ob tem gostovanju nastopajo v glavnih vlogah, ustvaril potom telefonskega pogovora med celjskim občinstvom nerazpoloženje za zadosten obisk te predstave. Celjsko občinstvo bo že zvedelo za to čudno in neupravičeno vmešavanje. Gostovanje se bo vseeno vršilo. Datum objavimo pravočasno.

c V nedeljo, 8. marca nepredvideno žrebanje efektne loterije poštinih nameščenecv v Celju z začetkom ob 3 popoldne v Narodnem domu. Oglejte si krasne razstavljene dobitke pri trdkah: Gama, Hladin, Lečnik, Rakusch, Schramm, Stermecki in Werra. Glavni dobiček avto znamke »Opel«, drugi dobiček spalnica, izdelek mizarске delavnice Vrenko v Celju. Poleg tega še 18 glavnih in 200 drugih lepih dobikov. Vstop prost.

c Zločinska roka požga dalje. Predvčerajšnjim smo poročali o velikem požaru v župnijskem gospodarskem poslopu v St. Petru v Savinjski dolini. Od velikega gospodarskega poslopa je ostalo le zidovje in je škoda precejšnja, ker je zgorelo vse seno, slama, žito, rešili pa so le živino. Na vse načine so ugibali, kako je ogenj nastal, ko pa je v četrtek zvečer nenadoma začel goreti še župnijski kozolec, niso več dvomili, da je to delo izvršila zločinska roka in da je bil ogenj podtaknjen. Kozolec je požorel do tal, tako da znaša skupna škoda nad 100.000 din. Pred mesecem dni je na enak način nastal ogenj v hiši in gospodarskem poslopu posestnika Parfanta. Orežniki so uvedli preiskavo in je upati, da storilec to pot ne bo ušel. Prebivalstvo je zelo razburjeno. Fantje so uvedli nočno stražo.

c Prednaznanilo. Dijaki državne realne gimnazije v Celju bodo vprizorili v petek, 15. marca v mestnem gledališču znano Meškovo dramo »Mati«.

c Salezijski mladinski dom v Gaberjih priredi jutri, v nedeljo, 3. marca ob pol 5 popoldne lepo misijonsko igro »Andakuma«.

c Dežurno zdravniško službo za člane OUZD ima jutri, v nedeljo g. dr. Premšak, Cankarjeva ulica št. 6. Dežurni zdravnik audi potrebno pomoč samo v neodložljivem primeru, kadar je pristojni zdravnik OUZD odsoten.

c Na državno dvorazredno trgovsko šolo v Celju

je premeščen iz Splita s trgovske akademije g. prof. Beruš, rodum iz Novega mesta.

c V petek, 8. decembra bo v Delavski zbornici ob 6 zvečer sestanek eplošne skupine ZSD.

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(27) Ko pa je zagledal kralja, se je prijazno nasmehnil, na široko odprl vrata in veselo zaklical: »Prisrčno dobrodošel!« Ančka je videla, da palača ni drugega kot ogromno drevo z vrati in tu pa tam kakim okenčkom. Ali je drevo morda votlo in ali bo res ona mogla noter!?

(28) Rdečeliček se je Ančki nasmehnil in rekel: »Kar za mano!« In Ančka je stopila za njim skozi temna vrata. Šla sta po dolgem hodniku; na koncu hodnika je visela velika, težka zavesa. Rdečeliček jo je odgrnil in tedaj...

Glavna kolektura Drž. razr. loterije

VRELEC SREČE

Alojzij Planinšek

Ljubljana, Beethovnova ulica 14
javlja izid žrebanja z dne 1. marca
V. razreda 39. kola:

80.000 din št. 10020,
60.000 din št. 37.000,
30.000 din št. 30.000, 65501,
24.000 din št. 88781,
20.000 din št. 16545, 37788, 96713,
16.000 din št. 37370,
10.000 din št. 47250, 47793, 74444, 84451, 98987,
8.000 din št. 18893, 22631, 32235, 43902, 46796,
47683, 50887, 50412, 63461, 70072, 79919, 87771,
89628, 94759, 94768, 96196,
6.000 din št. 6920, 12260, 15386, 17048, 23806,
30714, 40220, 52143, 54959, 64855, 67160, 88217,
90709, 99118,
5.000 din št. 22732, 32236, 37638, 38709, 47122,
49282, 51067, 67829, 72601, 74723, 78060, 85467,
93380, 99775,
4.000 din št. 1263, 11089, 11498, 19414, 19455,
22366, 23124, 24920, 28300, 31162, 32565, 43411,
61001, 62063, 60655, 72246, 72886, 76673, 78879,
83494, 98888, 97484.

Nadalje je bilo izžrebanih še veliko število dobrihkov po 1000 din.

Ker so bili dobrihki javljeni telefonično, eventualna pomota ni izključena.

Prihodnje žrebanje bo v soboto 2. marca. Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »VRELEC SREČE«, lahko denar takoj dvignejo.

Pouk

Strojepisni pouk

Večerni tečaj, vpisovanje dnevno, pričetek pouka 4. marca. Christofov zavod, Domobranska 15.

Mali oglasi
»Slovenec«
zajamčijo najpopolnejši uspeh

V upravi »Slovenca« naj dvignejo inserenti sledeče ponudbe:

Center, tudi periferija 1489
Dve osebi 2323
Glasba 2715
Izplačana gotovina 1920
Plača 250 št. 2164
Pomoč gospodinj 2694
Poštena 1510
Povhe 1831
Samota
Sofer-Industrija 2208
V centru 2205
Zanesljiva 205 št. 2444

Umrl mi je, previden s tolažili svete vere, moj nadnev ljubljani, nepozabni soprog, gospod

Joško Stariha

delovodja v pokroju

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, 2. marca ob 1/2 na 5 popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 29. februarja 1940.

Globoko žalujoča soproga Anica.

Mali oglasi

Službodobe

Hlapca

sprejme Ivan Burkelica, Zadobrova 3, D. M. Polje

Razno

Gumbnice, gumbce, plise, monograme, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Frančiškanska ulica

Vezenje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Kupimo

Vsakovrstno zlato srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana, Frančiškanska ulica 3.

Objave

Razglas.

Kdor bi razsiral neresnične in izmišljene govorice o gostilni Majdič v Medlogu, v zvezi s Hacetom, se bo proti njemu sodnijsko postopalo in bo moral vse govorice dokazati.

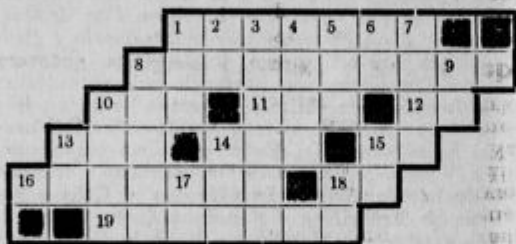
Nagradna križanka

Kakor že objavljeno, bomo odslej vsako soboto v oglasnem delu »Slovenca« priobčevali križanke, ki bodo lahko tudi velikega reklamnega pomena za razne tvrdte, katerih imena ali naslove ali imena proizvodov bomo vpleli v križanko.

Tvrde, ki žele delati reklamo zase po križankah, naj izroče svoja naročila en teden popreje v upravi »Slovenca«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenca« pod značko »Križanka« do četrtke prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno rešili križanko, bomo z žrebanjem razdelili 4 nagrade in sicer za vsakega list »Slovenec« za en mesec zastoj.

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Priznana solidna manufakturna trdnjava v Ljubljani, 8. Dan v tednu, 10. Del celote, zem. tečaj, 11. Dobro znana prodajalna dvo-koles in motornih koles v Ljubljani 12. Igralna karta, 13. Član slovenskega naroda, 14. Ljubek, zal, 15. Kratica krstnega imena največjega slov. pisatelja, 16. Stražnik, 18. Kratica, ki pomeni »pol-nonaslovno«, 19. Zdrževati, vezati.

Navpično: 1. Zadelek v nogometni igri, 2. Osebnosti zaimek, 3. Mesečni, pregled, parada, 4. Namišljeno božanstvo, 5. Vrsta položnic, denar-nega nakazila, 6. Ljudska vprašalnica 7. Barvast, 8. Nasip, počena plast, 9. Nota, 10. Utrip žile, 13. Grška črka, polumer vrčtanega kroga, 14. Naj-leoši melec, 15. Veznik, 17. Kratica, ki pomeni »okrog« (circa), 18. Geometrjsko število, grška črka.

Rešitev sobotne križanke z dne 24. febr.

Vodoravno: 1. Slovenec 7. Tu, 9. Les, 10. Dam, 11. Lim, 12. A. p., 13. Inerati, 15. Tisk, 17. Knin, 19. Ilo, 20. Sodo, 21. Up, 22. No, 23. Sako, 24. Sto, 25. Alt, 26. Lehar.

Navpično: Siatina, 2. Lepilo, 3. Os, 4. Edn, 5. Naskok, 6. Emendol, 7. Tit, 8. Um, 11. Lan, 13. Ik, 14. Rio, 16. So, 18. Spor, 20. Sat, 21. Uta, 23. Sl, 24. Sh.

Izrečani nagradenci:

Med številnimi reševalci križanke, ki so jo pravilno rešili, je žreb izbral sledeče:

Škoda Franc, Zaplav, p. Vel. Loka;
Osmovna šola, Skale, p. Velenje;
Vozelj Zarko, Herbersteinova 4, Ljubljana;
Majdič Marija, dijalkinja, Bežigrad 18, Ljubljana,
ki vsi dobe »Slovenca« 1 mesec brezplačno.

POMLADANSKI
DUNAJSKI VELESEJEM

SE VRŠI

10. — 16. MARCA 1940

TEHNIČNI VELESEJEM DO 17. MARCA

Poljedelski stroji, avtomobili, stavbarstvo, stroji in orodje, tehnične ureditve, industrijski proizvodi, nemški industrijski polfabrikati, »hiša mode«, modna industrija, umetna obrt itd.

Vse informacije se dobijo pri častnem zastopniku za Banovino Hrvatsko in Dravsko banovino: J. KULHANEK, ZAGREB, Ilica 9 — Telefon 24-307 in pri generalnem zastopniku za Kraljevino Jugoslavijo: H. PFANNENSTILL, BEOGRAD II., Brankova 8, tel. 30-881

Obiskovalci Dunajskega velesojema dobijo posebne popuste na železnica Kraljevine Jugoslavije in na nemških državnih železnicah

Prodamo

Prostovoljna dražba gozdov in kmetije z goštilino.

V nedeljo, 17. marca t. l. ob 1 pop., bo prostovoljna dražba za gozd v Meniševskem Ravniku, in sicer: Sevska Pušča 6 oralo, Begunska Pušča 6, Kaluža 8 in Gladovec 6 oralo, Gozd je lepo zaraščen s trnovskimi jelovim lesom in so vsi gozdovi blizu skupaj, iz katerih se les lahko izvaža v Borovnico, Verd, Logatec, Planino, Rakek in v Begunje. — Obenem je naprodaj hiša v Selsčaku št. 19 z vsemi gosp. poslopji, svinjaki, hlevi itd.; vse stavbe so zelezobetonske. V hiši je gostilna in trgovina, vinska klet za 2 vagona vina, vrt, nasajen z lepim sadnim drevjem ca. 50 oralo, njive, gozeti, gmajne in bukov gozd v obsegu ca. 40 oralo. Hiša se nahaja ob banovinski cesti Begunje—Sv. Vid, kjer se pravkar gradi tudi banovinska cesta preko Selsčaka—Cajnarje—Ravnik in zveza z Vel. Lasčami. Spomladaj nameravajo graditi tudi cesto Selsčak—Ostave—Rakitna—Ljubljana, kar bo trg. promet potrotilo. Kupce vabimo tem potom, da si med tem časom ogledajo imenovane parcele in se navedeni dan sigurno te prostovoljne dražbe udeležijo. Vse ostale informacije so na razpolago pri lastniku v Selsčaku št. 19.

Fižol, krompir

dobite poceni pri »Miklavžu« pod Lemenatom.

Najugodnejši nakup

moških oblačil nudil Presker, Sv. Petra a. 14, Ljubljana.

Posestva

Lepo posestvo

v neposredni bližini Zagreba, v enem kosu, 50 kat. jut. — 300 ha, na prodaj. Natančna pojava pri upravi »Slov.« pod št. 2707 ali pri g. Miho pl. Stepanić, župnik - Velika Gorica.

Enodružinsko hišico

v okolici Ljubljane prodam. Potrebno 32.000 din - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2865.

Prodaj parcelo

800 m² s trotoarjem in napelanim vodovodom. — Električna in kanalizacija, lega južna, 220.000 din. Ljubljana, Trnovski pri- stan 22.

Vnajem

ODDAJO:

Lokal

na Tyrsevi cesti št. 55 takoj oddamo. Informacije daje podjetje Mavrič

Čitajte »Slovenca«

Natečaj

za izdelavo idejne skice za novo zgradbo bolnišnice bolniškega fonda za državno prometno osebje kraljevine Jugoslavije v Beogradu, ki se bo gradila v Beogradu na Pašinem brdu.

Centralna uprava humanitarnih fondov za državno prometno osebje kraljevine Jugoslavije razpisuje javni splošno jugoslovanski natečaj za izdelavo idejne skice za novo zgradbo bolnišnice bolniškega fonda za državno prometno osebje kraljevine Jugoslavije, ki se bo gradila v Beogradu na Pašinem brdu.

Pravico sodelovanja na natečaju imajo vsi arhitekti, državljani kraljevine Jugoslavije.

Ziri predstavljajo:

Predsednik: g. Ivan Janković, predsednik glavnega upravnega odbora bolniškega fonda za državno prometno osebje kraljevine Jugoslavije; udje: arhitekt g. D. Leko, vseučiliški profesor; arhitekt g. V. Vladislavjevič, delegat beograjske inženirske zbornice; arhitekt g. dr. B. Maksimović, profesor srednje tehnične šole v Beogradu; arhitekt g. V. Kojić, docent na vseučilišču v Beogradu; arhitekt g. D. J. Suica, tehnični svetnik mestnega poglavarstva v Beogradu; g. dr. B. Konstatinović, ravnatelj osrednjega higijenskega zavoda v Beogradu; g. dr. D. Kalanović, upravnik železničarske bolnišnice na Dedinju v Beogradu; namestniki: g. R. Mihelič, glavni upravnik bolniškega fonda za državno prometno osebje kraljevine Jugoslavije v Beogradu; arhitekt g. M. Radovanović, docent na vseučilišču v Beogradu, delegat inženirske zbornice v Beogradu; ing. g. P. Vuković, šef oddelka glavnega ravnanstva državnih železnic v Beogradu; g. dr. ing. Janko Grampovčan, podpredsednik glavnega upravnega odbora bolniškega fonda za državno prometno osebje kraljevine Jugoslavije; g. dr. M. Vasić, šef kirurškega oddelka železničarske bolnišnice na Dedinju v Beogradu; g. M. Stefanović, oblasni upravnik bolniškega fonda Beograd-Jug; g. M. Djordjevič, oblasni upravnik bolniškega fonda Novi Sad; ing. g. A. Bogner, višji svetnik prometnega ministrstva v Beogradu; poročevalec: arhitekt g. D. Manojlovič, višji svetnik glavnega ravnanstva državnih železnic v Beogradu.

Skupni znesek vseh nagrad znaša 100.000 (sto tisoč) dinarjev.

Rok izročitve idejnih skic: 30. april 1940 do 18. ure zvečer.

Pogoji in načrt natečaja se dobe v delovnih dneh v pisarni Centralne uprave humanitarnih fondov za državno prometno osebje kraljevine Jugoslavije v Beogradu, palača Ministrstva prometa, Nemanjina ulica št. 6, III. nadstropje, soba št. 542a, za ceno 30 dinarjev.

Iz pisarne Centralne uprave bolniškega fonda za državno prometno osebje kraljevine Jugoslavije, Beograd, C. U. št. 588/40.

Jakob K. Heeri

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja

Sreča ju je vodila mimo ledenika v jesenski sončni svetlobi med mogočnimi gorami po lepi Berninski dolini navzgor. Stopala sta, ne da bi opazila, enakomerno kakor po taktu pesmi.

Prisla sta do Berninske kočice pod donebnimi visokimi zidovi Diavoleze — Vragovice. Med vrati je stal navidez nekako divji mož in pozdravil.

»To je vodja pótov«, je dejal Marko, »in opravlja težavno službo S svojimi tovariši se prebija, kadar grozi v gorah nesreča, dan in noč skozi meteže in viharje, svari, rešuje.«

»In če bi bil tudi samo takšen divji pót, Marko, ki zastavlja svoje življenje, bi že bila ponosna natej«, je dejala Cilgija.

Tedad se je odbil od skalnih sten pok.

»Ali vidiš tam, Cilgija, na najsikrajni polici Vragovice stoji lovec. Maha s klobukom, strel mu je uspel.«

Razgredo je govoril Marko.

»Ali te nič ne boli srce, da nisi sam ta strelec?« je vprašala Cilgija v napetem pričakovanju.

Svobodno in prosto jo je pogledal. »Nekoč je bila moja najljubša misel, da bi se bavil vse življenje z lovom in umrl nato ponosno lovske smrti, smrti samotno v gorah. In leta dolgo ni nobenega človeka, končno pride morda lovec, najde okostje, puško, in ko vse prične, pravi: To je Marko Paltram, Bog ti bodi milostljiv, tovariš! — Zdaj bi pa želel nekaj drugega: prav dolgo, dolgo srečno živeti s teboj, Cilgija!«

Prisla sta bila v sedlo. Pred njima je stala krasotna, pod nebom ko encijanov zvon, zgnetena vojska drznih skalnih vrhov, italijansko gorovje.

Bilo je okoli poldneva, in na vrhu so si vzklikali tovarniki s severa in z juga, ki so se poznali, so pozdravljajo se rezgetali.

Cilgija in Marko sta stopala po kamniti opločeni poti, ki se vije med čudnimi visokogornimi jezeroma.

Neodločno in od Boga zapuščeno ždita vodi v strahotni pustinji gola galega kamenja in obliva s trepetavimi kolobarji skale, ki molijo iz valov. Eno jezero je svetlo, drugo temno, pravijo jima Belo in

29

Črno. Iz svetlega teče potok in njegovi valovi najdejo svoj mir, ko so dovolj dolgo potovali, v Črnem morju; iz Črnega jezera izvira zopet potok in njegove vode gredo v sinjo Adrijo.

Toda čudno! Vetrč zaveje nad prelazom in njegov pihljaj je dovolj, da udarijo valovi enega jezera pod pločami stare usodne poti v vode drugega jezera, in vode, ki bi bile morale potovati v Črno morje, se izlijejo v Adrijo, in v Adrijo namenjene gredo samo zaradi enega pihljaja vetra v Črno morje.

Ceprav je dan nad pustnjo sedla še tako svetel in sončen, in naj stojijo gore ko luči, leži vendar nekaj kakor skrivnostna usoda nad jezeroma, kakaj tako lahko, kakor se razhajata tu zgoraj morje in morje, se razhajata sreča in nesreča.

Po prastari poti, ki loči obe vodi, so potovali gospodje na jug in se vračali kot berači, berači so potovali na sever in se vračali kot gospodje na jug, zmagovalci in poražene armade so potovale po tej cesti.

Na to ne misli mladi par, ki stopa po kamenini. Gre po samotni skalnati poti na južnem pobočju Bernine in dospe do Sassel Masona, brezljudega pomola in do ledenika Palü, ki visi strahotno strmo v krasno spreminjastih lomih z belega jezera, bobni in se nepristano prasketaje udara v globino.

Ob ledeniku so postavili Bergamaski okroglo s kamenjem zidano kočjo z obokano streho. Loveci in pastirji so jo okrasili z vsakovrstnimi živalskimi lobanjami, obeljene konjske in kravje glave, gamsje in lisice črepine se režijo raz sten in s hišnega slemena.

»Poznam Sassel Masona izza mojega prvega lovec«, pravi Marko, »čez ledenik vodi, pol ure hoda, gamsja stečina k solnicam prav onstran ledu.«

Toda Cilgija ga posluša le napol.

»O Marko,« mu seže v besedo, »poglej mojo domačijo, moj Puschlav, globoko pod nama leži ko večnost, v kotlu se smeji kakor v pekel pogreznjen paradiz, moja vas ob sinjem jezeru — in o lepote! — skozi temno uredino za vasjo žari Madonna di Tirano, kakor iskra se sveti podoba Matere božje, pozdrav Veltlina. In ali vidiš tam veliko streho levo v vasi? To je moj dom, in nekoč tvoj dom, Marko!«

Ko dva otroka strmita začudeno v zeleno lepo dno.

»Ne boj se torej, predragi, da sem popolnoma rvena,« je nadaljevala Cilgija. »Res je moj oče, kakor vsakdo vé, ob veltlinskem ropu izgubil večino imetja, toda, Marko, dovolj ga je še ostalo, da boš, kadar ti ga nekega dne položim v roke, svoboden mož, ki se ume postaviti.«

»Cilgija, mar sem po tem kdaj vprašal?« je odgovoril rahlo očitajoče. »Samo ti si mi dovolj, pa se že prebijem skozi življenje!«

»Pa je vendar le dragoceno,« je odvrnila.

Zaideta v prepri in se naposled poljubila.

In zdaj upirata oči zopet v blestečo streho v Puschlavu. Vabi ko obljudena dežela, slika miru, slika sreče.

Blažena v soncu sta zaljubljenca in kujeta v veliki tihi samoti gorovja načrte za bodočnost.

Mnogo prezgodaj pride Tomaž s konji na Vragovico, pride pa le.

Marko stoji, pozdravlja in pozdravlja Cilgijo, dokler more v večernem somračju ujeti le še odtenek jahalke.

Ko se obrne, uzre trop gamsov.

Prhnejo v beg.

On pa pravi: »Nespametne živali, kaj se bojite Marka Paltrama?«

In pogleda v modro večerno globino Puschlava: »Varuj in sprem-ljaj te Bog, moja draga, krasna Cilgija!«

9.

V gorah je sončnozlata jesen. Veseli župnik Tass lovi, lovi kdor ima puško ter je sposoben in tega vreden. Z očetom ali dedom gre nedorasli deček v gorske revirje, z burno utripajočim srcem poklekne poleg prve ustreljene živali in prestreže z drhtečimi rokami kri v lovsko skodelo.

Nekdo pa ne lovi, tisti, ki je bil že kot deček v Maduleinu lovec brez para.

Vsem zasmehovanjem nakljub ostaja Marko Paltram doma pri primestju.

Nekega dne je pa veselega lovec v gorah konec.

Ko trgajo vinčarji spodaj v Veltlinu vriskaje grozdje, zadržijo udje Bernine, gora se drami in šepeta: »Krasite se, otroci!« In skalni vrhovi, ki stoji najbližje, se odenejo s snegom. »Sneg na glavo!« prosijo zdaj tudi malici. In nekega jutra, ko se daljni svet v dolinah še ziblje v zlatih jesenskih sanjah, si posadi vsak palček v gori krono na glavo, da vsaka jelka v globoki dolini se okiti, in ob nekem sončnem vzhodu plameni vsa dežela v snegu.

Silno veselje prevzame ljudstvo. Zakuja bosonogo in v žarečih oblacihi stopa sonce po zimski krajini visokega, svetlega Engadina in drami svoje mirnosrčno ljudstvo. In kar živi veselja v zadovoljno zaspanih dušah, se prebudi.

»Sankanje! Sankanje!« se glasi čarobna beseda.